

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE ŁYSOMICE NA LATA 2016 – 2021**

**„ZINTEGROWANE DZIAŁANIA INSTYTUCJI LOKALNYCH ORAZ AKTYWIZACJA
LOKALNEGO SPOŁECZEŃSTWA NA RZECZ ŚRODOWISKA GMINY ŁYSOMICE”**



ŁYSOMICE 2016

Spis treści

I. WSTĘP.....	4
1. PODSUMOWANIE STRATEGII 2006 – 2013	5
2. PODSTAWY PRAWNE.....	8
3. UWARUNKOWANIA PROGRAMOWE STRATEGII	9
II. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA.....	9
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁYSOMICE.....	9
1.1 Demografia	11
1.2. Sprawy gospodarcze.....	12
1.3. Bezrobocie	14
1.4. Zasoby mieszkaniowe	16
2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	17
2.1. Oświata	17
2.2. Ochrona zdrowia	24
2.3. Sprawy społeczne	27
2.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	46
2.5. Kultura	46
2.6. Sport	47
2.7. Instytucje kościelne	48
2.8. Organizacje pozarządowe.....	48
III. ANALIZA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	49
1. Podsumowanie Ankiety i Arkuszy diagnostycznych.....	49
2. Sprawy gospodarcze.....	55
2.1. Rynek pracy	55
2.2. Bezrobocie	56
2.3. Mieszkalnictwo	56
3. Problemy społeczne	56

3.1. Oświata	56
3.2. Ochrona zdrowia	58
3.3. Sprawy społeczne	58
3.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	61
3.5. Kultura	67
3.6. Sport	68
3.7. Instytucje kościelne	68
3.8. Organizacje pozarządowe.....	68
4. ANALIZA SWOT	69
IV. KIERUNKI ROZWOJU - CELE :	76
4.1 CEL STRATEGICZNY:	76
4.1.1. Efekty strategii:.....	76
4.2 CELE SZCZEGÓŁOWE:.....	77
4.3. Określenie wskaźników weryfikacji wskazanych celów Strategii na lata 2016 - 2021	78
V. MONITORING i EWALUACJA STRATEGII	83
VI. PODSUMOWANIE.....	84
VII. Spis Tabel, Wykresów i Map.	85

I. WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez ukierunkowywanie rozwoju i integracji polityki społecznej. Nie jest jednak to możliwe bez stwarzania możliwości współpracy pomiędzy różnymi instytucjami polityki społecznej, działających na rzecz danej zbiorowości. Patrząc jednak na codzienną rzeczywistość, zintegrowane działania napotykają na wiele trudności: bariery finansowe, administracyjne czy kompetencyjne. Mimo to niezależnie od sprawności i funkcjonalności całego systemu polityki społecznej, ludzie muszą mieć możliwości szukania pomocy w trudnych sytuacjach, które ich dotyczą, a samorządy gminne posiadać wsparcie swojej polityki w postaci zapisów w strategii. Najczęściej szuka się jej tam, gdzie najbliżej – w społeczności lokalnej, którą tworzą i w niej żyją. Należy jednak podkreślić, że tak w skali kraju, województwa czy powiatu, tak również w skali lokalnej (gminy), nie da się wyeliminować wszystkich problemów z życia społecznego mimo działań wielu instytucji i angażowania środków na ten cel. Tworząc strategię rozwiązywania problemów społecznych, chodzi zatem przede wszystkim o stworzenie kompleksowego systemu działań dla organizacji i instytucji pomocowych, aby powstrzymywać lub zapobiegać pojawianiu się niechcianych zjawisk problemowych (patologicznych). Rzeczywisty kłopot z problemami społecznymi tkwi w tym, że na ogół nie występują one jednostkowo (np.: w rodzinie, osób indywidualnych). Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi zatem uwzględniać ten fakt i koncentrować się na budowaniu wielokierunkowych, kompleksowych programów interwencji nakierowanych na oddziaływanie, a zarazem na skutki i źródła.

Nie można też skupić się tylko na problemach społecznych osób/rodzin z problemami, gdyż społeczeństwo to ogromna różnorodność, stąd by pomagać, naprawiać - cały system życia społecznego musi ze sobą współpracować.

Rozwój gminy nigdy nie osiągnie właściwego poziomu, jeżeli nie zostaną stworzone właściwe warunki dla rozwoju społecznego, poprzez rozwój oświaty, życia kulturalnego, sportowego czy stwarzanie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych – a przez to wszystko rozwój człowieka. Wszystko to można osiągnąć, gdy cele gospodarcze i społeczne ze sobą współuczestniczą

Aktualnie tworzona Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest kontynuacją pierwszej – utworzonej przez Gminny Zespół ds. Budowania Strategii pod nazwą „Zintegrowane działania instytucji lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych Gminy Łysomice na lata 2006 – 2013”. Dzięki niej poprawiła się współpraca między jednostkami w naszej gminie, jak i poza nią z korzyścią na rzecz lokalnego środowiska. Strategia ta pozwoliła też pozyskiwać środki finansowe – dotacje z różnych szczebli zarządzających: powiatu, województwa, kraju jak również z Unii Europejskiej – co przyniosło bardzo wymierne efekty.

1. PODSUMOWANIE STRATEGII 2006 – 2013

Budując od 2005 roku pierwszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy brano pod uwagę przepisy Ustawy o pomocy społecznej, która zakłada obowiązek nałożony na gminę stworzenia takiego dokumentu. Wzięto również pod uwagę inne - różnorodne potrzeby społeczne (nie tylko z punktu widzenia pomocy społecznej) i pod tym kątem starano się zapisać kierunki działań. Najważniejszym zadaniem tego dokumentu, były założenia strategiczne, mające na celu poprawę sytuacji społecznej mieszkańców gminy. W każdym lokalnym społeczeństwie występują różnego typu problemy oraz patologie, osłabiające jego funkcjonowanie. Im słabsze społeczeństwo, tym trudniejszy rozwój danej gminy, którego podstawą zawsze jest człowiek. Jednak zmiany nie nastąpią w krótkim czasie i na podstawie działania jednej czy dwóch instytucji. W związku z tym założono, że podstawą rozpoczęcia zmian będą zapisy w Strategii Społecznej dla Gminy pod nazwą: „ZINTEGROWANE DZIAŁANIA INSTYTUCJI LOKALNYCH NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁYSOMICE NA LATA 2006 – 2013”. Zawarte w tytule określenia o zintegrowanych działaniach instytucji, wynikają z faktu, że na zmiany społeczne ma wpływ wiele czynników oraz instytucji rządowych, samorządowych i organizacji pozarządowych. Założono, że wspólnymi działaniami spowodujemy zmiany postaw społecznych, zrozumienie problemów ludzi przez nasze społeczeństwo oraz lokalne władze. Po dokonanych analizach sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie postawiono cele: strategiczny oraz szczegółowe, które w założonym okresie mają przynieść oczekiwane zmiany. Dzisiaj podsumowując założenia pierwszej Strategii możemy mieć poczucie, że udało zrealizować się część założeń w pełni oraz jakąś część w mniejszym stopniu. Były też cele, które nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Pomyślnie zaliczyć można – efektywne współdziałanie podmiotów gminnych na rzecz lokalnego społeczeństwa. Dzięki temu udało się pozyskiwać środki na realizację działań społecznych: utworzenie 5-ciu czterogodzinnych przedszkoli w pięciu wsiach ze środków EFS UE, powstało pełnowymiarowe przedszkole gminne. Wybudowano, rozbudowano lub wyremontowano szkoły gminne wraz z kompleksem dwóch sal gimnastycznych przy dwóch Zespołach Szkół. Dokonano znaczącego doposażenia szkół w pomoce dydaktyczne, sprzęt komputerowy i sportowy. We wszystkich szkołach wprowadzono dożywianie dzieci i młodzieży w postaci ciepłego posiłku, co znacząco wspomogło szczególnie dzieci z uboższych rodzin oraz doposażono znacząco lokale wydawania posiłków szkolnych. Kolejnym osiągniętym efektem założonym w Strategii było uaktywnienie społeczeństwa. W większości Sołectw działają stowarzyszenia, kluby, fundacje - które zostały utworzone przez miejscowych liderów, włączając do wspólnego działania lokalne społeczeństwo. Działania organizacji pozarządowych przyczyniły się do pozyskania różnego typu dotacji na rozwój naszej gminy. Z pozyskanych środków między innymi z Urzędów: Marszałkowskiego, Wojewódzkiego, dotacji krajowych jak również z Unii Europejskiej z EFS udało się utworzyć w/w przedszkola, doposażenie szkół, obiekty sportowe, działalność kulturalną czy utworzenie Regionalnej Izby Pamięci – co jest chlubą naszej gminy. Są i sukcesy na mniejszą skalę, ale niezwykle ważne, gdyż lokalne stowarzyszenia skupiły się na „wyciąganiu ludzi z domu” i zrobienia coś dobrego dla siebie i społeczności lokalnej. Pięknieją wsie, świetlice i ich otoczenie. Z pozyskanych środków z EFS, GOPS realizował przez pięć lat projekt „Lepsze jutro” uaktywniając osoby z problemami, dając im wiedzę jak wyjść z trudnych sytuacji i przekonać, że sami mogą sobie pomóc, wykorzystując własne zasoby

i możliwości. Udało się też w ramach tego projektu wspomóc dwa sołectwa: zakup sprzętu do świetlicy oraz zagospodarować plac wokół świetlicy.

Niestety - nie udało się w pełni ograniczyć ubóstwa i bezrobocia oraz innych patologii społecznych. Są to zjawiska, które nie są w pełni zależne od działań lokalnych, stąd nie uzyskano w oczekiwanym stopniu pozytywnych rezultatów. Należy jednak podkreślić, że od 2006 do 2011 roku, znacząco spadło bezrobocie, gdyż na terenie gminy powstała Specjalna Strefa Ekonomiczna i wielu mieszkańców naszej gminy znalazło tam zatrudnienie. Nastąpił też rozwój małej przedsiębiorczości, między innymi dzięki budowie autostrady w obrębie naszej gminy, co również przyczyniło się do pomniejszenia bezrobocia. Również działania Ośrodka Pomocy Społecznej, poprzez projekt unijny oraz intensywną pracę socjalną nakierowaną na zmianę postaw społecznych, miały duży wpływ na podejmowanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne oraz usamodzielniania się. Niestety, w ostatnich latach, pogorszyła się sytuacja na rynku pracy, gdyż wiele zakładów w Specjalnej Strefie Ekonomicznej, zakończyło lub znacząco ograniczyło swoją działalność, co spowodowało masowe zwolnienia. Wprawdzie w Strefie w ostatnich latach pracowało o wiele mniej naszych mieszkańców niż na początku jej działalności, ale tak czy inaczej kilkadziesiąt osób straciło pracę, powiększając grono osób bezrobotnych. To z kolei wpłynęło na zwiększenie ubóstwa pewnej części społeczeństwa, ale mimo tego nie jest tak znaczące jak na początku lat 90-tych tj. w okresie głębokich przemian ustrojowych. Na szczęście, „Strefa” zaczyna się powoli odradzać i rozwijać, stąd jest to dobrą oznaką na poprawę sytuacji bezrobocia w gminie.

Do najtrudniejszych problemów i braku efektów należy zaliczyć poszerzanie się patologii społecznych, a szczególnie przemoc wobec najbliższych, głównie dzieci. Problem ten jest o tyle trudniejszy, gdyż nie dzieje się tak tylko w rodzinach problemowych, ale też w rodzinach o dobrym, czy wysokim statusie społecznym. Problemem także są młodzi rodzice, nie radzący sobie z opieką nad swoimi dziećmi, „uciekającymi” przed trudnościami dnia codziennego. Ponadto, szczególnie młodzi ludzie często z braku stałego źródła dochodu lub bardzo niskiego – nie umieją sobie poradzić w prowadzeniu codziennego gospodarstwa domowego. Eskalują się konflikty rodzinne, dochodzi nadużywanie alkoholu, a przez to brak prawidłowego funkcjonowania rodziny i opieki nad dziećmi. Zderzenie współczesności – dobrobytu z realiami codziennego życia ma duży wpływ na zachowania społeczne, nie radzenia sobie w codziennym życiu, często „wycofanie”, zamykanie się we własnym świecie – stanowczo osłabia społeczeństwo, stąd część z nich wchodzi w strefę wykluczenia społecznego. To z kolei osłabia całe lokalne społeczeństwo. Niestety, jest to problem ogólnopolski i jak na razie bardzo trudny do rozwiązania.

Analizując cele szczegółowe Strategii w części 1 – zauważa się, że znacząco poprawiły się warunki kształcenia dzieci, o czym wspomniano już wyżej w omawianych efektach, podobnie w sprawie budowy sal gimnastycznych oraz utworzenia gminnego przedszkola. Niestety nie udało się utworzyć klas integracyjnych mimo bardzo dużych potrzeb. Nadal też nie ma klimatu dla utworzenia Gminnego Ośrodka Kultury, a jest to bardzo ważna instytucja dla rozwoju lokalnego społeczeństwa.

Zadowolenie może budzić realizacja celi Nr 2, gdyż poprawiły się relacje współpracy między pomocą społeczną, a innymi instytucjami lokalnymi na rzecz społeczeństwa. Dzięki zintensyfikowaniu działań udało się w znaczącym stopniu usamodzielnic wiele osób/rodzin. Ograniczono „dziedziczenie zachowań i uzależnienia od pomocy społecznej”. Niestety nie udało się też nawiązać współpracy z mediami, dla poprawy wizerunku pomocy społecznej

i spojrzenia na problemy społeczne ze strony GOPS. Nadal też brak efektów w zakresie współpracy organizacji pozarządowych (stowarzyszeń) z GOPS – co pomniejszałoby efekty pracy pomocy społecznej na rzecz lokalnego społeczeństwa.

Zawarte założenia w celach Nr 3 – udało się zrealizować również częściowo. Stopniowo, z roku na rok jest coraz więcej działań informacyjnych, pomagających pokonywać bieżące problemy życiowe. Zwiększyła się pomoc prawna osobom najuboższym, osobom uzależnionym oraz ich członków rodzin. Aktywnie w te akcje włączyły się szkoły, co nie jest bez znaczenia w otwieraniu się społeczeństwa i sprzeciwianiu się przemocy w rodzinach, szkołach, lokalnym środowisku. Jest coraz więcej akcji profilaktycznych z zakresu zdrowia. Poprawiło się wg statystyk bezpieczeństwo, gdyż pomniejszyły się zdarzenia patologiczne. Inaczej wygląda to jednak ze strony opinii publicznej, która uważa, że z bezpieczeństwem na terenie gminy nie jest najlepiej, a zlikwidowanie posterunku Policji w gminie diametralnie utrudniło jej działania. Przeniesienie posterunku policji do Chełmży, spowodowało duże utrudnienia dla kontaktów społeczeństwa z tą instytucją.

Nie udało się zrealizować zadania utworzenia Ośrodka Rehabilitacji oraz zakontraktować specjalistycznych usług medycznych. Na nie utworzenie Ośrodka miały wpływ przekonania, że nie ma takiej potrzeby, natomiast nie włączenie specjalistycznych usług medycznych w ośrodki zdrowia, zależne jest od NFZ, które nie kontraktują takich usług w mniejszych zakładach opieki zdrowotnej. Wprawdzie nie było w celach wskazania budowy nowego, nowoczesnego Ośrodka Zdrowia, ale był on zapisany w analizie problemu w tym zakresie, mimo to jak na razie ten problem pozostaje do głębokich przemyśleń i podjęcia konkretnych działań w tym zakresie przez władze gminy. Zadanie to zostanie zapisane w celach nowej strategii. Poważnym problemem jest pogłębianie alkoholizmu i wzrastanie ukrytej narkomanii na terenie gminy, a szczególnie wśród młodzieży i niestety dzieci. Jest to poważny problem, bardzo trudny do rozwiązania, stąd potrzebne są jeszcze większe zintegrowane działania wszystkich służb i instytucji tak lokalnych jak i z poza gminy w tym kierunku. Bardzo ważną rolę w tym zakresie odgrywają sami rodzice oraz lokalne społeczeństwo, gdzie nie powinno być obojętności na tego typu zachowania.

Analizując postawione zadania w Celach Nr 4 - należy stwierdzić, że nie udało się wypracować stałych działań na rzecz integracji społeczeństwa, ale występują akcje, które mają pośrednio pozytywny wpływ na zmianę postaw społecznych. Nadal nie najlepiej przedstawia się sytuacja świadomości społecznej w kierunku lokalnej samopomocy. Stajemy się społeczeństwem „zamkniętym w swoich sprawach” i nie zawsze chcącym pomagać innym. Może nie jest to najpoważniejszy problem, ale jest widoczny, mający wpływ na tworzenie się nowoczesnego społeczeństwa, stąd należy w tym kierunku stawiać nowe cele. Udało się jednak uaktywnić pewną część społeczeństwa i nakłonić ich do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez funkcjonowanie w stowarzyszeniach lokalnych. Działania stowarzyszeń przyniosło wymierne korzyści dla gminy o który wspomniano w pierwszej części.

Podsumowując funkcjonowanie pierwszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla naszej gminy, należy ocenić, że większość założonych celi udało się zrealizować, co jest z dużą korzyścią dla ogólnego rozwoju i wizerunku gminy, a szczególnie lokalnego społeczeństwa. Udało się pozyskać z różnych źródeł duże środki na działania stowarzyszeń, rozwój lokalnej infrastruktury oświatowej, sportowej, kulturalnej. Założenia, które nie udało się zrealizować z różnych przyczyn, oprócz nowych celi znajdują się w kolejnej Strategii.

Jest niezwykle istotnym, by kontynuować działania i stawiać nowe cele, ważne dla rozwoju lokalnego społeczeństwa, a przez to całej gminy.

2. PODSTAWY PRAWNE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020, tak jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej w kraju - jest dokumentem uwarunkowanym w obszarze ustanowionego prawa. Obowiązek opracowania tego dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 i art. 19 pkt. 1, w powiązaniu z art. 16 b. Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. W ramach zadań własnych gminy - ten artykuł określa, że „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” jest jej obowiązkiem. Na treści realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ▶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym t.j. Dz. U. 2015r poz. 1515 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym t.j. Dz. U. 2015r poz. 1445 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa t.j. Dz.U. z 2015r poz.1392
- ▶ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych t.j. Dz. U. z 2015r poz.114, ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów t.j. Dz.U. z 2016r poz. 169 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy t.j. Dz. U. z 2015r poz. 2082 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie t.j. Dz. U. z 2015r poz. 1390 ze zmianami)
- ▶ Ustawa z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i zapobieganiu alkoholizmowi t.j. Dz. U. z 2015r poz. 1286 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii t.j. Dz. U. z 2016 poz. 224 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie t.j. Dz. U. z 201r poz. 239 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym t.j. Dz. U. z 2011 Nr 43, poz. 225 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 25 czerwca 2005 r. o dodatkach mieszkaniowych t.j. Dz.U. z 2013r, poz. 966 z zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy t.j. Dz. U. z 2015r poz. 149 ze zmianami,
- ▶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych t.j. Dz. U. z 2011r Nr 127, poz. 721 ze zmianami.

3. UWARUNKOWANIA PROGRAMOWE STRATEGII

Oprócz przytoczonych wyżej ustaw – Strategia musi wpisywać się w inne dokumenty na poziomie powiatu, województwa, kraju i Europy – które dają ramy do obierania kierunków działań na poszczególnych szczeblach zarządzania, w celu rozwoju gospodarczego i społecznego. Dzięki tym podstawom można też pozyskiwać fundusze na różnorodne zadania z różnych szczebli administracyjnych. Do takich Strategii należą między innymi:

- * Strategia Rozwoju Powiatu Toruńskiego na lata 2012 – 2020
- * Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2007-2020
- * Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego 2009-2015
- * Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015
- * Europa 2020

II. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁYSOMICE

► Gmina Łysomice położona jest w środkowej części Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w Powiecie Ziemi Toruńskim, granicząc z ok. 200 tysięcznym miastem Toruniem od jego północnej strony. Graniczy też z innymi gminami powiatu toruńskiego: Złowią Wielką, Łubianką, Chełmżą, Lubiczem oraz gminą Kowalewo Pomorskie w powiecie golubsko – dobrzyńskim. Gmina położona jest przy drodze krajowej nr 91 (Cieszyn, Toruń, Gdańsk) oraz przy linii kolejowej Toruń – Malbork. Przez jej teren przebiega autostrada A1 z węzłem autostradowym w Turznie.

► Ogólna powierzchnia gminy to ok. 128 km² (w tym: użytki rolne: 8.833 ha (69,4%), lasy i grunty leśne: 2.811 ha (22,1%). Gmina składa się z 24 wsi, zgrupowanych w 14 sołectwach: Gostkowo, Kamionki Duże, Kamionki Małe, Lulkowo, Łysomice, Ostaszewo, Papowo Toruńskie-Osieki, Papowo Toruńskie, Różankowo, Turzno, Tylice, Wytrębówice, Zakrzewko, Zęgwirt.

► Ludność gminy Łysomice systematycznie się zwiększa dzięki przesiedlającym się głównie mieszkańcom Torunia, ale nie tylko – przekraczając liczbę 9.521 mieszkańców, w tym: 4.780 kobiet i 4.741 mężczyzn.

Mapa 1



Mapa 2



► Bardzo ważnym elementem usytuowania naszej gminy jest fakt, bliskości miasta Torunia, gdyż ma to duży wpływ na łatwy dostęp nie tylko do szkół ponadgminnych, ale również wyższych uczelni jak i do pracy. Należy też podkreślić, że niedaleka odległość od stolicy województwa - Bydgoszczy poszerza możliwości wyboru nauki na wyższych uczelniach, ale też podjęcia pracy zawodowej.

► Na terenie gminy w miejscowości Piwnice znajduje się Centrum Astronomii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Jest to największy ośrodek astronomii obserwacyjnej w Polsce. W Centrum znajduje się również największy w Polsce 90-centymetrowy zwierciadlany teleskop optyczny Schmidta-Cassegraina oraz zbudowany w Polsce, trzeci co do wielkości w Europie, potężny 32 metrowy radioteleskop RT-4.

► Ogromny rozwój Gminy Łysomice w ostatnich latach został doceniony w 2010 roku, gdzie w rankingu gazety „Wspólnota”, Gmina Łysomice pod względem sukcesu finansowego, ekonomicznego i infrastrukturalnego zajęła 7 miejsce w Polsce. Natomiast w Rankingu Zrównoważonego Rozwoju JST, nasza gmina znalazła się na 18 miejscu wśród 2479 jednostek samorządowych w Polsce.

1.1 Demografia

Tabela 1 Przyrost naturalny ludności w latach 2011-2014 z podziałem na płeć

Gmina	Rok											
Łysomice	2011			2012			2013			2014		
	ogółem	K	M	ogółem	K	M	Ogółem	K	M	ogółem	K	M
Liczba urodzeń	105	46	59	102	35	67	106	52	54	115	60	55
Liczba zgonów	68	30	38	84	30	54	91	45	46	77	40	37
Przyrost naturalny	37	16	21	18	5	13	15	7	8	38	20	18

(dane GUS)

Jak widać z powyższej tabeli, problem urodzeń na terenie naszej gminy w stosunku do zgonów jest dodatni, co może nas cieszyć. Jednak, by taki rezultat utrzymać, nie mówiąc już o zwiększaniu, należy tworzyć odpowiednie warunki, dla młodych ludzi, by mogli tworzyć rodziny i by rodziły się dzieci.

Tabela 2 Podział wiekowy ludności w latach 2011-2014 (z podziałem na płeć)

Gmina	rok									rok		
Łysomice	2011			2012			2013			2014		
	ogółem	K	M	ogółem	K	M	Ogółem	K	M	ogółem	K	M
Ludność ogółem	9223	4636	4587	9272	4647	4625	9418	4724	4694	9521	4780	4741
w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat)	2048	999	1049	2028	972	1056	2037	985	1052	2052	1001	1051
W wieku produkcyjnym	6028	2854	3174	6062	2866	3196	6169	2902	3267	6207	2918	3289
w wieku produkcyjnym mobilnym	3943	1949	1994	3955	1959	1996	4031	1992	2039	4061	2010	2051
w wieku produkcyjnym nie mobilnym	2085	905	1180	2107	907	1200	2138	910	1228	2146	908	1238
w wieku poprodukcyjnym	1147	783	364	1182	809	373	1212	837	375	1262	861	401

(Dane GUS)

Analiza powyższych danych wskazuje, że sytuacja demograficzna gminy pod kątem „zasobów ludzkich” mających wpływ na kondycję „zawodową” – jest dobra. Jak na razie ok 65,5% osób jest w wieku produkcyjnym, a do tego w wieku przedprodukcyjnym jest 21,6 %, co w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (ok.12,8%) – daje nadzieję, że jak na razie problem „starzejącego się społeczeństwa”, nie jest jeszcze tak bardzo poważny.

Tabela 3 Migracje ludności w latach 2011-2014 (z podziałem na płeć)

Gmina	Rok									rok		
Łysomice	2011			2012			2013			2014		
	ogółem	K	M	ogółem	K	M	ogółem	K	M	ogółem	K	M
zameldowania ogółem	222	119	203	133	70	63	227	124	203	202	109	93
Wymeldowania	81	45	36	83	52	31	88	49	39	133	76	57
Saldo migracji	141	74	67	50	32	18	139	75	64	69	33	36
Migracje na pobyt stały: zameldowania ogółem	222	119	103	133	63	70	227	124	103	202	109	93
Zameldowanie z miast	189	100	89	99	51	48	166	90	76	148	80	68
Zameldowanie z wsi	33	19	14	34	19	15	61	34	27	54	29	25
Wymeldowanie ogółem	81	45	36	83	52	31	88	49	39	133	76	57
Wymeldowanie do miast	55	31	24	45	30	15	43	22	21	71	38	33
Wymeldowanie do wsi	26	14	12	38	22	16	45	27	18	62	38	24

(Dane GUS)

Z powyższych danych wynika, że zwiększa się liczba ludności w naszej gminie, co świadczy o tworzeniu dobrych warunków do osiedlania się. Widoczne saldo migracji ludności, jak na razie daje nam pozytywny wynik.

1.2. Sprawy gospodarcze

► Przy drodze krajowej Nr 91 w Ostaszewie, znajduje się Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, w której jednym z największych zakładów jest Apator SA. Oprócz PSSE na terenie gminy prężnie działają także: Hurtownia budowlana „TARYK”, Zakład Legalizacji Tachografów i naprawy klimatyzacji „TACHO”, Firma Transportowa „JARKPOL”, Salon samochodowy Mazda, Centrum Ogrodnicze i hurtownia „ROL-PEST”, Producent opakowań tekturowych „STEX” w Wytrębolicach, BONIEK MEBLE w Papowie Toruńskim, Firma „Darocho” – Zakład Produkcji Parafiny i Granulatów, Tartak w Lulkowie, Stacje benzynowe i szereg innych firm i punktów usługowych.

► Mieszkańcy Gminy Łysomice znajdują zatrudnienie w firmach lokalnych, zakładach ulokowanych w ościennych gminach i mieście Toruniu oraz nie rzadko w Bydgoszczy. Większość mieszkańców gminy zajmuje się prowadzeniem własnych gospodarstw rolnych o bardzo zróżnicowanym areale i produkcji oraz własnych podmiotów gospodarczych.

Tabela 4 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w gminie w latach 2011-2014 – wpisanych do Rejestru REGON

PODMIOTY wg sektorów własnościowych	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	871	910	981	1007
Sektor publiczny – ogółem	15	15	16	16
Sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa publicznego	11	11	13	13
Sektor prywatny – ogółem	856	895	965	991
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	714	742	788	802
Sektor prywatny – spółki handlowe	56	65	82	89
Sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	19	18	21	21
Sektor prywatny – spółdzielnie	6	6	6	5
Sektor prywatny – fundacje	1	1	2	2
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	15	15	18	19
PODMIOTY wg PKD 2007 i rodzajów działalności				
Ogółem	871	910	981	1007
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybołówstwo	49	44	43	29
Przemysł i budownictwo	209	217	244	254
Pozostała działalność	613	649	694	724
PODMIOTY nowo zarejestrowane wg sektorów własności				
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	94	85	117	72
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ogółem	0	0	2	1
Sektor publiczny – ogółem	0	0	1	71
Sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa publicznego	0	0	1	4
Sektor prywatny – ogółem	94	85	116	3
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	84	77	100	68
Sektor prywatny – spółki handlowe	7	6	11	2

Sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	2	1
Sektor prywatny – spółdzielnie	1	0	0	1
Sektor prywatny – fundacje	0	0	1	1
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	0	0	3	6
PODMIOTY wyrejestrowane z rejestru REGON				
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	71	56	60	71
Sektor prywatny – ogółem	71	56	60	71
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	69	56	59	68
Sektor prywatny – spółki handlowe	0	0	1	2
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	1	1
sektor prywatny – spółdzielnie	1	1	1	1

Źródło: Dane GUS

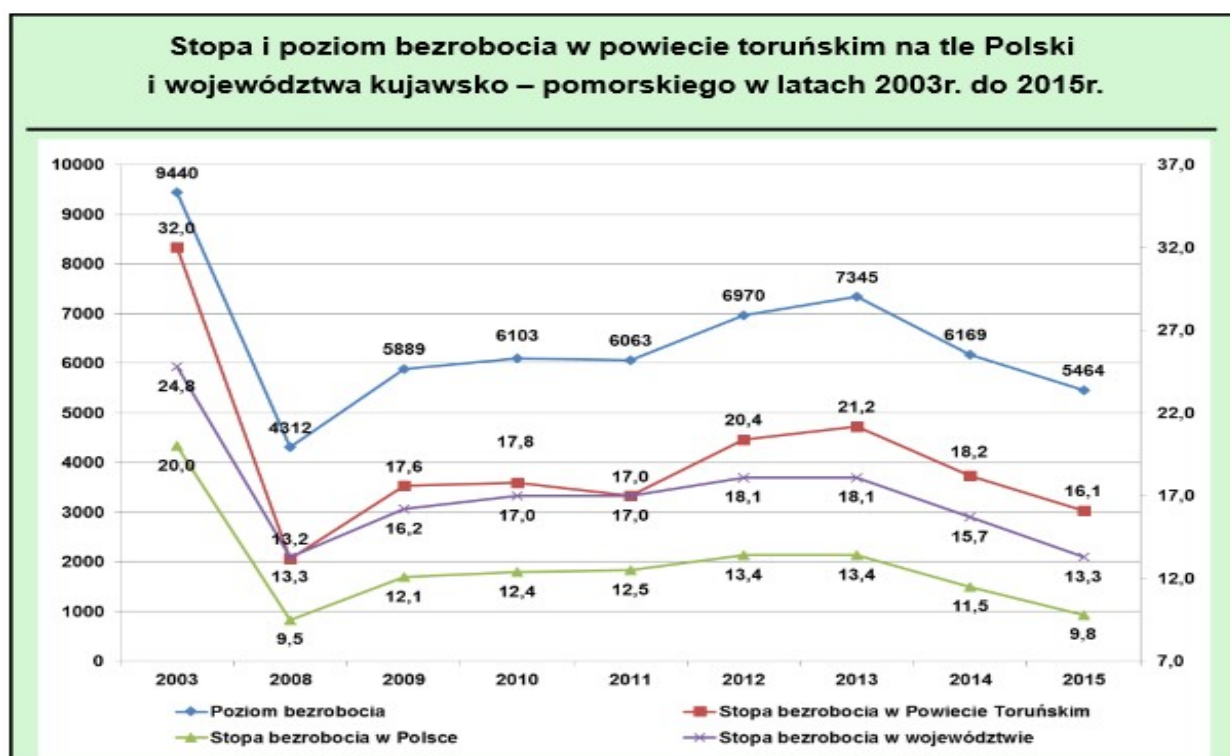
Jak wynika z przedstawionej tabeli, gmina posiada dużą ilość wielokierunkowych podmiotów gospodarczych, które mają wpływ na jej rozwój. To też ma wpływ na poziom bezrobocia w gminie oraz ogólnej sytuacji ekonomicznej.

1.3. Bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z największych zagrożeń o charakterze ekonomicznym i społecznym, jakie towarzyszą okresom dekonstrukcji w gospodarce rynkowej. W naszym kraju pojawiło się na bardzo dużą skalę po 1990 roku – od momentu transformacji ustrojowej. Współcześnie jest również dominującym problemem społecznym, którego skutki mają niezwykle rozległe spektrum oddziaływania, a dotknięte nim osoby zmuszone są do korzystania z różnych form wsparcia społecznego. Skutki bezrobocia najbardziej widoczne są na gruncie rodziny, której standard życia, w przypadku wystąpienia tego problemu, znacznie się obniża. Innym następstwem jest izolacja społeczna jednostki dotkniętej bezrobociem, powodując obniżenie poczucia własnej wartości czy utraty autorytetu w rodzinie. Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie, są trudne do oszacowania. Stres i utrata stabilizacji materialnej, powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie, jak też na niepokojącą skalę, degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko samych bezrobotnych, ale także ich rodzin. Zdarza się, że długotrwałym bezrobociem objęci są wszyscy dorośli członkowie rodziny. W rodzinach takich występują często dodatkowe problemy, takie jak: nieumiejętność przystosowania się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku pracy, bierność i towarzyszące często tym zjawiskom patologie, głównie nadużywanie alkoholu. Dzieci pochodzące z rodzin, gdzie rodzice są osobami bezrobotnymi, odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, stopniowo mogą izolować się od swoich grup, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych

zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami oraz rówieśnikami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, często taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno-ekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa rodziców. Przyczynia się to niejednokrotnie do zachwiania systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak: wykształcenie, uczciwa praca, stawianie wyższych celów w życiu.

Wykres 1 Stopa i poziom bezrobocia



Źródło: dane PUP dla Powiatu Toruńskiego

Tabela 5 Statystyka z PUP dla Gminy Łysomice

Bezrobotni:							
w tym:							
Lata	Ogółem	kobiety	mężczyźni	Zwolnienia z przyczyn zakładu pracy	Osoby w okresie 12 m-cy od ukończenia szkoły	Bezrobotni z prawem do zasiłku	Bezrobotni długotrwale
2011	459	252	207	26	29	108	184

2012	539	288	251	22	43	106	208
2013	600	329	271	49	32	73	282
2014	477	262	215	48	22	105	220
2015	456	260	196	0	39	110	197

Źródło: dane PUP dla Powiatu Toruńskiego

Z danych zawartych w poprzedniej tabeli oraz powyżej wynika, iż generalnie bezrobocie nie powinno być poważnym problemem gminy, gdyż duża ilość podmiotów gospodarczych powinna przełożyć się na sytuację na rynku pracy w naszej gminie. Zapewne wpływ na bezrobocie ma brak odpowiedniego wykształcenia, które jest decydujące o zatrudnieniu. Jest też inny, bardzo częsty czynnik – „niechęć” do podejmowania stałego zatrudnienia, gdyż tu są wymagania systematyczności i obowiązkowości, czego pewna grupa osób nie chce się do tego dostosować. Nie myślą o starości, o posiadaniu stałego źródła dochodu, o ubezpieczeniu na wypadek nieprzewidzianych zdarzeń, ale na zasadach „tu i teraz”. Innym problemem są dopuszczane przez państwo warunki „dobrowolności” zawierania różnorodnych umów, w tym tzw. „śmiciowych”, nie wspominając o zatrudnieniu na „czarno” – bez świadczeń np. rentowo-emerytalnych i ubezpieczenia, gdyż ubezpieczeni często są przez PUP, jako bezrobotni. Mają natomiast z tego pewien dochód „na teraz”, co na pewno ułatwia im życie, ale nie zabezpiecza zgodnie z prawem. Długotrwałe bezrobocie przyczynia się też do faktu, że wiele z tych osób wpada w tzw. „minimalizm” i nauczyło się żyć w biedzie, nie widząc potrzeby zmiany tej sytuacji. Najbardziej jednak cierpią na tym dzieci, stąd ważnym jest aby widzieć te problemy i dążyć do ich zmian.

1.4. Zasoby mieszkaniowe

Gmina Łysomice przez wiele lat była przede wszystkim rolniczą (gospodarstwa indywidualne, spółdzielnie oraz państwowe), stąd nie posiada odpowiednich zasobów mieszkaniowych.

Aktualna baza mieszkaniowa nie jest wystarczająca na zabezpieczenie potrzeb uboższego społeczeństwa naszej gminy. Gmina nie posiada też żadnego budownictwa, które mogłoby być zaadaptowane na mieszkania socjalne.

W miejscowości Ostaszewo jest Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zgoda”, która posiada w swojej własności mieszkania po dawnych Państwowych Gospodarstwach Rolnych i Ogrodniczym. Wszystkie one są zamieszkałe, a ogólny stan techniczny tych budynków jest dobry (w ostatnich latach w wyniku remontów znacząco się poprawił).

W gminie w większości są zabudowania o charakterze własności prywatnej. Stan budynków osób prywatnych jest różny, uzależniony od wielu czynników, głównie jednak od stanu posiadania zasobów materialnych ich właścicieli. Zauważa się, że w ostatnich latach poprawia się stan techniczny starych zabudowań jak również estetyka obejść gospodarskich (bolączką są azbestowe pokrycia dachowe). Wpływ na to, na pewno ma fakt, że na terenie naszej gminy powstało dużo nowych, ładnych osiedli o zabudowie jednorodzinnej, które swoim wyglądem i estetyką dają pozytywny przykład innym. Ulega też zmianie myślenie społeczności wiejskiej, które idzie w kierunku pozytywnych zmian, patrząc na estetykę swoich obejść.

Zauważalną bolączką gminy Łysomice jest fakt, że coraz więcej osób poszukuje mieszkań, - szczególnie młode małżeństwa, konkubinaty, które nie mogą najczęściej liczyć na pomoc swoich rodziców. Ich sytuacja finansowa jest bardzo trudna, a koszt zakupu mieszkania jest

nie współmierny do stanu posiadania źródeł dochodu. Większości młodych ludzi nie stać na posiadanie własnościowych mieszkań, jest też problem z najmem mieszkań, ze względu na koszty. Dużym problemem jest też fakt niestabilności pracy (częste zwolnienia i rotacje, upadki zakładów pracy itp.) mają negatywny wpływ na możliwość zaciągnięcia kredytu w celu zakupu własnego mieszkania, co dałoby dużą stabilizację życiową młodych ludzi. Aktualnie na mieszkania socjalne/komunalne oczekuje około 20 rodzin, co jest wskazówką dla władz gminy o konieczności włączenia tego problemu do polityki gospodarczej i społecznej gminy.

2. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.1. Oświata

W badaniu opinii społecznej na temat Strategii Społecznej Gminy Łysomice (ocena dokonana na podstawie otrzymanych ankiet – głównie z Łysomic) - oświata uzyskała najwyższe oceny spośród różnorodnych uwarunkowań mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Prawie 83% respondentów pozytywnie wypowiedziało się o poziomie usług edukacyjnych, oceny wysokie wystawiło 32,0%, oceny średnie – 50,7%, tylko 17,4% wskazało oceny niskie.

Tabela 6 Opinie społeczne na temat warunków życia w naszej gminie

Lp.	Ocena warunków mających wpływ na jakość życia mieszkańców	Oceny niskie %	Oceny średnie %	Oceny wysokie %
1.	Dostęp do podstawowych usług zdrowotnych.	27,9	55,7	16,4
2.	Dostęp do placówek wspierających edukację i kulturę.	26,0	48,4	25,6
3.	Nowoczesna edukacja.	17,4	50,7	32,0
4.	Dostęp do technologii IT.	32,0	42,0	26,0
5.	Oferta wolnego czasu dla dzieci.	52,1	38,8	9,1
6.	Oferta wolnego czasu dla młodzieży.	59,4	38,4	8,2
7.	Oferta wolnego czasu dla dorosłych.	56,6	33,8	9,6
8.	Oferta wolnego czasu dla seniorów.	54,8	36,1	9,1
9.	Oferta wydarzeń kulturalnych.	37,9	51,1	11,0
10.	Warunki do rozwoju młodych ludzi.	49,3	44,3	6,4
11.	Możliwość uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysowych.	48,9	42,0	9,1

opracowanie własne:

E.Manikowska

Pozytywne opinie wynikają bezpośrednio z wysokiego zaangażowania środków gminnych w zadania związane z oświatą. Wydatki na oświatę, wychowanie, dowożenie do szkół w ostatnich latach systematycznie wzrastają, podlegają analizie i racjonalnej modyfikacji.

Tabela 7 Budżet dla oświaty w naszej gminie

Rok	Subwencja oświatowa (zł)	Wydatki (zł) (bez inwestycji)	Dowozy (zł)
2011	6.424.263	8.709.978	488.491
2012	6.887.950	10.180.148	569,014
2013	7.166.864	11.974.480	507.500
2014	7.447.362	12.648.665	500.000
2015	7.457.373	9.931.605	446.544

opracowanie własne na podstawie danych UG

E.Manikowska

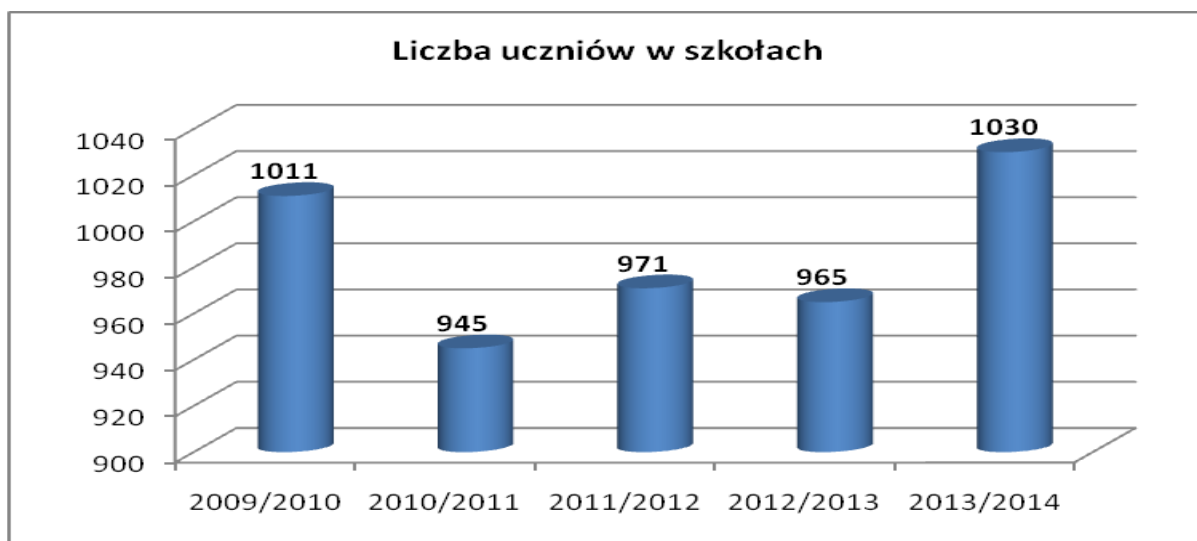
Sieć placówek zajmujących się edukacją i wychowaniem dzieci z terenu Gminy Łysomice tworzą: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

2.1.1. Szkoły

Sieć szkół w gminie obejmuje 4 szkoły podstawowe oraz 2 gimnazja. Szkoły podstawowe funkcjonują w Łysomicach, Ostaszewie, Świerczynkach i Turznie, a gimnazja w Łysomicach i Turznie. Od września 2003 roku w Łysomicach oraz Turznie działają zespoły szkół obejmujące szkołę podstawową oraz gimnazjum.

Liczba uczniów uczęszczających do szkół prowadzonych przez Gminę Łysomice w dniu rozpoczęcia roku szkolnego 2014/2015 wynosiła 1044. W klasach zerowych naukę rozpoczęło 179 dzieci, w szkołach podstawowych było 604 uczniów, a 261 w gimnazjach. Na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół w gminie ulega wahaniom, po okresie spadku obserwuje się niewielki wzrost.

Wykres 2 Liczba uczniów w szkołach w latach 2009-2014



opracowanie własne na podstawie danych UG

E.Manikowska

Dzięki dużym nakładom inwestycyjnym na oświatę na przestrzeni ostatnich 10 lat znacznie poprawiły się warunki do nauki dzieci i młodzieży. Wybudowano nową szkołę w Turznie, rozbudowano szkołę w Świerczynkach, modernizowane są obiekty zespołu szkół w Łysomicach, w planach jest rozbudowa placówki w Ostaszewie. W roku szkolnym 2014/2015 szkoły podstawowe oferują łącznie 40 oddziałów i 40 pomieszczeń dydaktycznych, gimnazja posiadają 12 oddziałów i 15 sal dydaktycznych. Bardzo dobre warunki lokalowe i bazowe istnieją w rozbudowanej szkole w Świerczynkach oraz nowo wybudowanej placówce w Turznie.

Tabela 8 Zasoby poszczególnych szkół

	SP Łysomice	Gim. Łysomice	SP Ostaszewo	SP Świerczynki	SP Turzno	Gim. Turzno
Liczba uczniów w szkole, w tym „0”	284	170	113	107	266	89
Liczba etatów nauczycielskich	24,8	16,9	11,2	11,5	21,5	12
Liczba oddziałów, w tym klasy „0”	15	7	7	7	14	4
Budżet szkoły / zł	4.286.828		1.274 079	1.414 867	3.767 753	
Liczba pomieszczeń dydaktycznych	13	10	7	9	14	5
Liczba uczniów na 1 etat nauczycielski	11,5	10,1	10,1	9,3	12,4	7,4
Liczba uczniów na oddział	18,9	24,3	16,1	15,3	19	22,3
Liczba uczniów na salę dydaktyczną	21,8	17	16,1	11,9	19	17,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji dyrektorów szkół oraz danych UG

E.Manikowska

Szkoły posiadają pomieszczenia dydaktyczne i pracownie przedmiotowe wyposażone w nowoczesne meble, sprzęt i pomoce dydaktyczne. Panują sprzyjające warunki do korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych. Funkcjonują pracownie komputerowe z dostępem do Internetu, w salach lekcyjnych znajduje się sprzęt audiowizualny oraz tablice interaktywne umożliwiające korzystanie z platform edukacyjnych i e-booków. Stworzono dobre warunki do rozwoju sportu szkolnego. Zespoły szkół w Łysomicach oraz w Turznie dysponują pełnym zapleczem sportowym, posiadają hale sportowe oraz dostęp do boisk wielofunkcyjnych, szkoła w Ostaszewie korzysta z boiska „Orlik”, a Szkoła Podstawowa w Świerczynkach korzysta z pomieszczenia dostosowanego do zajęć sportowych i obiektu sportowego. W każdej placówce funkcjonuje świetlica organizacyjnie spójna z planem dowozów. Uczniowie mają zapewnioną opiekę pedagogiczną, uczestniczą w zajęciach wychowawczych w czasie oczekiwania na autobus. W szkolnych stołówkach istnieją dogodne warunki umożliwiające dzieciom korzystanie z ciepłych posiłków. Placówka w Turznie wyposażona w nowoczesne zaplecze kuchenne przygotowuje obiady dla miejscowych uczniów oraz catering dla uczniów z Ostaszewa i Świerczyny.

Kuchnia istniejąca w Zespole Szkół Nr 1 w Łysomicach zabezpiecza potrzeby uczniów w zakresie dożywiania.

Aktualnie w Gminie Łysomice zatrudnionych jest 123 nauczycieli, najliczniejszą grupę stanowią osoby ze stopniami zawodowymi nauczyciela dyplomowanego i mianowanego. Systematycznie wzrasta liczba osób ze stopniem nauczyciela dyplomowanego.

Tabela 9 Etatyzacja w szkołach

Rok szkolny	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	Razem
2014/2015	2	22	49	50	123
2013/2014	11	16	47	51	125
2012/2013	7	13	54	44	118
2011/2012	11	12	56	41	120
2010/2011	4	15	63	33	115
2009/2010	2	22	56	30	110

opracowanie własne na podstawie danych UG

E.Manikowska

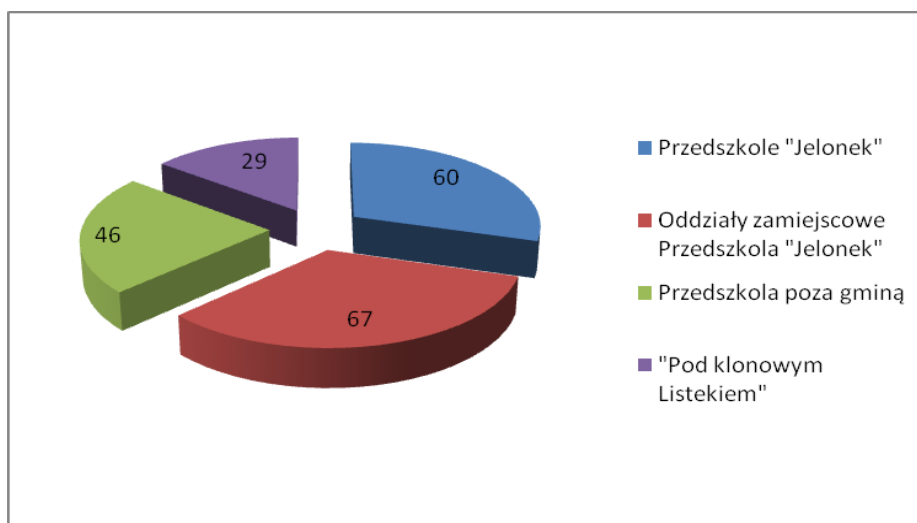
Gmina zapewnia środki na dokształcanie i doskonalenie nauczycieli, dofinansowuje różnego typu kursy kwalifikacyjne, studia podyplomowe, szkoleniowe rady pedagogiczne.

Nauczyciele oprócz obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizują dodatkowe zajęcia mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych oraz rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów, w gimnazjach prowadzą zajęcia z doradztwa edukacyjno-zawodowego.

2.1.2. Przedszkola

Gmina Łysomice współfinansuje edukację przedszkolną dzieci w wieku od 3 do 5 lat zamieszkałych na jej terenie. W roku szkolnym 2014/2015 różnymi formami wychowania przedszkolnego objętych było 202 dzieci.

Wykres 3 Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną



opracowanie własne na podstawie danych UG

E.Manikowska

Na terenie gminy od 2009 do 2013 roku funkcjonowało pełnowymiarowe przedszkole pod nazwą „Przedszkole Marzeń”, finansowane w 85 % z Europejskiego Funduszu Społecznego. Organem prowadzącym było Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łysomice, w partnerstwie z Gminą Łysomice, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Zespołem Szkół nr 1 w Łysomicach. Do przedszkola uczęszczało 60 dzieci. Przedszkole realizowało cele i zadania statutowe zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego określoną przez Ministra Edukacji Narodowej. Ponadto na terenie Gminy w latach 2009 – 2013 działalność przedszkolną prowadziło 7 punktów przedszkolnych, dla których organem prowadzącym była Fundacja Lokalna Grupa Działania „Ziemia Gotyku” w partnerstwie z Gminą Łysomice. Punkty przedszkolne utworzono w Gostkowie, Łulkowie, Łysomicach, Ostaszewie, Papowie Toruńskim, Turznie (dwa punkty). W roku szkolnym 2012/2013 uczęszczało do tych placówek 70 dzieci.

Od 1 września 2013 roku Gmina Łysomice jest organem założycielskim publicznego przedszkola „Jelonek” w Papowie Toruńskim posiadającego filie w Gostkowie, Łulkowie, Łysomicach, Turznie i Zakrzewku. Projekt realizowany był w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego do 31 sierpnia 2015. Natomiast od 1 września 2015 roku organem założycielskim Przedszkola „Jelonek” jest Gmina Łysomice, a nadzór merytoryczny sprawować będzie Kuratorium Oświaty.

Od 2009 roku w Łysomicach funkcjonuje Dwujęzyczny Punkt Przedszkolny „Pod Klonowym Listkiem” prowadzony przez Fundację „Pro Futuro”. Edukacja dzieci organizowana jest na podstawie programowej wychowania przedszkolnego określonej przez MEN. Punkt przedszkolny czynny jest przez 11 miesięcy w roku, pięć dni w tygodniu. Przez pierwsze trzy lata zajęcia prowadzone były dzięki środkom Europejskiego Funduszu Społecznego poprzez realizację projektu z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Obecnie organ prowadzący – Fundacja „Pro Futuro” otrzymuje dotację na swoją działalność z Gminy Łysomice oraz pozyskuje prywatnych fundatorów.

Gmina Łysomice dofinansowuje edukację przedszkolną dzieci 3 - 5 letnich zamieszkałych na terenie gminy, a uczęszczających do przedszkoli: w Toruniu w Lubiczu, w Obrowie, w Chełmży, w Łubiance. Gmina dofinansowuje pobytu dzieci w przedszkolach tym gminom.

Należy podkreślić, że rokrocznie wzrastają środki finansowe w Budżecie Gminy przeznaczone na utrzymanie przedszkoli i dofinansowanie innym gminom - za pobyt naszych dzieci w ich placówkach przedszkolnych. Wynika to z faktu, że jest coraz większa świadomość rodziców, że pobyt dzieci w przedszkolach jest bardzo ważny dla prawidłowego rozwoju społecznego dzieci.

2.1.3 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Łysomicach została powołana do życia Uchwałą Rady Gminy Łysomice w dniu 30 sierpnia 2001 roku.

Celem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łysomicach jest udzielanie dzieciom (w wieku - od urodzenia) i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom oraz nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci jak też młodzieży.

2. Poradnia P-P realizuje działalność statutową w szerokim zakresie:

a) działalność diagnostyczna i postdiagnostyczna – przeprowadzanie badań, opiniowanie i orzecznictwo (o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego)

b) w ramach Zespołów Orzekających współpracującym z lekarzem psychiatrą, działającym w miarę potrzeb 1x w miesiącu, wydaje się Orzeczenia, które uwidocznione są w tabeli poniżej:

Tabela 10 Orzeczenia wydane przez Poradnię w latach 2010-2015

L.P.	Orzeczenia o potrzebie:	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
1.	Kształcenia specjalnego	20	17	15	15	9	8
2.	Nauczania indywidualnego	8	14	9	7	3	4

c) działalność konsultacyjna – udzielanie porad i konsultacji po badaniach oraz bez badań psychologiczno- pedagogicznych celem pomocy w rozwiązywaniu problemów m.in. dydaktyczno –wychowawczych

d) działalność terapeutyczna:

- rozmowy terapeutyczne
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne z dziećmi i młodzieżą, które ujawniają specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu
- zajęcia indywidualne i grupowe z dziećmi z zaburzeniami zachowania i labilnością emocjonalną, trudnościami adaptacyjnymi oraz dziećmi z niepełnosprawnościami sprzężonymi
- terapia logopedyczna

e) profilaktyka

- > zajęcia z terapeutą: indywidualne, grupowe,
- > szkolenia: warsztaty szkoleniowe dla nauczycieli, rodziców, pedagogów, pracowników socjalnych GOPS-u

3. Na początku działalności, Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną zlokalizowano w budynku Szkoły Podstawowej w Łysomicach. Warunki lokalowe naszej placówki, to: 2 gabinety psychologiczno- pedagogiczny, logopedyczny oraz sekretariat, który jest jednocześnie gabinetem dyrektora. Od samych początków PPP w Łysomicach nierozłącznie współpracowała przede wszystkim z tutejszym Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Biblioteką Publiczną w Łysomicach, Poradnią Psychiatryczną w Toruniu, Szkołami Gminy Łysomice oraz szkołami specjalnymi w Toruniu, Ośrodkami szkoleniowymi, jak KPCEN w Toruniu, ORE, Policją, kuratorami sądowymi itd..

4. Od sierpnia 2012 r. warunki pracy Poradni znacznie poprawiły się, gdyż dzięki staraniom zostaliśmy przeniesieni do Pałacu w Łysomicach. Przeprowadziliśmy remont nowego miejsca, które wcześniej było wykorzystywane przez inną instytucję. Zysaliśmy większą powierzchnię, nowe gabinety, otoczenie parku oraz ciszę sprzyjającą pracy z dzieckiem.

5. W związku z wrastającym zapotrzebowaniem na terapię logopedyczną (w 2011r. - korzystało z zajęć logopedycznych 140 dzieci, a w 2012 r. - 152), na wniosek Dyrektora PPP do Wójta Gminy Łysomice w 2010 r. wzrosła liczba godzin logopedy o pół etatu tj. 10 godzin. Od 2011 roku dzięki nabytym kwalifikacjom naszego logopedy z zakresu wczesnej interwencji logopedycznej przybywają do nas dodatkowo niemowlęta oraz dzieci przed 3 rokiem życia w celu podjęcia wczesnych oddziaływań ogólnorozwojowych. Musieliśmy dostosować warunki do potrzeb małego dziecka, w tym niemowlęcia. Oprócz wyżej opisanych zadań rozpoznajemy potrzeby tutejszego środowiska, w tym celu m.in. organizujemy liczne warsztaty, m.in. „Saper ,czyli jak rozminować agresję” , których

uczestnikami są reprezentanci środowiska: dyrektorzy szkół, pedagodzy, nauczyciele, pracownicy socjalni, policjanci, koordynator GK d/s RPA. W 2009r. zorganizowaliśmy konferencję na temat : „Dzieciństwo bez przemocy”, będąc ambasadorem kampanii „Dzieciństwo bez przemocy”. Organizujemy także warsztaty, prelekcje skierowane do rodziców m.in. ”Szkołę dla rodziców” oraz zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży.

6. Udziela się wsparcia dla pedagogów szkolnych w ramach spotkań w Poradni jak też w szkołach. Organizowane są także spotkania dla Dyrektorów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych z Torunia, Chełmna, Chełmży, Golubia Dobrzynia, Wąbrzeźna - na których dzielimy się dobrymi praktykami, udzielamy wzajemnie wsparcia. Nasi pracownicy pedagogiczni ciągle się doksztalcają, doskonaląc swoje umiejętności, zdobywają wyższe stopnie awansu zawodowego. Nasi specjaliści dostosowują się do potrzeb klientów, są dyspozycyjni w sytuacjach trudnych, kryzysowych, mimo iż zatrudnieni są na ½ etatu w naszej placówce (psycholog, pedagog). Ciągłe rozbudowujemy naszą bazę, unowocześniając ją o nowe pomoce diagnostyczne i terapeutyczne potrzebne do pracy pedagoga, psychologa i logopedy.

7. Poradni Psychologiczno- Pedagogiczna w Łysomicach zatrudnia:

5-ciu pracowników pedagogicznych na 3,5 etatu:

1 pracownik - ½ etatu psychologa

1 pracownik - ½ etatu pedagoga

1 pracownik - ½ etatu logopedy

1 pracownik - 1 etat dyrektora

Dodatkowo zatrudniona jest sekretarka na ½ etatu.

Tabela 11 Informacja o stanie realizacji wybranych zadań oświatowych przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Łysomicach

rok	Liczba wydanych opinii	Liczba wydanych opinii o wczesnym wspomaganiu	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie nauczania indywidual.	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjaln.	Zajęcia korekcyjno - kompensa cyjne (liczba dzieci)	Zajęcia logopedyc zne (liczba dzieci)	Rozmowy terapeutyczn e (liczba osób)	Spotkania dla nauczycieli/ rodziców (warsztaty)
2009	116	5	7	20	16	88	45	30
2010	120	3	8	20	11	142	58	40
2011	123	4	14	17	17	140	68	6 rodziców + 3 pedagogów
2012	95	4	9	15	17	152	85	50 rodziców + 4 pedagogów
2013	90	-	7	15	24/(44 zajęcia socjoter apeutyc zne)	171	95	230
2014	123	3	3	8	37	157	108	148
2015	115	1	4	8	14	141	42	38

opracowanie własne na podstawie danych P P-P D.Frey

Spadek wydanych opinii w roku szkolnym 2012/2013 podyktowany jest tym, że mniej badamy gimnazjalistów pod kątem dysleksji, co jest podyktowane ogólnymi wytycznymi z ministerstwa oświaty.

Aktualnie wydajemy więcej opinii dla dzieci w wieku szkoły podstawowej. W 2014 roku wzrasta liczba badań dzieci 5-6 letnich w związku z potrzebą określenia ich dojrzałości szkolnej. Ta sytuacja również jest podyktowana rozporządzeniem ministerialnym, które dotyczy obniżenia wieku szkolnego dziecka.

W 2013 nastąpił wzrost liczby osób korzystających z warsztatów i prelekcji. Pogadanki dla nauczycieli i rodziców dotyczyły w dużym stopniu obniżania wieku szkolnego – dojrzałości szkolnej dziecka 6-letniego.

Ponadto placówka prowadziła warsztaty, prelekcje dla wybranych grup społecznych, w związku z lokalnym zapotrzebowaniem, które nie zostały ilościowo odnotowane w powyższej tabelce.

Wśród nich odbywały się min. zajęcia tematyczne:

„Agresja i przemoc rówieśnicza” w Gminnej Bibliotece Publicznej w Łysomicach dla lokalnej społeczności

„Rola baśni we współczesnym świecie” – warsztat dla pracowników bibliotek w Gminnej Bibliotece Publicznej

„Puste gniazdo” skierowane do rodziców dzieci dorosłych opuszczających rodzinny dom.

W ostatnich latach wzrasta liczba dzieci korzystających w Poradni P-P z pomocy bezpośredniej: terapii pedagogicznej oraz logopedycznej. Coraz więcej rodziców, nauczycieli i dzieci otwiera się na fachową pomoc psychologa i pedagoga w formie rozmów terapeutycznych.

Na przestrzeni lat obserwujemy wzrastającą liczbę rodziców i dzieci oraz nauczycieli, korzystających z naszej kompleksowej pomocy, co jest związane ze wzrostem ich świadomości o potrzebie wspierania się gdy występuje konieczność specjalistycznej pomocy oraz zaufaniem dla tej Instytucji.

2.2. Ochrona zdrowia

2.1.1. Funkcjonowanie służby zdrowia

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łysomicach, jest osobą prawną działającą w oparciu o Statut zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Łysomice nr XV/83/2011 z dnia 21 grudnia 2011. Przedmiotem działalności SP ZOZ jest udzielanie świadczeń zdrowotnych w Podstawowej Opiece Zdrowotnej, Ambulatoryjnej Opiece Specjalistycznej - w zakresie ginekologii, Stomatologii głównie dla mieszkańców Gminy Łysomice.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łysomicach posiada trzy budynki do dyspozycji pacjentów – dwa w Łysomicach i jeden w Turznie.

SPZOZ w Łysomicach zatrudnia 17 osób co daje 16,50 etatów. Zatrudnionych jest 2 lekarzy, 2 stomatologów, 2 pomoce stomatologiczne, 5 pielęgniarek, 3 osoby z obsługi oraz 3 osoby z administracji. Dodatkowo świadczy pracę 2 lekarzy w ramach indywidualnej praktyki lekarskiej, 1 położna w ramach indywidualnej praktyki położniczej, 1 informatyk oraz 1 pracownik gospodarczy w ramach umowy zlecenia.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat SP ZOZ Łysomice osiągnął przychody z umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz ze zwrotu za odpłatne badania laboratoryjne w wysokościach;

Rok 2012 - 1 558 755,14 zł

Rok 2013 – 1 600 108,32 zł

Rok 2014 – 1 625 924,26 zł

Środki te w całości są przeznaczane na utrzymanie placówki zgodnie z założeniami statutu. Finansowane są badania laboratoryjne i lekarskie, wynagrodzenia lekarzy i pozostałego personelu, utrzymanie bieżące placówki, remonty budynków a także zakupy sprzętu medycznego jednorazowego i środków trwałych w ramach możliwości finansowych.

Niezbędnym do dalszego szerszego działania Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łysomicach jest rozbudowa. W ramach rozwoju niezbędna jest budowa nowego budynku przychodni w Łysomicach. Niezbędnym jest zakup nowej aparatury medycznej oraz modernizacja posiadanego sprzętu. Podniesienie standardu bazy lokalowej pozwoli na skuteczniejsze konkutowanie z placówkami ościennymi. Poprzez rozbudowę nowego budynku ulegnie zwiększeniu liczba porad lekarskich przez co spodziewane będzie zwiększenie liczby przyjmowanych pacjentów. Obecnie zadeklarowanych do lekarzy jest 12 451 osób. Są to mieszkańcy Gminy Łysomice oraz osoby spoza gminy. Koniecznym będzie zwiększenie ilości poradni specjalistycznych oraz zatrudnienie wysokospecjalistycznej kadry w ramach poradni. Pozwoli to na zwiększenie miejsc pracy.

Analizując trendy popytu na świadczenie usług medycznych i diagnostycznych można stwierdzić że mają tendencję wzrostową, do słabych stron należy zaliczyć ograniczoną możliwość zwiększania przychodów w ramach kontraktów z NFZ, rosnące koszty stałe działalności oraz specyfika obszaru działalności na terenie dużej gminy Łysomice.

Tabela 12 Dane statystyczne na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy wg stanu na 31.12.2014

L.P.	Nazwa	Ilość porad
1.	Zadeklarowani do lekarza POZ	12 451
2.	Leczeni przez lekarzy POZ:	
	a) dzieci do 18 roku życia	736
	Liczba schorzeń	
	- niedokrwistość	5
	- choroby tarczycy	7
	- cukrzyca	6
	- otyłość	72
	- zaburzenia odżywiania	1
	- upośledzenie umysłowe	15
	- padaczka	11
	- dziecięce porażenie mózgowe	3
	- zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	95
	- choroba nadciśnieniowa	15
	- alergie dychawica oskrzelowa	35
	- alergie pokarmowe	19
	- alergie skórne	25
	- zniekształcenie kręgosłupa	394

	- choroby układu moczowego	12
	- wady rozwojowe układu nerwowego	3
	- wady rozwojowe układu krążenia	43
	- wady rozwojowe narządów płciowych	16
	- zaburzenia rozwoju	10
	b) 1986 osób powyżej 19 roku życia. liczba schorzeń	
	- gruźlica	10
	- nowotwory	42
	- choroby tarczycy	99
	- cukrzyca	197
	- niedokrwistość	130
	- choroby obwodowego układu nerwowego	136
	- choroby układu krążenia	888
	- dychawica oskrzelowa	141
	- przewlekłe choroby układu trawienego	172
	- choroby układu mięśniowo - kostnego	195
3.	Wizyty patronażowe pielęgniarzy u niemowląt do 12 roku życia	203
4.	Porady patronażowe oraz badania bilansowe niemowląt:	
	- 1-4 tydzień życia	129
	- 2- 6 miesiąc życia	127
	- 9 miesiąc życia	131
	- 12 miesiąc życia	41

Opracowanie własne: SPZOZ

2.1.2. Profilaktyka zdrowotna

Tabela 13 Dane statystyczne w zakresie profilaktyki - mieszkańców gminy wg stanu na 31.12.2014r

L.P.	Nazwa	Ilość porad
1.	Badania cytodiagnostyczne - przebadano cytologicznie kobiet:	394
2.	Opieka profilaktyczna nad kobietą w ciąży	304
3.	Objęto opieką kobiet:	48
4.	Wizyty profilaktyczne położnej u niemowląt do 12 roku życia	91
5.	Porady profilaktyczne udzielone dzieciom do lat 3	250
6.	Profilaktyczne badania lekarskie dzieci i młodzieży w wieku:	
	- 2 lata	67
	- 4 lata	67
	- przygotowanie przedszkolne	88
	- klasa III szkoły podstawowej	103
	- I klasa gimnazjum	69
	- I klasa szkoły ponadgimnazjalnej	79
	- ostatnia klasa szkoły ponadgimnazjalnej	78

Dane własne SP ZOZ

Otrzymano środki finansowe w ramach dotacji z Urzędu Gminy Łysomice

- 20 000 zł w roku 2012 - na badania profilaktyczne dzieci
- 24 000 zł w roku 2015 - na szczepienia ochronne dziewczynek w wieku szkolnym.

Istnieje potrzeba dofinansowywania programów profilaktycznych dzieci, młodzieży i dorosłych.

Środki własne SP ZOZ nie wystarczają na pokrycie finansowe wszystkich programów profilaktycznych.

2.3.Sprawy społeczne

Wśród wielu zadań jakie mają w swoich statutowych zapisach jednostki samorządu terytorialnego, sprawy społeczne to kolejny dział zadań gminy, który winien dbać o to, by na równi z rozwojem gospodarczym, rozwijało się lokalne społeczeństwo. Dla jego rozwoju oprócz dóbr gospodarczych i bytowych, potrzebne są dobra kulturowe, które wzbogacają społeczeństwa i je rozwijają. Sprawami społecznymi zajmują się głównie: szkoły, przedszkola, poradnie p-p, biblioteki, centra kultury czy sportowe. Podstawową instytucją zajmującą się sprawami kultury jest gminny ośrodek kultury, który winien nadawać kierunki rozwoju społecznego. Niestety w naszej gminie brak jest jednego dużego centrum, które nadawałoby ton i kierunki rozwoju i działań w tym zakresie. Sprawami społecznymi zajmują się też: ośrodek pomocy społecznej, dział świadczeń rodzinnych, alimentacji i stypendiów szkolnych, gminna komisja rozwiązywania problemów uzależnień i zespół interdyscyplinarny. W każdym społeczeństwie, niestety nie wszyscy ludzie potrafią się odnaleźć właściwej drogi postępowania (zgodnie z przyjętymi kanonami życia społecznego i prawnego) i z różnych powodów popadają w dysfunkcje społeczne. Patologie społeczne, funkcjonują w każdym społeczeństwie znacząco je osłabiając, stąd jest dużym wyzwaniem dla lokalnych władz, by stwarzać warunki do ich pomniejszania, ale też zapobiegania. Jest też grupa społeczna, która z racji nieumiejętności radzenia sobie we współczesnym, często agresywnym świecie – winna być wspierana, pomagając „wychodzić na prostą”. Jest to bardzo ważne zadanie lokalnych władz i jej polityki prospołecznej, za pomocą jednostek organizacyjnych oraz instytucji pozarządowych.

2.3.1. Sprawy społeczne z punktu ujęcia pomocy społecznej

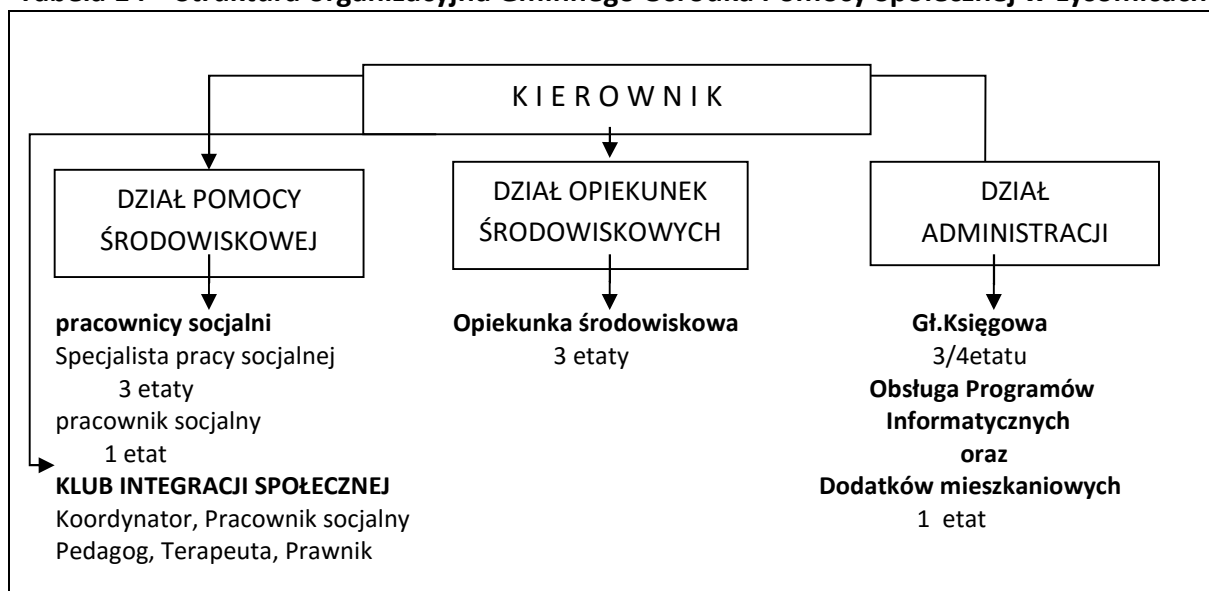
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – to jednostka organizacyjna samorządu gminnego, powołana przez państwo: Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, który ustanowił Ustawę o pomocy społecznej z dnia 29 listopada 1990 roku. Aktualnie obowiązuje Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku, a tekst jednolity z 2015 poz. 163. GOPS opiera się też na Kodeksie Postępowania Administracyjnego, Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, itp.

W Ustawie o pomocy społecznej wskazuje się, że „...Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości...”. Ponadto wskazuje się, że „...Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej...” oraz, że „...Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej...”. Na tej podstawie oraz szeregu dalszych ustawowych przepisów, udziela się pomocy-wsparcia osobom/rodzinom potrzebującym. Nasz Ośrodek od wielu lat przyjmuje

zasadę, że jesteśmy jednostką wspomagającą, a nie wyręczającą społeczeństwo. Podstawą działań jest praca socjalna, poprzez którą wskazujemy osobom/rodzinom potrzebującym kierunki działań, by mogły pokonywać trudności życiowe.

W ramach projektów z Unii Europejskiej Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, zorganizowano w naszej gminie wiele szkoleń, które miały na celu wsparcie społeczne i materialne osób najbardziej potrzebujących. Program GOPS „Lepsze jutro” z POKL EFS miał też na celu uświadomienie społeczności lokalnej zagrożonej wykluczeniem społecznym, że mogą sami pokonywać trudności życiowe, wykorzystując własne możliwości - poprzez przekazaną im wiedzę jak działać, co robić, by zmienić swoje życie na lepsze. Działania GOPS wspierane są bezpośrednio przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Uzależnień oraz Zespół Interdyscyplinarny. Jednostki te pomagają społeczeństwu, które ma problemy związane z uzależnieniami, czy różnego typu przemocą wobec najbliższych. W ostatnich latach coraz więcej osób szuka pomocy i wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych, co jest pozytywnym symptomem świadomości społecznej. Ponadto GOPS współpracuje z innymi instytucjami na terenie gminy oraz poza nią, które pomagają skutecznie realizować nasze zadania. Naszymi partnerami są: szkoły gminne oraz szkoły spoza terenu gminy, do których uczęszczają dzieci z naszej gminy – głównie współpraca dotyczy dożywiania dzieci, ale też problemów wychowawczych; Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, która organizuje między innymi różnego typu szkolenia dla rodziców jak też i dla pracowników GOPS; Policją w Chełmży w sprawach przemocy i Niebieskich Kart; Ośrodkami zdrowia – między innymi w sprawach problemów zdrowotnych podopiecznych; Powiatowym Urzędem Pracy w sprawach rozwiązywania problemów bezrobocia, szkoleń; Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu w sprawach rodzin zastępczych jak również z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego oraz Regionalnym Centrum Rozwoju Społecznego – które to z ramienia szczebli województwa wspomagają naszą pracę.

Tabela 14 Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łysomicach



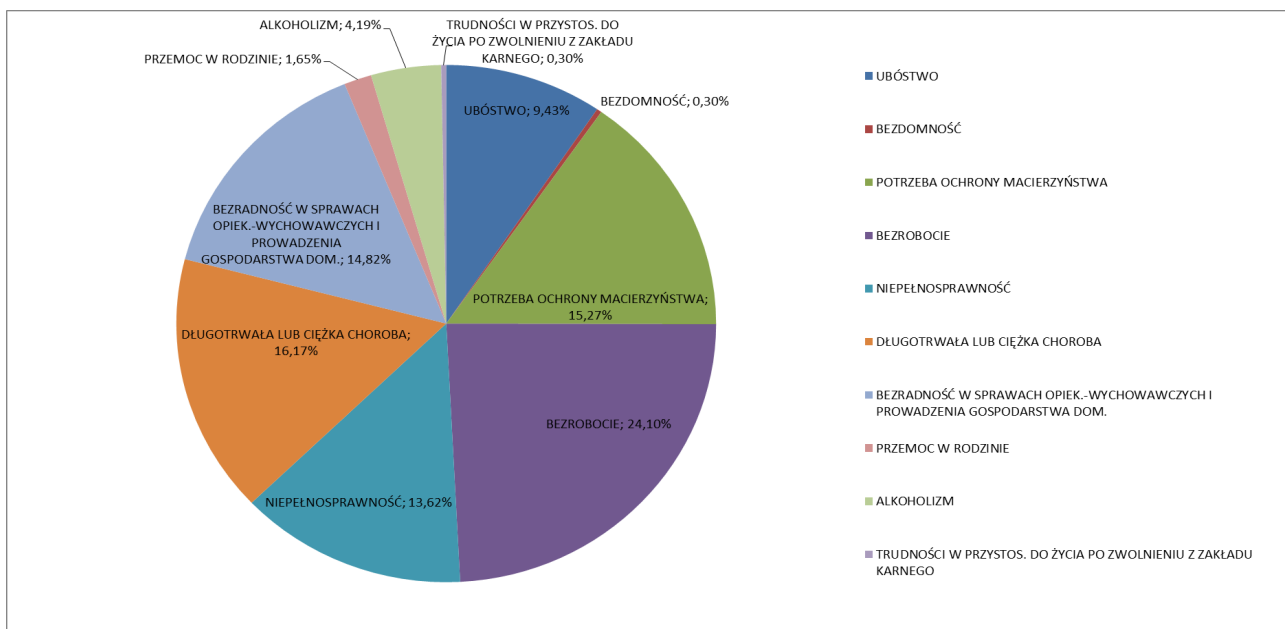
Uregulowania prawne w zakresie pomocy społecznej dają podstawę do stwierdzenia, że osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji mają możliwość otrzymania pomocy kompleksowej. Należy jednak z całą mocą podkreślić, że w przypadku wsparcia materialnego chodzi o pomoc, a nie stałe źródło utrzymania. Wysokość udzielanych świadczeń zależy jest też od aktualnych możliwości finansowych gminy oraz otrzymywanych dotacji rządowych. Z całą pewnością beneficjenci pomocy społecznej, oczekują często wyższych świadczeń pieniężnych, jednakże należy pamiętać, że pomoc społeczna stanowić powinna przede wszystkim uzupełnienie powstałych niedoborów w rodzinnym budżecie w skutek przejściowych trudności, a nie być jedynym źródłem utrzymania dla osób i rodzin spełniających kryteria ustawy o pomocy społecznej.

Beneficjenci świadczeń pomocy społecznej w współczesnej dobie, z całą pewnością w wielu przypadkach różnią się w sposób znaczący od klientów pomocy społecznej w początkach transformacji ustrojowej. Na początku lat 90-tych ubiegłego wieku, klient pomocy społecznej kojarzony był stereotypowo z osobą nadużywającą alkoholu; bezrobotną czy też wykorzystującą przepisy prawa do otrzymania pomocy finansowej. Tego typu opinie w wielu przypadkach być może trafne, w sposób szczególny stygmatyzowały nie tylko klientów pomocy społecznej, ale również instytucję tj. Ośrodek Pomocy Społecznej. W chwili obecnej pomoc społeczna ukierunkowana jest na wzmacnianie rodzin z wykorzystaniem jej zasobów własnych, co wpływa również na pewną zmianę wizerunku tej instytucji w opinii publicznej. Głównym celem pomocy społecznej jest szeroko rozumiana praca socjalna, a pomoc materialna jest jednym z elementów zadaniowych tej instytucji, jednak nie podstawowym.

W roku 2015, w ramach środków z dotacji państwa zatrudniono w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej jednego Asystenta Rodziny (w roku 2013 – było dwóch Asystentów, a w latach 2014 – 2015 otrzymano środki na jednego Asystenta Rodziny). Jest to bardzo duże wsparcie dla naszej jednostki, gdyż z roku na rok przybywa problemów społecznych, szczególnie w rodzinach z dziećmi. Najczęściej problemy pojawiają się w rodzinach młodych rodziców, którzy coraz częściej nie potrafią poradzić sobie we współczesnym świecie. Bardzo często młode matki nie są przygotowane do swojej roli, czy do roli żony (konkubiny). Problemy życiowe jakie pojawiają się w życiu codziennym, są zbyt trudne, stąd coraz więcej agresji wobec najbliższych (a szczególnie dzieci). Często pojawia się alkohol, ale też obojętność i brak chęci do przeciwstawienia się tym trudnościom. Pod wpływem emocji oraz braku motywacji do szukania rozwiązań problemów, rodzice zaniedbują swoje dzieci, czasami pozostawiają bez opieki, stosują przemoc. Przy zbyt małej obsadzie pracowników socjalnych oraz dużej biurokracji, wprowadzenie nowych etatów w postaci Asystentów rodziny, bardzo wzmocniło pracę socjalną, która jest podstawą funkcjonowania Ośrodka. Pewnym rozwiązaniem problemu ograniczonych możliwości zwiększenia pracy socjalnej, może być zmiana ustawy o pomocy społecznej, w której to ma być zapisane, że na 1 pracownika socjalnego nie może przypadać więcej niż 50 – klientów. Jest to we współczesnym świecie niezwykle ważne, by móc właściwie wspomagać społeczeństwo. Nie mniej ważna jest współpraca wszystkich środowisk w rozwiązywaniu problemów społecznych, jak też otworzenia się społeczeństwa na te problemy – by nie było tak dużej obojętności i dysproporcji w funkcjonowaniu lokalnego środowiska. Trendem w funkcjonowaniu społeczeństwa lokalnego, jest nacisk na pomoc sąsiedzką, który ma na celu nie tylko pomniejszanie dysproporcji materialnej, ale przede wszystkim różnic w sferze mentalnej, by ograniczać spychania na margines społeczny mniej wydolnych

społecznie mieszkańców gminy. Wiąże się to też z wspieraniem osób starszych, niepełnych, szczególnie pozbawionych z różnych powodów wsparcia najbliższej rodziny. Należy też podkreślić, że umieszczanie ludzi starszych, schorowanych w Domach Pomocy Społecznej jest ostatecznością, stąd tak ważna jest pomoc blisko sąsiedzka.

Wykres 4 Powody przyznania pomocy



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Z przedstawionego diagramu wynika, że głównym powodem przyznawania pomocy jest bezrobocie. Należy jednak podkreślić, że w tej grupie są również osoby, które pozostają w domu opiekując się dziećmi, lub są członkami rodziny w której jest bezrobocie. Kolejną grupę stanowią osoby długotrwale chore (najczęściej są to choroby nowotworowe). Duży odsetek podopiecznych, stanowią osoby potrzebujące wsparcia zajmujące się nowo narodzonymi dziećmi do lat 3. Bardzo dużą grupą wspieraną przez GOPS, stanowią rodziny mające problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Osoby niepełnosprawne, są kolejną dużą grupą, które potrzebują pomocy ze strony państwa. Kolejne grupy korzystające z pomocy GOPS, występują w mniejszym procencie, wśród których największą są osoby znajdujące się w ubóstwie, a następnie alkoholizm i przemoc w rodzinie.

Tabela 15 Ilość osób objętych pomocą społeczną w latach 2011 – 2015 wg przyczyn trudnej sytuacji życiowej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba gospodarstw domowych				Liczba osób w gospodarstwach domowych				% do ogółu mieszkańców gminy			
	lata				lata				Lata			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
ubóstwa	84	127	141	116	278	396	432	353	3,01	4,23	4,54	3,71
sieroctwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

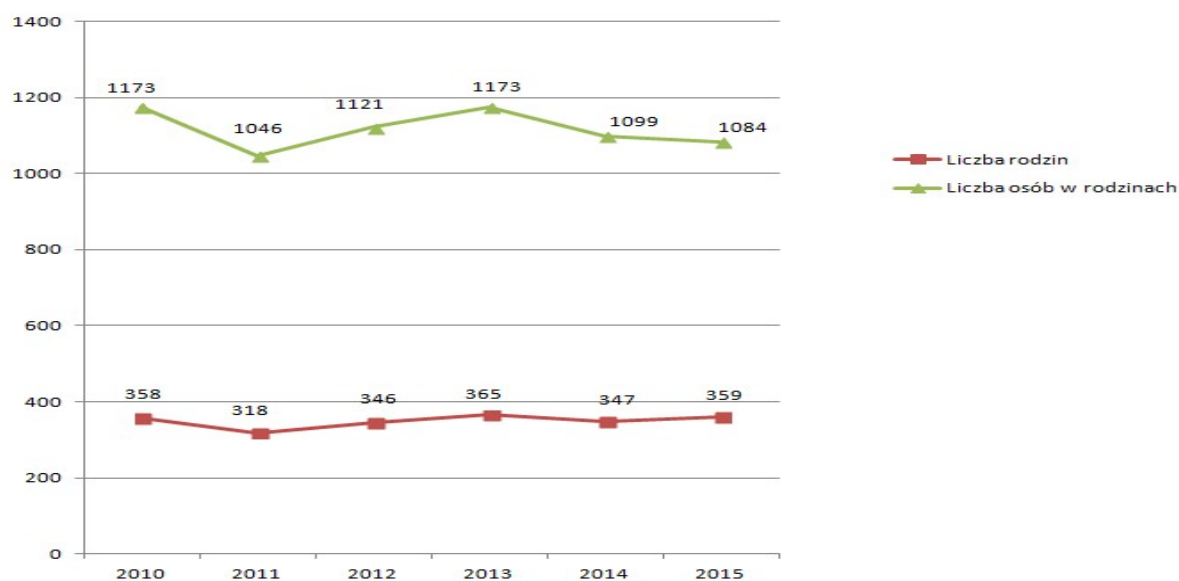
bezdolności	1	2	3	3	1	2	4	4	0,01	0,02	0,04	0,04
bezrobocia	178	207	184	141	601	697	602	474	6,52	7,45	6,32	4,98
niepełnosprawności	115	104	101	102	312	284	282	276	3,39	3,03	2,96	2,90
długotrwałej lub ciężkiej choroby	144	140	120	122	356	335	284	285	3,86	3,60	3,52	3,00
przemocy w rodzinie	6	4	0	0	26	17	0	0	0,28	0,18	0	0
potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;	104	98	93	82	465	443	412	369	5,05	4,73	4,33	3,88
bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	109	117	101	107	475	511	434	439	5,16	5,46	4,56	4,61
	28	27	32	40	93	94	105	127	1,01	1,00	1,10	1,33
	20	20	19	23	118	121	113	138	1,28	1,29	1,19	1,45
trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	7	4	4	3	14	12	16	0,03	0,15	0,13	0,17

alkoholizmu lub narkomanii	29	29	26	17	96	84	68	44	1,04	0,90	0,71	0,46
zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	4	4	3		14	11	0	0	0,15	0,12	0	0
klęski żywiotowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

opracowanie własne na podstawie danych GOPS Z.Karpa

Z analizy powyższych danych wynika, że najczęstszym powodem przyznawania pomocy materialnej jest bezrobocie, gdyż w ostatnich latach oscyluje w granicach 7% do ogółu społeczeństwa. Poważnym problemem jest nieradzenie sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi, gdyż sięga skali ponad 5% i stosunkowo znacząco wzrasta w ostatnich latach. Podobny problem związany jest potrzebą ochrony macierzyństwa, gdzie nie radzenie sobie w tym okresie występuje w prawie 5% ogółu społeczeństwa. Narasta też problem ubóstwa i aktualnie jest na poziomie ponad 4% ogółu społeczeństwa, a ponieważ szybko wzrasta – staje się już coraz bardziej niepokojącym sygnałem. W grupie przyczyn, które systematycznie wzrastają są też długotrwała choroba i niepełnosprawność, które występują u ponad 3% naszego społeczeństwa.

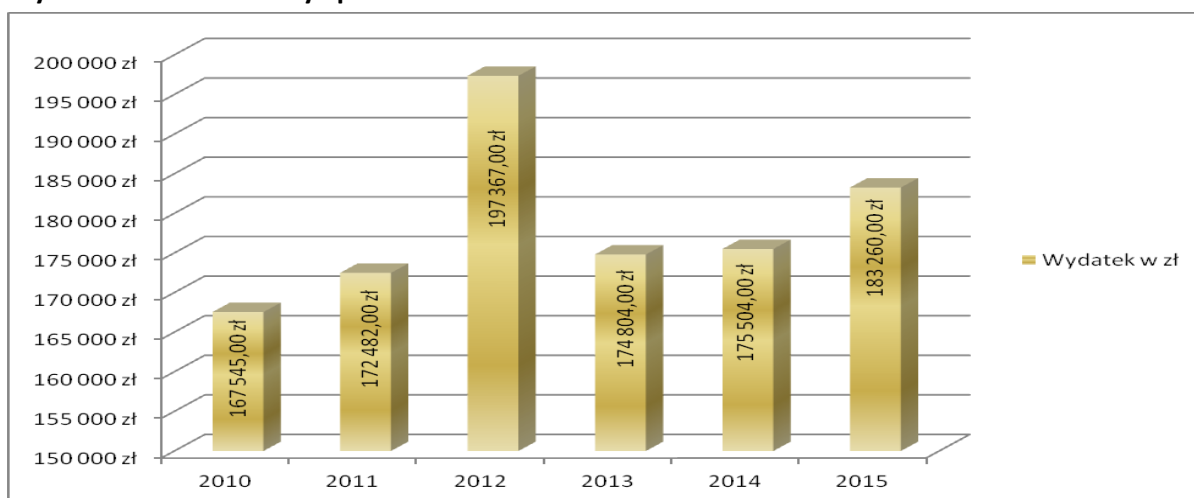
Wykres 5 Analiza rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Z przedstawionego wykresu wynika, że od kilku lat (poza rokiem 2011) ilość rodzin korzystających z pomocy GOPS oscyluje na podobnym poziomie, ale w 2013 roku zauważa się pewien wzrost ilości rodzin potrzebujących wsparcia ze strony państwa. Wynika to z pogorszenia się sytuacji na rynku pracy (szczególnie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej), gdyż większość korzystających z pomocy tutejszego Ośrodka, mają w swoim składzie osobowym rodziny, co najmniej jedną osobę bezrobotną.

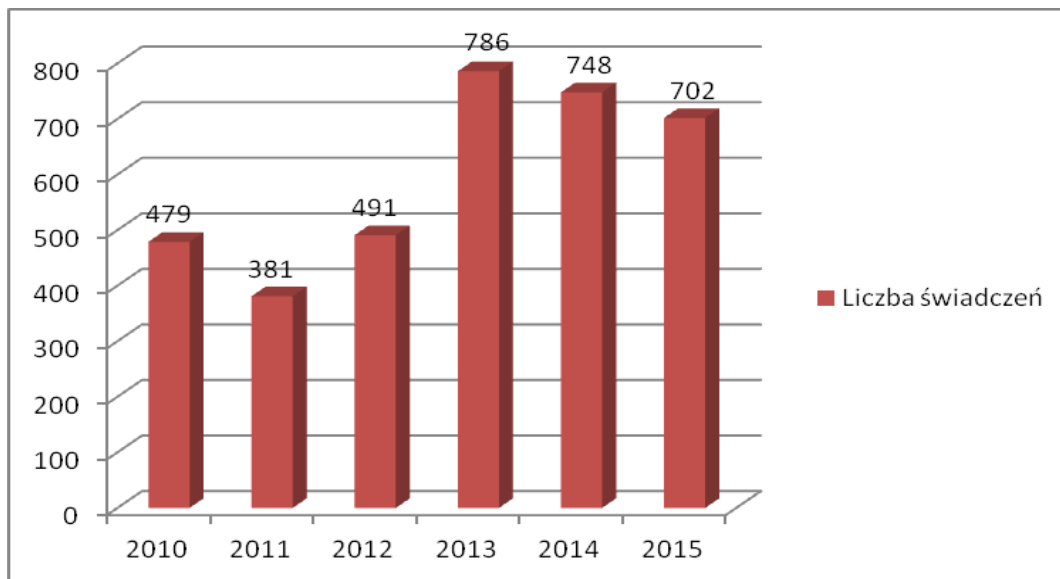
Wykres 6 Zasiłek celowy i pomoc w naturze w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Z powyższej analizy wynika, że potrzeby na tę formę pomocy z roku na rok wzrastają. Największy wzrost nastąpił w 2012 roku, w związku z zdarzeniem klęski żywiołowej i koniecznością wsparcia rodzin poszkodowanych. Z tej formy pomocy korzysta znacząca ilość osób przekraczających kryterium dochodowe, które z powodu zaistniałych dodatkowych przyczyn trudności w gospodarowaniu domowym budżetem, nie są w stanie ich pokonywać. Do najczęstszych przyczyn wskazujących na potrzebę udzielenia wsparcia należą długotrwałe choroby (a szczególnie duży problem z chorobami nowotworowymi).

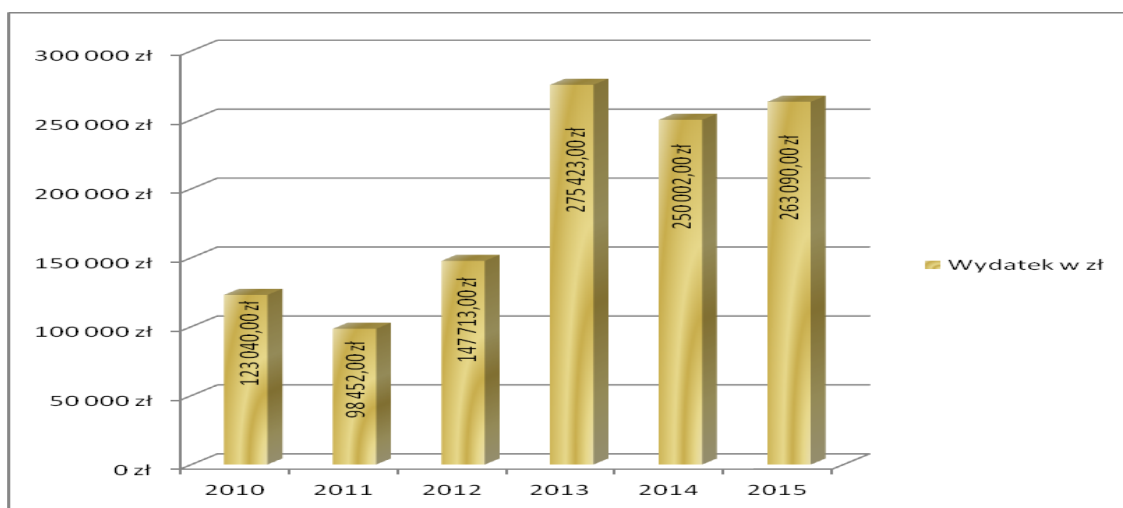
Wykres 7 Liczba świadczeń zasiłku okresowego w latach 2010-2015



Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Diagram wskazuje, że w latach 2013-2014 wzrosła liczba świadczeń, a jest to związane ze wzrostem bezrobocia i ubożeniem społeczeństwa, stąd zwiększenie potrzeb w tym zakresie.

Wykres 8 Zasiłek okresowy wydatek w latach 2010-2015

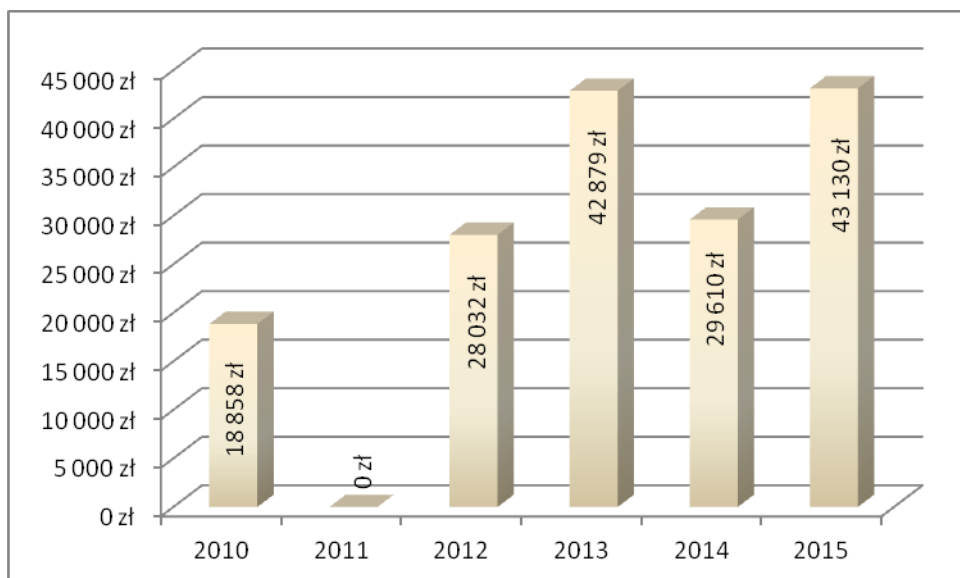


Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Powyższe wykresy wskazują, że zwiększa się ilość osób korzystających z tej formy pomocy, stąd zwiększyły się nakłady finansowe na ten cel. Szczególny wzrost nastąpił w roku 2013.

Na tę sytuację duży wpływ miała też sytuacja w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Ostaszewie, gdzie wiele zakładów pracy uległo likwidacji lub znacząco ograniczyło swoją produkcję. Ta sytuacja jednak stopniowo się poprawia i przybywa miejsc pracy. Aktualnie otrzymujemy wiele ofert pracy dla poszukujących stałego zatrudnienia.

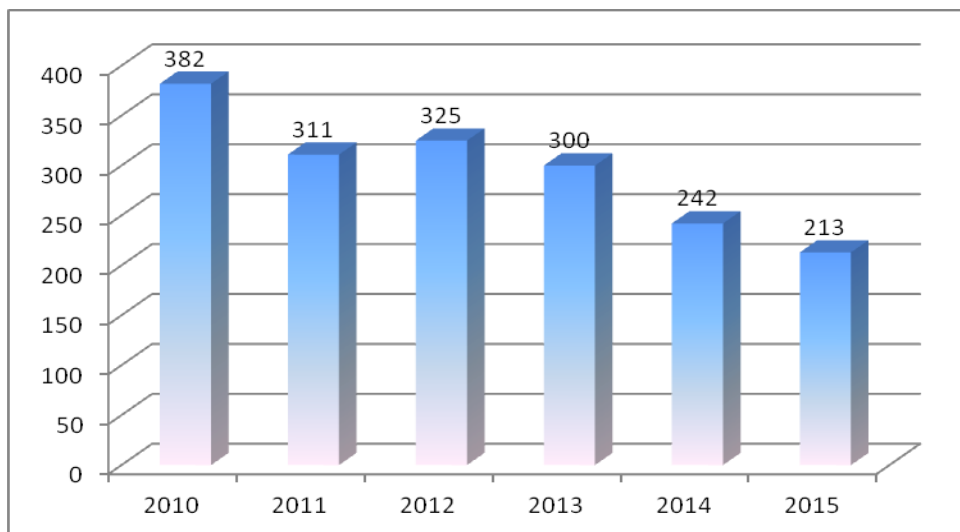
Wykres 9 Kwota wypłaconych prac społecznie użytecznych w latach 2010-2015



Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

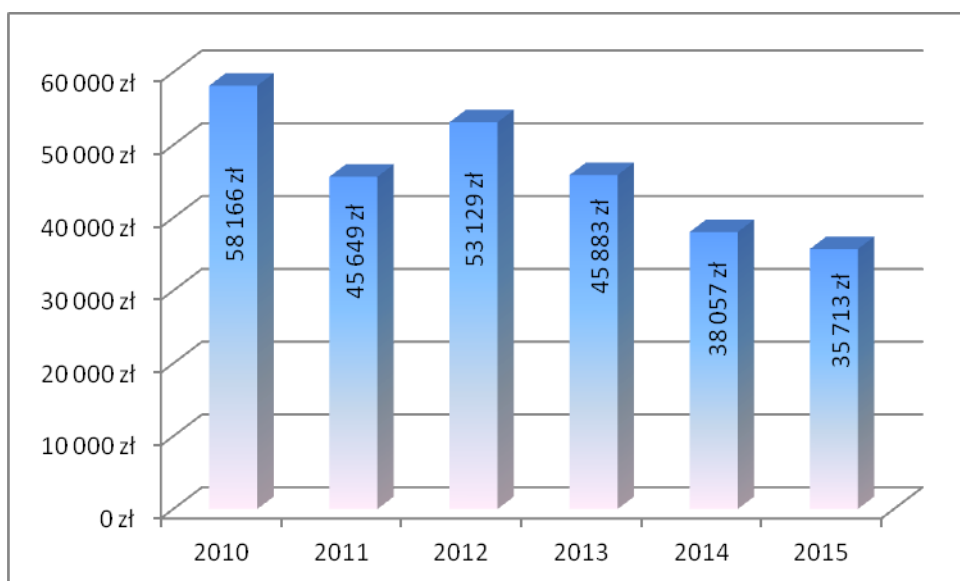
Prace społecznie użyteczne to narzędzie świadczeń pomocy w powiązaniu z Powiatowym Urzędem Pracy. Poza rokiem 2011, w którym nie było realizowane to zadanie, w kolejnych latach jest tendencja wzrastająca. Diagramy wskazują na stopniowy wzrost świadczeń i wypłaconych kwot.

Wykres 10 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2010-2015



Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Wykres 11 Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2010-2015



Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS A.Softysińska

Diagramy pokazują, że liczba przyznanych i wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2010-2014 utrzymuje się na podobnym poziomie, z niewielką tendencją spadkową.

2.3.2. Dzieci i młodzież

Postanowiono wyszczególnić tę grupę społeczną w problemach społecznych, gdyż współczesny świat nie należy do łatwych i do końca przyjaznych. W godzinach popołudniowych, „świat młodych ludzi zajęty jest głównie przez szkoły”, problemem są godziny popołudniowe i wieczorne. Współczesna wieś wprawdzie nie jest tą sprzed lat, ale

nadal nie ma dużo propozycji dla pokolenia wchodzącego w życie i nowe role społeczne. Jedną z podstawowych rozrywek jest komputer i Internet, stąd winno stwarzać się alternatywy dla tego typu „wypełniacza czasu” i odciągać od komputera. Należy więc szczególnie podkreślić, że do nielicznych doskonałych dóbr współczesności są obiekty sportowe, których jest dużo na terenie naszej gminy. Niestety, te obiekty nie przyciągają wszystkich młodych ludzi, ale należy mieć nadzieję, że dzięki dobrej infrastrukturze sportowej oraz systemowych zajęciach z instruktorem sportowym – będzie dzieci i młodzieży na tych obiektach coraz więcej. Najwięcej problemów uwiadamia się (i są wzrastające) z pewną częścią młodzieży, która nie kontynuuje nauki, nie podejmuje pracy, włączając się bez celu po wsi. Jest to szczególnie widoczne w wsiach „skoncentrowanych” pod względem infrastruktury mieszkalnej, gdzie młodzież ma swoje miejsca zbiorcze (np.: przystanki autobusowe, centra wsi, parki przyrodnicze, itp.) i tam najczęściej nadużywają alkoholu, pojawiają się też narkotyki. Przekłada się to na narastającą agresję, frustrację wobec innych – kolegów nie przystających do ich stylu życia, osób starszych, mienia itp. Często ci młodzi ludzie wkraczą w niebezpieczny stan „nicjakości”, obojętności, roszczeniowości czy „nic się nie opłaci”. Młodzież często żyje w świecie wirtualnym, stworzonym przez media masowego przekazu: Internet, telewizja, kino – z filmami grozy, sf., itp. To powoduje, że nie zawsze potrafią odróżnić rzeczywistość od fikcji, stąd potrzebna jest alternatywa. Wprawdzie powstają świetlice wiejskie, ale głównie są wykorzystywane przez stowarzyszenia skupiające najczęściej osoby starsze - kobiety. Zapewne wynika to z faktu, że na terenie gminy nie ma instruktorów Kulturalno-Oświatowych czy sportowych, którzy organizowaliby życie społeczne mieszkańców, a szczególnie dzieci i młodzieży. Niestety, teraz bardziej niż przed laty, istnieje potrzeba organizowania życia kulturalno-oświatowo-sportowego. Szczególnie dotyczy to tych grup młodzieży, która nie potrafi odnaleźć się we współczesnym, głównie wirtualnym świecie, nie potrafi znaleźć „sposobu na siebie”. Ponieważ dzieci i młodzież, to pokolenie następujące po współczesnym – musi ono dostać odpowiednie wzorce, by w przyszłości móc w nim prawidłowo funkcjonować i wypełniać wiele ról społecznych. Dlatego już dzisiaj należy stwarzać warunki do właściwego rozwoju młodym ludziom, którzy w przyszłości nas zastąpią.

2.3.3. Problemy osób starszych

Problem starzenia się społeczeństwa nie jest niczym nadzwyczajnym, gdyż jest to kolejny etap życia w funkcjonowaniu człowieka. Jednak aktualnie zauważa się przyspieszony proces tego zjawiska społecznego, stąd powstaje wiele związanych z tym problemów. Przede wszystkim, proces starzenia się powoduje dużo zmian zdrowotnych – pogarszanie się stanu zdrowia przyczynia się do zwiększonych potrzeb usług medycznych, wydatków na leczenie, ale też konieczność korzystania z rehabilitacji – współczesnego „dobrodzieja i wspomagacza medycyny”. Dzięki rehabilitacji, wiele osób wraca do zdrowia lub poprawia się jego ciężar fizyczny czy psychiczny, pozwalająca na kontynuowanie pracy lub funkcjonowanie w życiu społecznym na emeryturze czy rencie. Niezwykle ważnym problemem jest opieka medyczna, szczególnie specjalistów geriatrów, którzy dzięki specjalistycznej wiedzy, mogą wspomóc starsze osoby, a współczesna medycyna w znaczący sposób posiada różnorodne środki i możliwości zabezpieczające i tę grupę społeczną. Wspólnie z zabezpieczeniem medycznym, nie mniejszą rolę odgrywa opieka środowiskowa, która dzięki wsparciu między innymi opiekunów środowiskowych z Ośrodka Pomocy Społecznej – ułatwia życie osobom starszym i niepełnym.

Kolejnym problemem osób starszych jest potrzeba „wyjścia z domu” i realizowania się w życiu społecznym. Starość nie oznacza, „zamknięcie” się w domu i nic nie robienie, gdyż współczesny świat starość postrzega inaczej. Jest pewna grupa ludzi, która sobie jakoś radzi w nowych warunkach życia - wspomagając swoje dzieci np. w wychowywaniu wnuków, prowadzeniu domu, gdy dzieci pracują - to ich zadawała i wypełnia wolny czas. Są też osoby starsze, które mają różne hobby i w ten sposób się realizując wypełniają nadmiar wolnego czasu. Niestety jest też część starszych osób, które nie mogą czy nie mają możliwości skonsumowania nadmiaru czasu, co negatywnie wpływa na ich ogólny stan zdrowia i w błyskawicznym tempie się starzejąc potrzebują zwiększonego wsparcia medycznego. Rozwiązaniem tego problemu byłoby „zagospodarowanie” tych ludzi, angażując w różne zadania społeczne w świetlicach wiejskich czy dziennych domach pomocy społecznej itp.. Innym bardzo użytecznym rozwiązaniem problemów ludzi starszych byłoby stwarzanie warunków do wykorzystywania ich bogatego doświadczenia i wiedzy zawodowej, jako instruktorów/przewodników – ucząc młode pokolenia wchodzenia w dorosłe życie. Wspomagając młode pokolenie w zdobywaniu kwalifikacji i doświadczeń zawodowych, mogliby poczuć się „młodszy”, potrzebnymi, a przez to w znacznie mniejszym stopniu chorować i zbyt wcześnie odchodzić. Ponadto, młodzi ludzie szybciej zdobyli by potrzebną wiedzę fachową, przygotowując ich do pracy zawodowej, a tym samym lepszych zarobków.

Należy też zwrócić uwagę, na problemy mieszkaniowe starszych ludzi, a szczególnie osób samotnych lub samotnie zamieszkałych. Często warunki lokalowe są bardzo złe, powodując wiele komplikacji w codziennym funkcjonowaniu tych osób. Występują też problemy (w małym stopniu, ale są) braku własnego lokum i „tułania się” po różnych miejscach, co nie sprzyja spokojnemu dożywaniu starości. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest wiele i często z własnej winy tych osób, co nie oznacza, że w ostatnim etapie życia winni znaleźć się bez stałego zamieszkania. Jest to ważny problem i winien by dostrzeżony.

2.3.4. Niepełnosprawni

Niepełnosprawność to jedno z codziennych przypadłości towarzyszące człowiekowi, niestety w różnych okresach jego życia. Kiedyś uważano, że dotyczyła ona tylko osób starszych, czy urodzonych z problemem zdrowotnym, ale współczesny świat – rozwój cywilizacji i dobrobytu spowodował, że ludzie stają się coraz bardziej „delikatni”, mniej odporni na problemy życia codziennego. Problemy zdrowotne przeradzając się w niepełnosprawność dotyczą już nie tylko osoby starsze, ale coraz więcej młodych ludzi boryka się z tymi problemami. Ponadto, rodzi się coraz więcej dzieci z różnego typu niepełnosprawnością, które również mają takie same prawa funkcjonowania w życiu społecznym jak ich zdrowi rówieśnicy, jednak potrzebują stwarzania im odpowiednich warunków w tym świecie (pokonywania różnorodnych barier - nie tylko architektonicznych). Oprócz obowiązków rodziców, którzy winni stwarzać odpowiednie warunki do życia i rozwoju, również lokalne środowiska mają obowiązek dostosowywania swoich instytucji do ich potrzeb. Powinno powstawać organizacje-stowarzyszenia, które wspomagają osoby niepełnosprawne, pozyskując między środki na rozwój infrastruktury rehabilitacyjnej, sportu i kultury dla tej grupy społecznej, ale też zadbać o ich rozwój i kontakt ze środowiskiem nie tylko lokalnym. Równie ważnym jest też prowadzenie akcji informatycznych, przybliżających problemy osób niepełnosprawnych, włączając ich do codziennego życia środowiska. Współczesny świat na szczęście otworzył się na problemy osób niepełnosprawnych i włącza ich w nasze codzienne życie, bez ich naznaczania, ułatwiając funkcjonowanie, poprzez

łamanie różnorodnych barier. Stąd lokalnie również musimy widzieć te problemy i je pokonywać, zmieniając na lepsze świat ludzi sprawnych inaczej.

2.3.5. Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny (ZI) funkcjonuje oficjalnie od 2011 roku. Jego Członkami są osoby zarządzające jednostkami gminnymi oraz ich przedstawiciele, tworząc grupy robocze do rozwiązywania problemów społecznych gminy. Należy jednak podkreślić, że na terenie naszej gminy taki nieformalny Zespół funkcjonował od wielu lat, gdyż bardzo często wspólnie z Policją, pracownikami służby zdrowia (lekarzem, pielęgniarką) czy pracownikami szkół (dyrektorami, pedagogami czy nauczycielami) – podejmowaliśmy działania głównie w sprawie problemów rodzin z dziećmi. Były też interwencje w rodzinach z problemami alkoholowymi.

Podstawą działania ZI jest Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Na podstawie założonej Niebieskiej Karty (mogą je zakładać: Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, ośrodki zdrowia), Przewodniczący Zespołu zwołuje grupę roboczą, która ustala działania. Jest to trudna praca, gdyż dotyczy osób dokonujących różnorodnej przemocy na członkach rodziny (najczęściej pod wpływem alkoholu). Należy tu nadmienić, że powyższe problemy nie dotyczą tylko osób z pogranicza wykluczenia społecznego, ale też o wysokim statusie społecznym, z którymi pracuje się najtrudniej. Zauważa się też wzrost zgłaszających się z prośbą o pomoc do tej Instytucji, co świadczy o coraz bardziej dojrzałym społeczeństwie, nie godzącym się na działania przemocy ze strony najbliższych czy otoczenia. Niestety, często są to tak bardzo trudne i skomplikowane sprawy, że rozwiązanie ich nie jest możliwe w ramach działań Zespołu i muszą być skierowane do Sądu.

Tabela 16 Wykaz założonych kart w gminie w ostatnich latach:

Rok 2011			Rok 2012			Rok 2013			Rok 2014			2015		
Pol icj a	GO PS	Inne insty tucje	Pol icja	GO PS	Inne instyt ucje	Pol icja	GO PS	Inne Instyt ucje	Pol icja	GO PS	Inne Instyt ucje	Pol icja	GO PS	Inne Instyt ucje
3	0	0	5	2	0	9	2	0	14	2	0	6	1	0
RAZEM: 3			RAZEM: 7			RAZEM: 11			RAZEM: 16			RAZEM: 7		

Źródło: dane własne GOPS i Policji

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej Niebieskich Kart (NK) zakłada Policja, a jest to wynikiem ich interwencji w rodzinach, po których Policjanci uznają, że należy założyć Niebieską Kartę. Sygnałem do wzmożenia pracy i zaangażowania się w tę problematykę jest brak założonych NK w innych instytucjach gminnych, które mają takie same prawa w tej problematyce. Współdziałanie pozostałych jednostek gminnych w tym zakresie może się przyczynić do zmiany postaw społecznych, gdyż zwiększenie tzw. „kontroli społecznej” ma bardzo duży wpływ na zachowania ludzi.

2.3.6. Profilaktyka w ramach GKP i RPA

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu osób w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Chorobą alkoholową są dotknięci

ludzie, którzy nie byli w stanie kontrolować swojego picia, nie mogą też ręczyć za swe zachowanie w momencie picia alkoholu. Jest to choroba, którą można powstrzymać, ale nie wyleczyć. Leczenie jest długotrwałym procesem. Ponieważ nie ma możliwości, by osoba uzależniona mogła kontrolując się pić alkohol (musi występować całkowita abstynencja), mówimy o niej „trzeźwy alkoholik”, a nie „były alkoholik”. Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych, materialnych, wychowawczych. Powoduje też zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol bywa często przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, ale też wobec innych, często przypadkowych osób. W czasie bycia pod wpływem alkoholu, chętnie rozwiązuje się problemy sytuacyjne z członkami rodzin czy sąsiadami, co często kończy się bardzo źle dla obu stron. Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju, często ściśle powiązany z zjawiskiem przemocy w rodzinie. Brutalizacja i przemoc w różnej postaci, przenika do życia rodzinnego, środowiska szkolnego oraz szerokiego otoczenia społecznego. Rozmiary tego zjawiska niepokoją, tym bardziej, iż dramatycznie obniża się granica wieku osób, które są sprawcami narastających aktów agresji i przemocy, jak również, że są nimi nie tylko dzieci ze środowisk trudnych czy zdemoralizowanych, lecz dzieci z tzw. „dobrych domów”.

Powszechnie wiadomo, że konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i rozwiązywania ich powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

W Polsce spośród licznych problemów społecznych - problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Spowodowane jest to przede wszystkim rozmiarami szkód „poalkoholowych” oraz kosztami społecznymi i ekonomicznymi, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa – szacowanymi na 1,3% Produktu Krajowego Brutto (w roku 2009 – 17,45 mld złotych).

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zagrożenia dla zdrowia światowego. Śmiertelność i obciążenie chorobami powodowane wybranymi najpoważniejszymi zagrożeniami” (wydanie z 2009 roku) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Dane Światowej Organizacji Zdrowia wskazują, że konsumpcja alkoholu w Regionie Europejskim jest najwyższa w porównaniu z innymi regionami świata. Wynosi 11 litrów czystego alkoholu w przeliczeniu na jednego dorosłego mieszkańca. Na całym świecie alkohol jest przyczyną 3,8% zgonów w ciągu roku (2,3 mln osób) oraz 4,5% DALY (*Disability Adjusted Life-Years*) – co daje 69 mln. lat. Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec alkoholu i problemów z nim związanych.

Większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy i wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Gminy z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swoich społecznościach oraz o dostępnych zasobach, mogą tym samym przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności.

Samorządy Gmin na mocy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów alkoholowych w społeczeństwie lokalnym. Zgodnie z art. 41ust. 1 ustawy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy, które realizowane są na podstawie Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Program ten określa zakres i formę realizacji zadań wynikających z ustawy. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych, zmierzających do:

- zapobiegania powstawaniu nowych problemów
- zmniejszania rozmiarów problemów, które aktualnie występują
- zwiększenia zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Natomiast do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

- 1.Przyjmowanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób uzależnionych
- 2.Prowadzenie rozmów motywacyjnych do podjęcia dobrowolnego leczenia
- 3.Kierowanie wniosków do sądu w sprawie poddania się obowiązkowi leczenia odwykowego
- 4.Prowadzenie indywidualnych przypadków przemocy w rodzinie
- 5.Zapewnienie ofiarom przemocy wszelkiej pomocy, a w szczególności pomocy prawnej i psychologicznej
- 6.Podejmowanie interwencji oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego w przypadku złamania przepisów ustawy.
- 7.Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.

Europejski Plan Działań Wobec Alkohol i inne dokumenty, wytyczające kierunki polityki państw Regionu Europejskiego wobec alkoholu, podkreślają wyraźnie, że podejmowanie możliwie jak największej liczby działań powinno się odbywać na szczeblu lokalnym. Jest to zgodne z obowiązującą w Unii Europejskiej zasadą subsydiarności, która zakłada, że możliwie największa ilość kompetencji wraz ze środkami na ich realizację powinna znajdować się na poziomie lokalnym.

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych jest wysoko oceniany pod względem struktury i organizacji. Ideą stojącą za zasadą pomocniczości jest założenie, że im bardziej bierze się pod uwagę odbiorcę działań, tym skuteczniej i plastyczniej – w zależności od lokalnych potrzeb – mogą być planowane zadania i rozpowszechniane środki. Nie oznacza to oczywiście całkowitej dowolności podejmowanych działań, ani też nie zwalnia decydentów i realizatorów z konieczności przestrzegania ustaw, czy rezygnowania z działań wytyczonych przez dokumenty ogólne, mające charakter strategii ogólnokrajowych i regionalnych. Przygotowane są one na podstawie wyników analiz i badań, a także ogólnych kierunków polityki państwa w dziedzinie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Badania wskazują, że w Polsce prawie 31% mężczyzn i 6% kobiet nadużywa alkoholu, tzn. pije alkohol w sposób powodujący szkody zdrowotne (psychologiczne i społeczne). Do grupy tej zalicza się osoby nieuzależnione (określane jako pijące szkodliwie) i uzależnione od alkoholu. Kryteria szkodliwego spożywania alkoholu spełnia 14%, tj. 3 mln 600 tys. zaś uzależnienia - 3,3%,tj. 850 tys. dorosłych mieszkańców naszego kraju w wieku 18-65 lat. Blisko 40% Polaków pijących alkohol przyznaje się do upicia się w ciągu ostatniego roku, przy czym co 20 konsument alkoholu upija się raz w ciągu tygodnia /dane PARPA 2011/. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim

miejsu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów wiąże się z jego spożyciem.

W 2014 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Łysomice wpłynęło 7 wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, z czego 4 osoby podjęły terapię odwykową dobrowolnie, a wobec 3 rozpoczęto procedurę o zobowiązanie do leczenia odwykowego. W ramach konsultacji z terapeutą uzależnień udzielono 73 porady, w tym: 42 udzielono osobom współuzależnionym, a 31 osobom zgłoszonym jako osoby uzależnione od alkoholu.

Szkody wynikające z nadużywania alkoholu występują w bardzo różnych obszarach naszej rzeczywistości. Nie można ich uniknąć, ale można zmniejszać ich rozmiary i dotkliwość.

Tabela 17 Problemy związane z nadużywaniem alkoholu

Rodzaj problemu alkoholowego	Rodzaj szkód
Uzależnienie od alkoholu	Umieralność o 15-20 lat wcześniej niż średnia populacji, choroby somatyczne, niedożywienie, ubożenie, problemy w pracy, bezrobocie, konflikty rodzinne
Osoby nadmiernie pijące	Zachowania obciążające siebie i inne osoby, choroby somatyczne, częste wizyty u lekarza, „wcześni” renciści, niedożywienie, ubożenie, problemy w pracy, bezrobocie, konflikty rodzinne, sprawcy przestępstw i wykroczeń, sprawcy wypadków i kolizji drogowych
Pijąca młodzież	Problemy z nauką, komplikacje życia rodzinnego, utrata potencjału rozwojowego, konflikty z prawem, zagrożenie dla innych młodych ludzi
Szkody dzieci z rodzin alkoholowych	Długotrwałe i trudne do usunięcia szkody zdrowotne, materialne, rozwojowe i emocjonalne, często ofiary przemocy i dewiacji seksualnych
Szkody współmałżonków i dorosłych bliskich	Objawy współuzależnienia, choroby somatyczne, dysfunkcyjność i ubożenie rodzin, ofiary przemocy
Szkody osób dorosłych będących w przeszłości dziećmi alkoholików	Objawy współuzależnienia, choroby somatyczne, problemy psychiczne i psychologiczne

Źródło : Opracowanie: M.Deczyńska

W kolejnych latach, w celu lepszej realizacji założeń ustawy o wychowaniu w trzeźwości -przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii na terenie Gminy Łysomice konieczne jest prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, skierowanej zarówno do dzieci i młodzieży, ale także do rodziców, nauczycieli i pedagogów.

W osiągnięciu tego celu będzie pomocne:

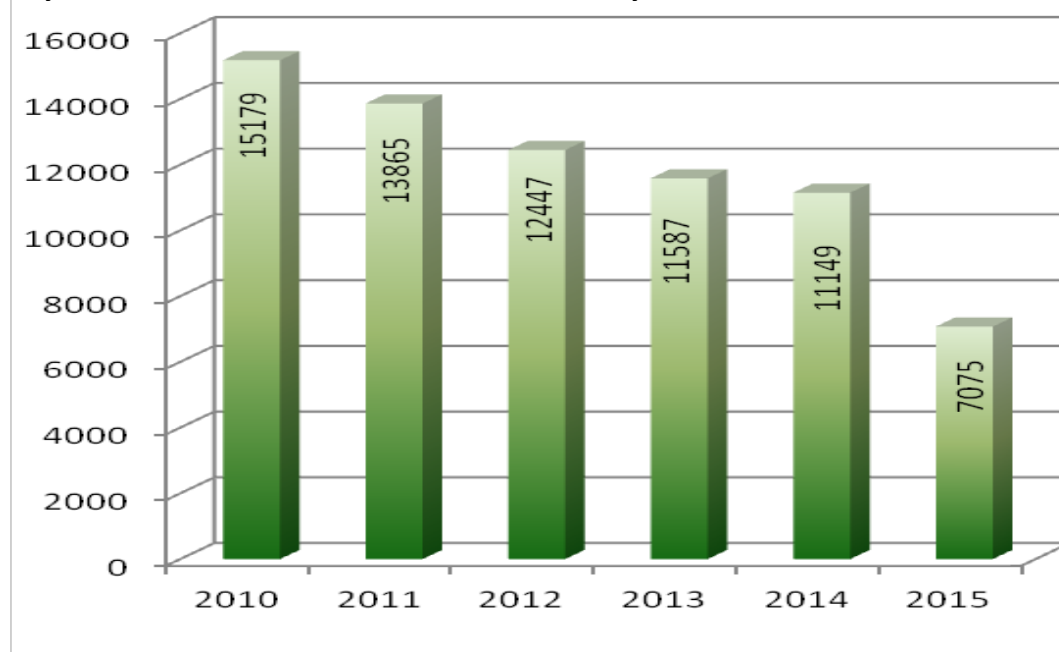
-utworzenie nowych świetlic profilaktyczno-wychowawczych

- dalsze prowadzenie nowoczesnych programów profilaktycznych, uczenia postaw i umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu
- edukacja z zakresu radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych, osobistych i zawodowych (edukacyjnych)
- edukacja rodziców i wychowawców w zakresie umiejętności pomagania młodzieży w dokonywaniu właściwych wyborów
- zwiększenie skuteczności interwencji wobec zaburzeń zachowania wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu czy używania środków psychoaktywnych.

Również narkomania, to bardzo poważny problem społeczny, który według powszechnie obiegowej opinii jest problem środowisk miejskich. Jest jednak mylną opinią, gdyż „cywilizacja” dotarła również na tereny wiejskie i z coraz większą siłą je dotyka. Dotyczy ono głównie młodzieży, szczególnie tej grupy społecznej - która nie potrafi odnaleźć się we współczesnym świecie – sięga po „rozweselacze” i „różowe okulary” – ale niestety w życiu nie ma tu nic do śmiechu i radości. Używki ograniczają rozwój młodych ludzi, stwarzają warunki do przemocy i popełniania przestępstw. Dlatego te problemy są bardzo dużym wyzwaniem dla lokalnych organizatorów życia w samorządzie. W ostatnim okresie czasu pojawił się dodatkowy problem w tym zakresie, gdyż zwiększyła się znacząco sprzedaż „dopalaczy”, o bardzo szkodliwym wpływie na zdrowie używających te środki. Pojawiły się przypadki śmiertelne, które mimo wszystko nie odstraszyły potencjalnych zwolenników tej formy „wspomagania patrzenia na świat” i ucieczki przed „nudną” rzeczywistością.

2.3.7. Świadczenia rodzinne, Alimentacyjne, Stypendia

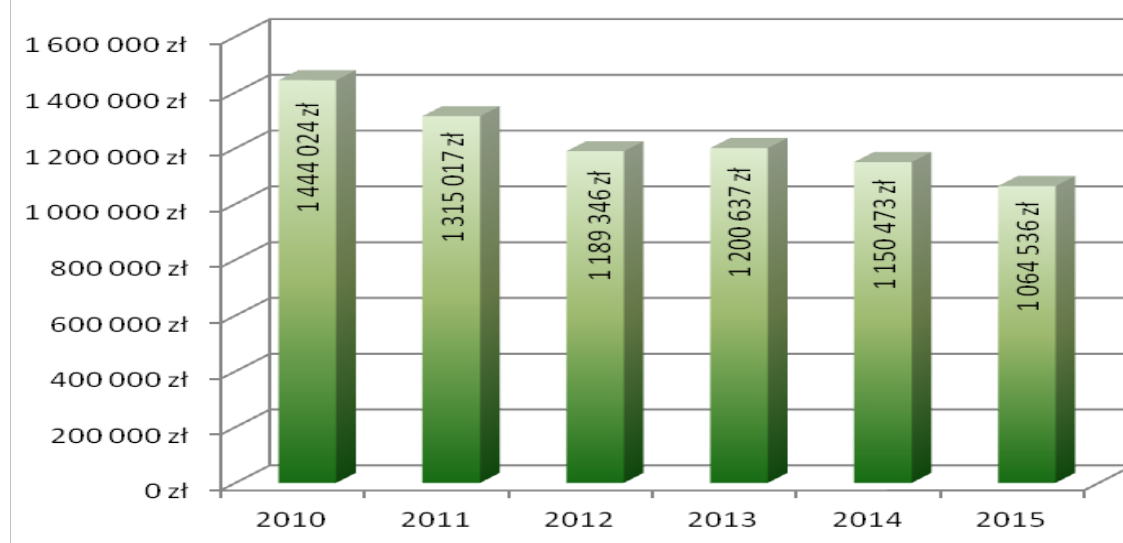
Wykres 12 Liczba świadczeń zasiłków rodzinnych oraz dodatków w latach 2010-2015



Źródło :opracowanie własne na podstawie danych UG A.Softysińska

Z przedstawionego diagramu wynika, że z roku na rok maleje liczba świadczeń zasiłków rodzinnych, a w porównaniu lat 2014 do 2010 – widoczny jest bardzo duży ich spadek.

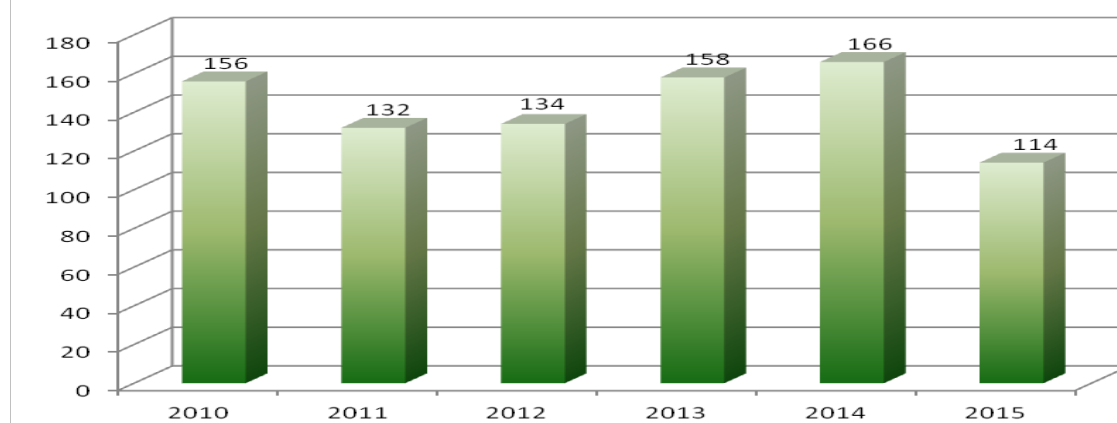
Wykres 13 Kwoty wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS A. Sołtysińska

Diagram wskazuje, że największe kwoty świadczeń wypłacone zostały w roku 2010 – zgodnie z liczbą ilości przyznanych stypendiów. Pozostałe lata mają tendencję spadkową (rok 2013 – to wzrost kwot jednostkowych poszczególnych świadczeń rodzinnych, stąd wzrost statystyczny).

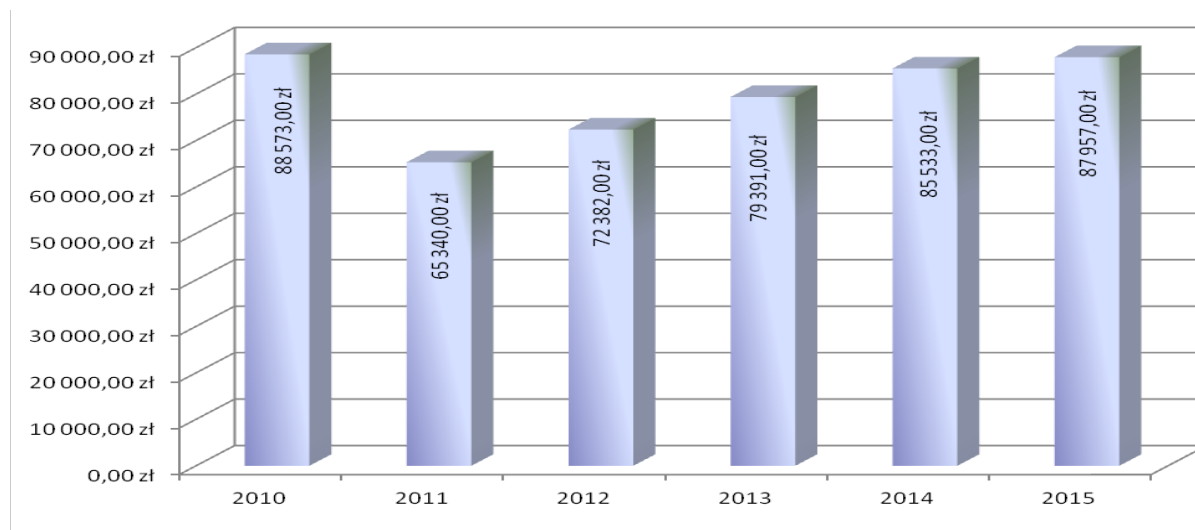
Wykres 14 Liczba uczniów objętych pomocą w formie stypendium i zasiłków szkolnych latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS A. Sołtysińska

Diagram pokazuje pewne wahania w liczbie uczniów objętych pomocą stypendialną, gdzie lata 2011-2012, to znaczący spadek korzystających z tej formy pomocy od państwa. Natomiast lata 2013-2014 wskazują na diametralny wzrost przyznanych świadczeń. Wzrost ten zauważalny jest także na poniższym diagramie, gdzie po dużym spadku, który miał miejsce w 2011, co rocznie następuje zwiększanie się wypłacanych stypendiów i zasiłków szkolnych. Wskazuje to, że w rodziny posiadające dzieci w wieku szkolnym potrzebują większych nakładów finansowych.

Wykres 15 Kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG A.Sołtysińska

Wykres wskazuje, że od 2012 roku, kwota wypłacanych świadczeń stypendialnych stopniowo wzrasta i wskazuje, że z tej formy pomocy korzysta coraz więcej dzieci.

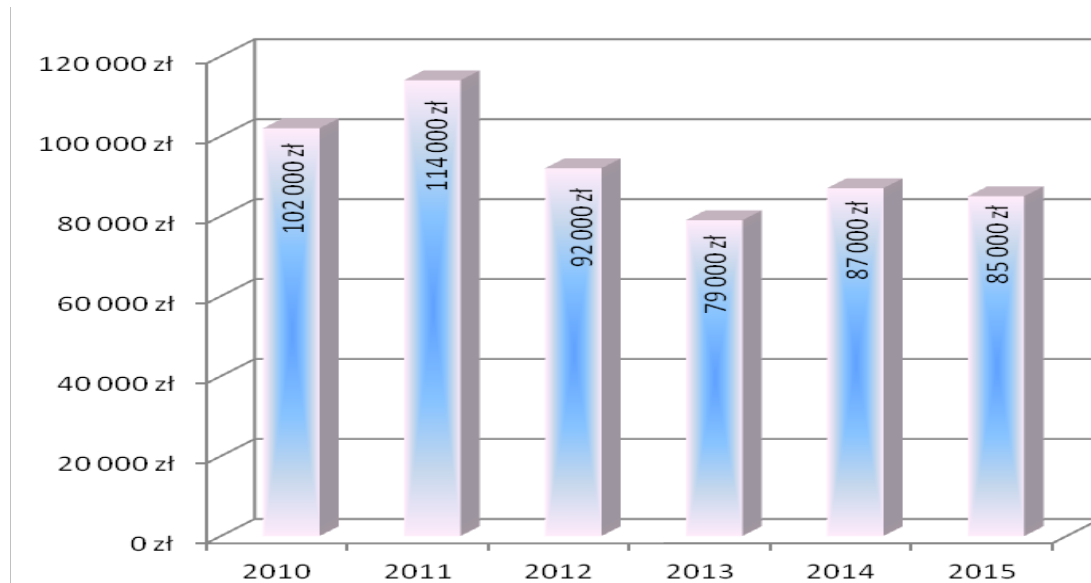
Wykres 16 Liczba świadczeń "becikowe" w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG A.Sołtysińska

Powyższy diagram wskazuje, że sytuacja związana z liczbą urodzeń nie jest stabilna i w kolejnych latach różni się od siebie wzrostami i spadkami. Świadczy to o niestabilności w tym zakresie, mogącym mieć przyczyny związane z sytuacją ekonomiczną rodzin.

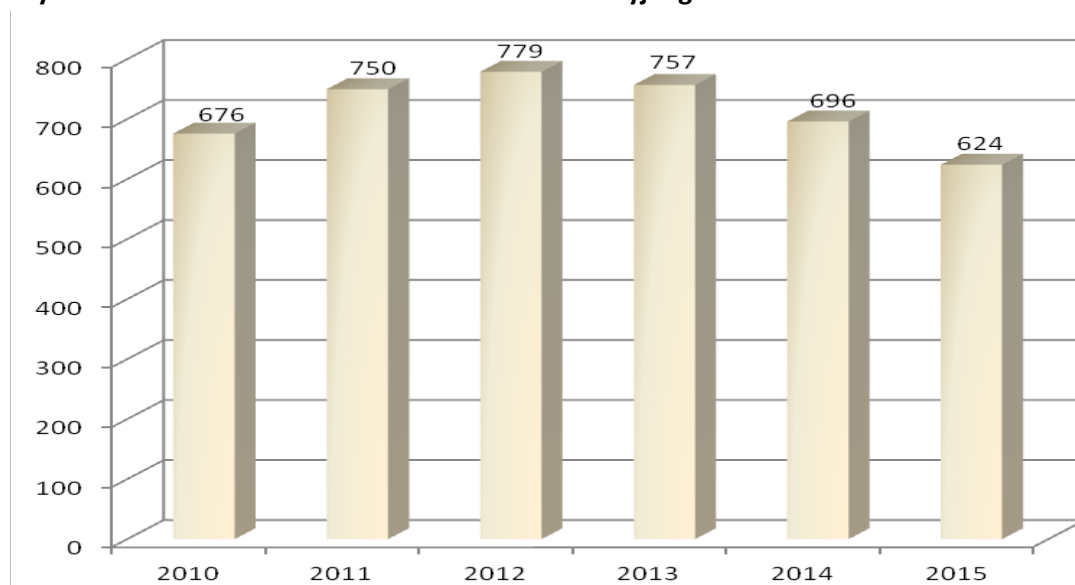
Wykres 17 Kwota wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG A.Softysińska

Liczba świadczeń i wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka od 2011 znacząco się pomniejsza, mimo że liczba urodzeń dzieci w Gminie Łysomice od kilku lat pozostaje na tym samym poziomie. Przyczyną spadku wypłaconych świadczeń w ostatnich latach może być wprowadzone na mocy Ustawy z dnia 12 października 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych kryterium dochodowe. Świadczenie w postaci "becikowego" może otrzymać rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza 1922 zł netto.

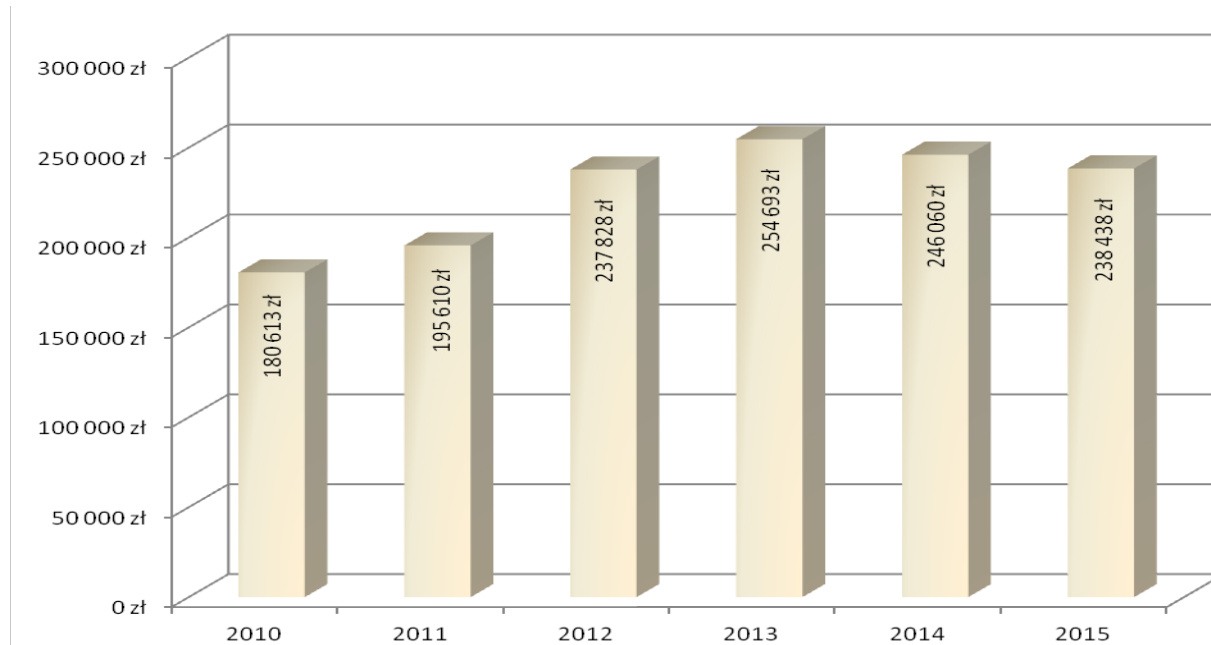
Wykres 18 Liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG A.Softysińska

Z przedstawionych diagramów wynika, że od 2010 roku wzrasta ilość wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jak również wrastają wypłacane kwoty.

Wykres 19 Kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2015



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG A.Softysińska

2.4. Bezpieczeństwo publiczne

Mówiąc o bezpieczeństwie publicznym, głównie postrzega się go poprzez pryzmat Policji i działań tej jednostki, które dają społeczeństwu poczucie bezpieczeństwa. Do podstawowych potrzeb w tym zakresie wskazuje się ochrona ludności i ich mienia przed nie pożądanymi zjawiskami (napady, kradzieże, interwencje w rodzinach itp.). Bardzo ważnym czynnikiem jest też bezpieczeństwo na drogach, tym bardziej, że nasza gmina leży przy dużych szlakach dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Ponadto posiada też własne drogi gminne, stąd przy tak dużym nasileniu poruszających się nimi pojazdów – występuje szczególna potrzeba działań w tym zakresie. Na terenie naszej gminy jest też miejscowość wypoczynkowa nad jeziorem, co powoduje, iż w sezonie przybywa więcej osób w ramach turystycznych, w związku z tym jest konieczność zwiększenia ochrony ze strony policji. Należy też szczególnie podkreślić, że od wielu lat gmina posiada Specjalną Strefę Ekonomiczną i jest to teren o ogromnej ilości hal produkcyjnych i magazynów, co dodatkowo jest czynnikiem wskazującym na zwiększenie ochrony i działań ze strony policji. Niestety, mimo wielu czynników zwiększających ryzyko pomniejszania poczucia bezpieczeństwa, na terenie naszej gminy od kilku lat nie ma posterunku policji. Część mieszkańców postrzega to jako złą decyzję i uważa, że pogorszyła się sytuacja z bezpieczeństwem naszych mieszkańców.

2.5. Kultura

Każde społeczeństwo, w tym i lokalne ma swoje korzenie, tradycje, które nadają mu pewien charakter. Żeby podtrzymać tradycje lokalne, ale też nie odbiegać od współczesności, społeczeństwo musi się ze sobą komunikować, integrować i rozwijać. Tym „łącznikiem społecznym” jest szeroko rozumiana kultura, która za pomocą współczesnych środków wyrazu np. mediów dociera do lokalnej społeczności. Bardzo ważnym jest zachowanie więzi międzyludzkich, które na co dzień występują poprzez stykanie się w różnych bezpośrednich

relacjach: ośrodku zdrowia, autobusie, sklepie, urzędzie, szkole, banku itp. Jednak dla rozwoju społecznego, budowania różnorodnych partnerstw – potrzeba czegoś więcej. Potrzeba „masowych” spotkań, rozrywki, wymiany poglądów, „zagospodarowania” wolnego czasu itp. Podstawą rozwoju kultury społecznej są - domy kultury, centra kultury, biblioteki itp.. Te jednostki są organizatorami kulturalnego życia społeczeństwa, od najmłodszych do najstarszych. Niestety na terenie naszej gminy nie ma żadnego ośrodka kultury, a ich funkcje częściowo wypełniają biblioteki. Należy jednak nadmienić, że biblioteki z racji swoich określonych zadań oraz ograniczonych możliwości lokalowo-finansowych, jak również braku odpowiedniej ilości kadry – nie są w stanie wypełniać roli ośrodka kultury. Bardzo ważnym jest - by „zatrzymać” młodych ludzi na wsi - należy coś im zaoferować (oprócz możliwości zamieszkania i podejmowania pracy czy rozwijania własnej działalności). Muszą mieć miejsce do wspólnych spotkań, zabaw, realizowania własnych zainteresowań. Młodzież, to następujące pokolenie, które przejmie role zawodowe i społeczne, stąd należy zrobić wszystko, by dać im możliwości rozwoju oraz przygotowania się do stopniowego przejmowania nowych wyzwań życiowych.

Uczestnictwo w ogólnie pojętej kulturze nie dotyczy tylko ludzi młodych, dotyczy każdego wieku, każdej grupy społecznej. Musi się znaleźć miejsce i czas dla osób, które swoje życie zawodowe mają zakończone, ale nadal winni i chcą funkcjonować w społeczeństwie oraz czerpać siły, by żyć w spokojnej starości. Należy też myśleć przyszłościowo, stąd należy zadbać o najmłodszych, by mogli rozwijać swoje zainteresowania, cieszyć się z dzieciństwa, jak też dla starszej młodzieży, której wymagania są już inne i winny być dostosowane do wieku i jego potrzeb. Ośrodek kultury, świetlice środowiskowe, biblioteki, winny mieć w swojej działalności propozycje dla każdej grupy społecznej. Należy podkreślić, że z racji wieku i zdobytych przez lata doświadczeń – osoby starsze są skarbnicą wiedzy, którą mogliby przekazywać kolejnym pokoleniom.

Należy też bardzo podkreślić, że na terenie gminy działa "Regionalna Izba Historii i Tradycji". Niestety, usytuowanie tej Izby jest na prywatnej posesji, co bardzo ogranicza jej rozwój. Jednak dzięki zamiłowaniu jej Kustosza do tradycji i historii można przekazywać pewne tradycje następnym pokoleniom, a „nieco starszym” przypomnieć jak dawniej bywało. Ważnym więc jest by tak ciekawy i potrzebny projekt, miał szansę szerokiego rozwoju i stał się jedną z bezcennych tradycji naszej gminy. W tym celu winien posiadać odpowiednie zaplecze w ramach szeroko pojętej „bazy kultury”.

2.6. Sport

Od kilku lat systematycznie powiększa się baza sportowa i rekreacyjna na terenie gminy. Duże inwestycje sportowe rozpoczęły się budową sal gimnastycznych w Łysomicach oraz Turznie, które oddano do użytku z pełnym wyposażeniem - dla uczniów szkół i lokalnej społeczności. Sale gimnastyczne dały nauczycielom możliwość prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w komfortowy sposób, a także stworzyły szanse rywalizacji sportowej uczniów co najmniej na poziomie gminy czy powiatu.

Oprócz codziennego użytkowania sali przez uczniów w Łysomicach odbywają się tu również piłkarskie treningi drużyn Ludowego Zespołu Sportowego Mustang Ostaszewo oraz zorganizowanych grup mieszkańców w piłkę koszykową, siatkową, a także ćwiczenia ogólnorozwojowe. Jednocześnie od 6 lat, w miesiącach zimowych w Łysomickiej sali odbywa się liga halowej piłki nożnej, w której rywalizują ze sobą amatorskie zespoły składające się z dorosłych mieszkańców gminy. Natomiast w sali gimnastycznej Zespołu Szkół nr 2

w Turznie systematycznie trenują młodzi karatecy pod kierunkiem Toruńskiego Klubu „Karate Oyama”. Poza powstałymi salami gimnastycznymi na terenie gminy pobudowane zostały 3 obiekty sportowe typu Orlik, z rządowego programu „Moje boisko Orlik 2012”- w Ostaszewie, Gostkowie oraz Turznie, a także 1 boisko wielofunkcyjne w Łysomicach. Wymienione boiska posiadają nawierzchnię z trawy syntetycznej do gry w piłkę nożną oraz poliuretanową do gry w koszykówkę, siatkówkę i tenisa ziemnego. Dodatkowo obiekty w Łysomicach oraz w Turznie dysponują bieżnią lekkoatletyczną wraz ze stanowiskami do skoku w dal, wzwyż, trójskoku i pchnięcia kulą. Opiekę nad boiskami oraz grupami uczestniczącymi w zajęciach sprawują dyrektorzy szkół oraz zatrudnieni przez tut. Urząd Gminy animatorzy, którzy świadczą pracę w godzinach popołudniowych i w weekendy. Nieodpłatny wynajem gminnych boisk cieszy się dużą popularnością, zarówno wśród dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych, którzy coraz częściej spędzają czas aktywnie. Na Orlikach odbywają się zawody sportowe o różnym zasięgu, a także imprezy sportowe ogólnodostępne, z których największą popularnością cieszy się rozgrywany od 20 lat Turniej im. Jana Katry – byłego nauczyciela Sz.P. w Łysomicach i gminnego działacza sportowego.. Impreza przyciąga corocznie około 20 drużyn z terenu powiatu i województwa, które walecznie rywalizują o puchar Wójta Gminy, a także o indywidualne statuetki najlepszego strzelca i bramkarza. W ostatnim okresie oddane zostało do użytku pełnowymiarowe boisko trawiaste do piłki nożnej w Ostaszewie, na murawie z trawy naturalnej, automatycznie nawadniane wraz z trybunami na ok. 500 miejsc. Dzięki tej inwestycji drużyny piłkarskie mogą odbywać mecze na swoim terenie i liczyć na własnych kibiców.

Baza sportowa szkół oraz wyposażenie z roku na rok stają się coraz bogatsze, jednak najmniej korzystnie przedstawia się przy Szkole Podstawowej w Świerczynkach, z powodu braku odpowiedniej sali gimnastycznej oraz profesjonalnego boiska, jak również w Ostaszewie – braki Sali gimnastycznej. W tym zakresie jest jeszcze trochę do zrobienia, aby wszystkie lokalne środowiska – a przede wszystkim dzieci i młodzież miały podobne warunki do rozwoju tężyzny fizycznej jak ich rówieśnicy z innych szkół.

2.7. Instytucje kościelne

Na terenie gminy funkcjonują trzy Parafie z trzema kościołami: w Świerczynkach, Papowie Toruńskim i Gostkowie oraz dwiema kaplicami: w Ostaszewie (podlegającej pod Parafię Grzywna) i Lulkowie (podlegającej pod Parafię Świerczynki). Część gminy objęta jest działaniem Parafii Grzywna z gminy Chełmża. Parafie organizują w swoich środowiskach różnego typu spotkania rodzinne, angażując lokalną społeczność.

2.8. Organizacje pozarządowe

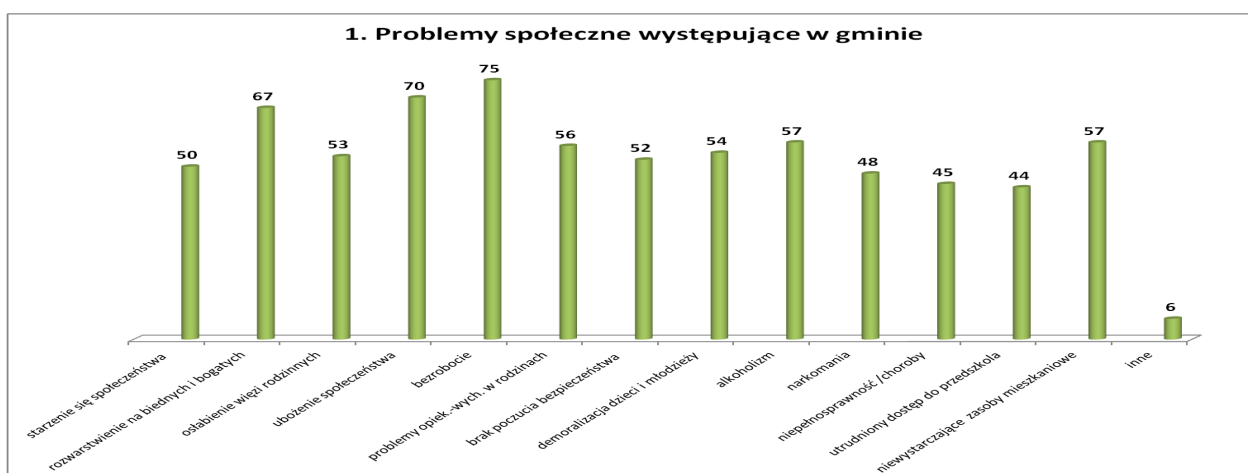
Bardzo aktywnie działają na terenie Gminy Łysomice organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Odnowy Wsi Aktywnej „SOWA” w Tylicach, Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łysomice, Stowarzyszenie Ludowego Zespołu Sportowego „Mustang” w Ostaszewie, Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Łysomicach i Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Gostkowo oraz Fundacja PRO FUTURO. W sierpniu 2013 r. powstało Stowarzyszenie Łysomickiej Młodzieży „Krok w przód”. Głównym celem tych organizacji jest: wszechstronny rozwój wsi, krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, przedsięwzięcia edukacyjne, organizacja szkoleń, pozyskiwanie środków z różnych instytucji, różnych szczebli na rozwój naszej gminy, itp.. Najbardziej znane jest Stowarzyszenie Odnowy Wsi Aktywnej,

którego własnoręczne wyroby – rękodzieło artystyczne jest znane również poza granicami naszego regionu. Także Stowarzyszenie – Ludowy Zespół Sportowy „Mustang” ma długoletnie tradycje sportowe, a swoim uczestnictwem w imprezach sportowych promuje gminę Łysomice, daleko poza obszarami jej działalności. Do tych dwóch organizacji, pod względem działalności, dołączyło Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łysomice, znane głównie z realizacji projektów na rzecz gminy i społeczeństwa („Centrum Wspierania Przedsiębiorczości”, „Przedszkole marzeń I i II, „Historia i tradycja regionu Lokalnej Grupy Działania Ziemia Gotyku”, „Pasje łączą pokolenia”, itp. Poza tym organizacja ta jest organem prowadzącym Regionalną Izbę Historii i Tradycji, gdzie jej Kustoszem jest Pan Adam Kozłowski. Z niesamowitych wyrobów gastronomicznych (a szczególnie pierogów) czy grupy teatralnej słynie Stowarzyszenia „Markus”. Natomiast Fundacja Pro Futuro swoje cele ma skierowane głównie do prowadzenia działalności edukacyjnej, którą realizuje w zakresie nauki języków obcych (szkoła językowa „Pod klonowym Listkiem”), prowadzenia przedszkola oraz chóru dziecięcego. Najmłodszą organizacją pozarządową jest Stowarzyszenie Łysomickiej Młodzieży „Krok w przód”, które skupia wokół swojej organizacji młodzież z miejscowości Łysomice i jej ościennych. Duże znaczenie w działalności lokalnego środowiska ma 12 Kół Gospodyń Wiejskich, rozlokowanych w większości sołectw naszej gminy. Nie sposób pominąć działalności pięciu Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP: Lulkowo, Papowo Toruńskie, Gostkowo, Kamionki Duże i Turzno), które są także organizacjami pozarządowymi. Wśród nich bardzo prężnie działa OSP Lulkowo i OSP Papowo Toruńskie należące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Pozostałe jednostki OSP, również aktywnie wykonują swoje statutowe zadania i angażują się w działania swoich sołectw jako całość gminy.

III.ANALIZA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.Podsumowanie Ankiety i Arkuszy diagnostycznych

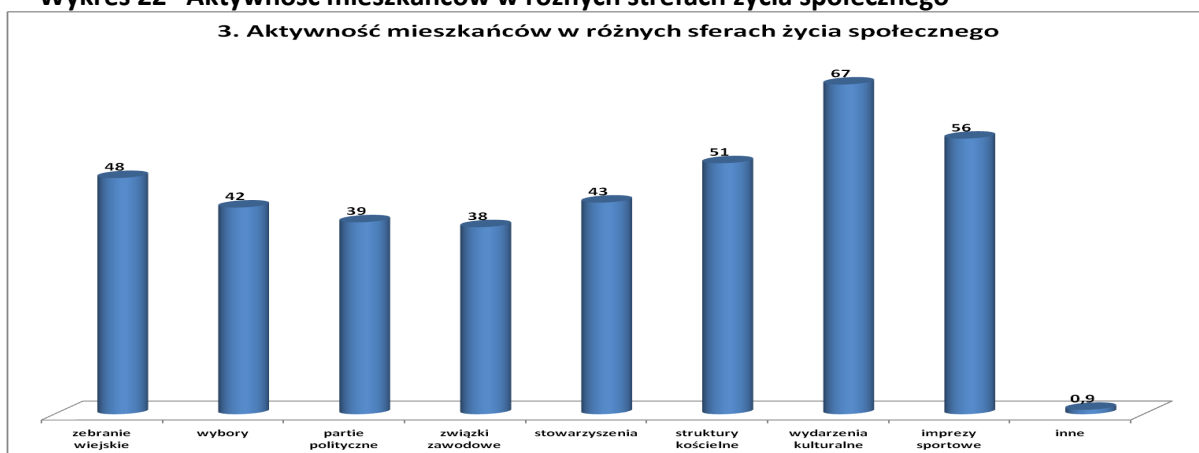
Wykres 20 Problemy społeczne występujące w gminie



Opracowanie własne: E.Manikowska

Analizując dane zawarte w ankietach, respondenci wskazali, że do największych problemów naszej gminy należy bezrobocie i ubożenie społeczeństwa. Wskazano też na rozwarstwienie społeczeństwa na biednych i bogatych. Do kolejnych problemów należą: alkoholizm oraz niewystarczające zasoby mieszkaniowe. Wskazano też, że występują poważne problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi oraz demoralizacja dzieci i młodzieży. Mniej więcej na podobnym poziomie występują problemy z osłabieniem więzi rodzinnych, braku poczucia bezpieczeństwa jak też starzenie się społeczeństwa. Problemem w naszej gminie wg respondentów jest też narkomania, niepełnosprawność i długotrwałe choroby oraz utrudniony dostęp do przedszkola. Chociaż w tym ostatnim problemie tj. utrudniony problem do przedszkola – należy zauważyć, że aktualnie zmieniała się sytuacja. W gminie funkcjonuje przedszkole, które zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkańców w tym zakresie (badania ankietowe były jesienią 2013 roku).

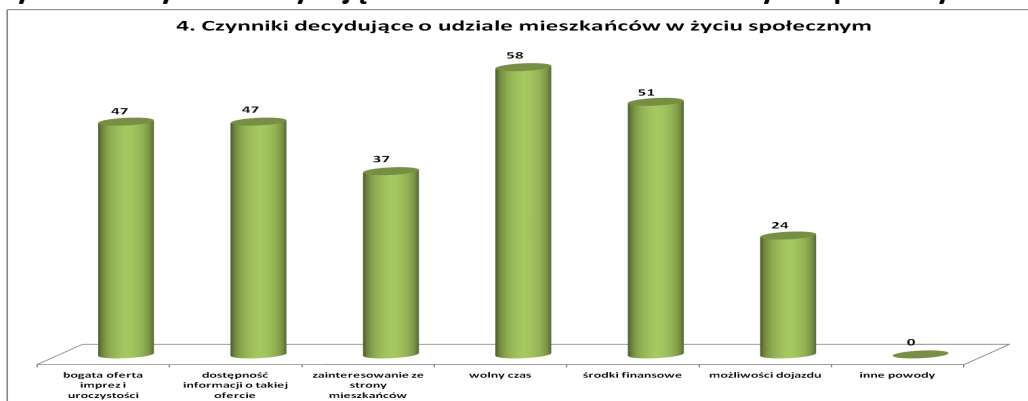
Wykres 22 Aktywność mieszkańców w różnych sferach życia społecznego



Opracowanie własne: E.Manikowska

Jak łatwo zauważyć, najwięcej lokalnego społeczeństwa uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i zebraniach wiejskich. Lokalne społeczeństwo chętnie angażuje się w sprawy kościoła, stowarzyszenia, partie polityczne i związki zawodowe. Jednak zbyt mały udział jest w tym co ważne dla każdego – w wyborach, gdyż od nich zależy kto i jak rządzi naszą gminą czy na wyższych szczeblach władzy.

Wykres 21 czynniki decydujące o udziale mieszkańców w życiu społecznym



Opracowanie własne : E.Manikowska

Jak wskazuje powyższy diagram o uczestnictwie mieszkańców w życiu społecznym decyduje: wolny czas oraz posiadane przez nich środki finansowe. Bardzo ważnymi czynnikami są też: bogata oferta imprez i uroczystości oraz informowanie o nich społeczeństwa.

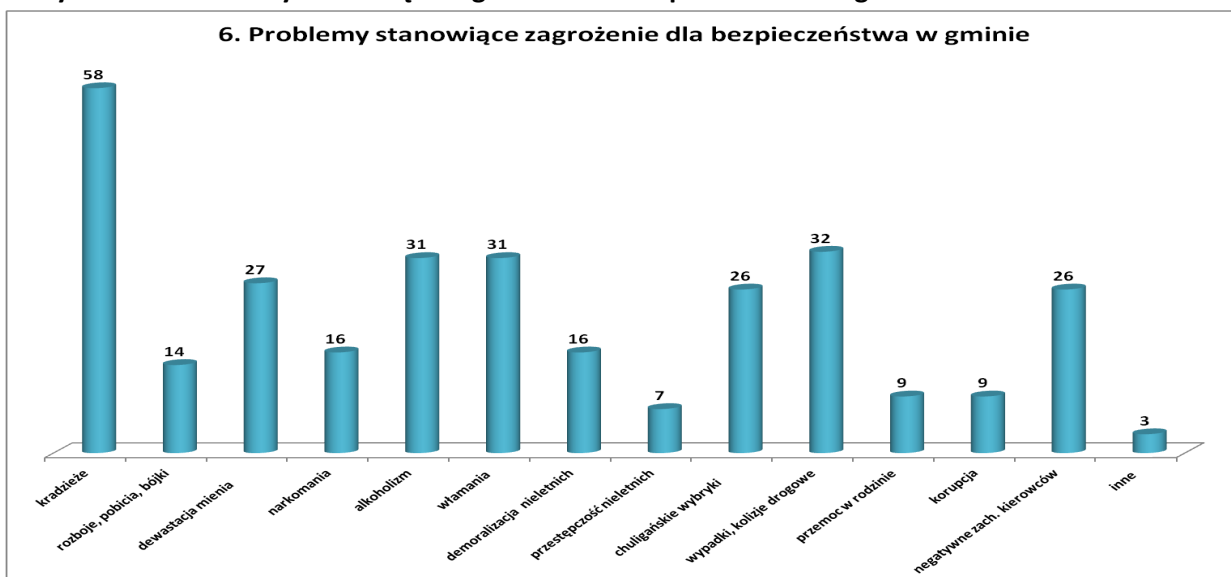
Wykres 22 Warunki określające jakość życia mieszkańców Gminy Łysomice



Opracowanie własne: E.Manikowska

Respondenci uważają, że do najważniejszych czynników określających jakość ich życia w gminie należą: nowoczesna edukacja i dostępność do niej oraz dostępność do dóbr kultury i usług zdrowotnych, nie mniejsze znaczenie ma rozwój do nowoczesnych technologii informatycznych.

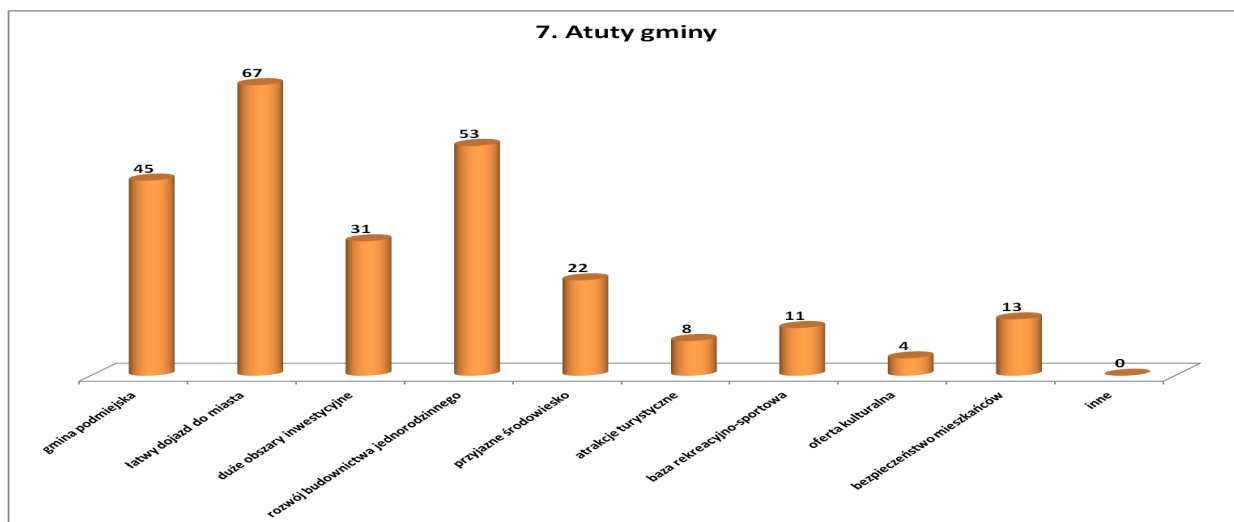
Wykres 23 Problemy stanowiące zagrożenie dla bezpieczeństwa w gminie



Opracowanie własne: E.Manikowska

Ankietowani wskazali, że przyczynami stanowiącymi zagrożenie dla bezpieczeństwa w gminie są: kradzieże i to bardzo znaczący wskaźnik, ale też wypadki i kolizje drogowe, włamania i alkoholizm. Ponadto do ważnych czynników należy też zaliczyć: dewastacje mienia, chuligańskie wybryki i negatywne zachowania kierowców. Wskazano też na narkomanię i demoralizację młodzieży.

Wykres 24 Mocne strony gminy

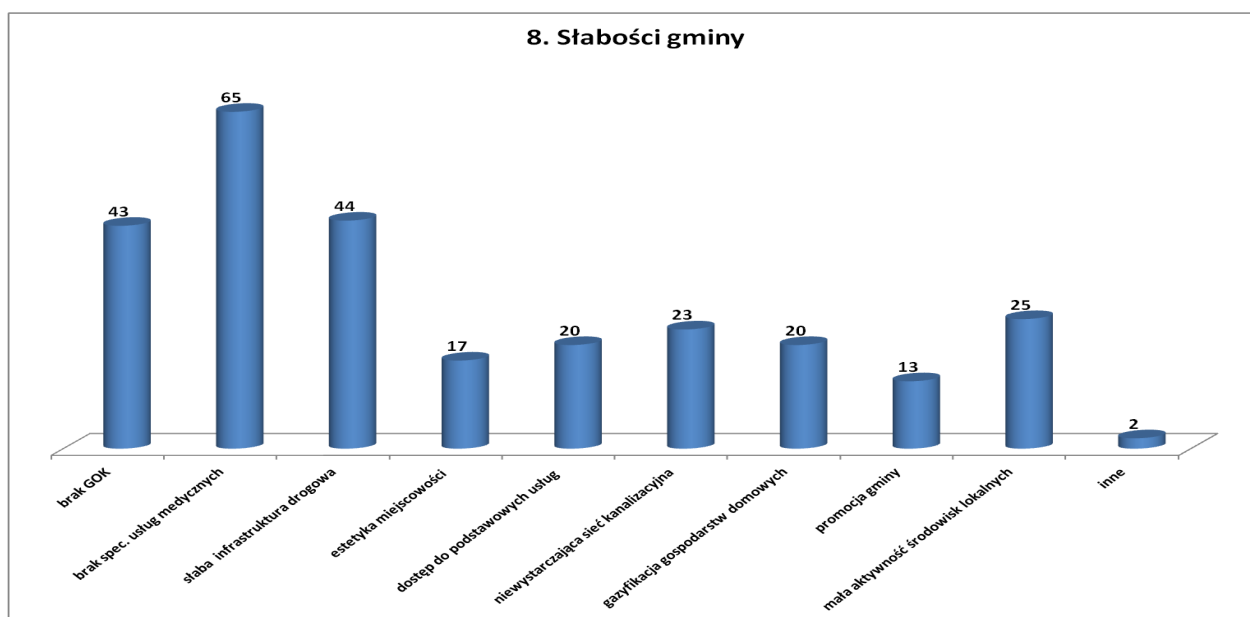


Opracowanie własne

E.Manikowska

Zapytano też mieszkańców o Atuty gminy, gdzie wskazano, że podstawowym jest: łatwy dojazd do miasta i rozwój budownictwa jednorodzinnego. Nie bez znaczenia ma fakt, że jest to gmina podmiejska i posiada duże tereny inwestycyjne oraz posiada przyjazne środowiska.

Wykres 25 Słabości gminy

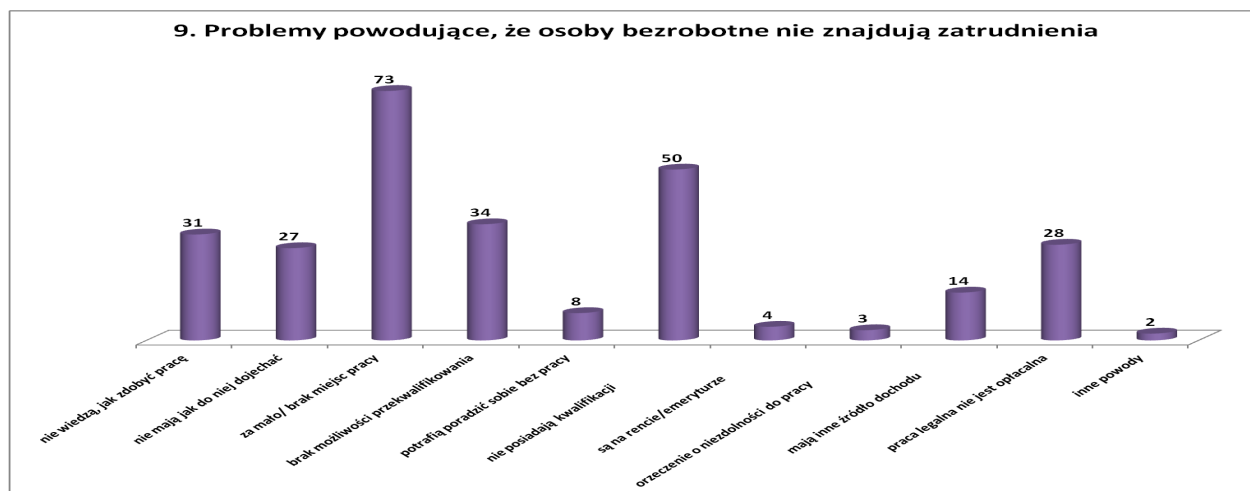


Opracowanie własne:

E.Manikowska

Dla jasnego obrazu analizy na temat naszej gminy, zapytano o jej słabości, uzyskując następujące odpowiedzi: zdecydowanie wskazano, że brak specjalistycznych usług medycznych jest największą bolączką naszej gminy. Nie bez znaczenia dla mieszkańców jest słaba struktura drogowa oraz brak Gminnego Ośrodka Kultury.

Wykres 26 Problemy powodujące, że osoby bezrobotne nie znajdują zatrudnienia

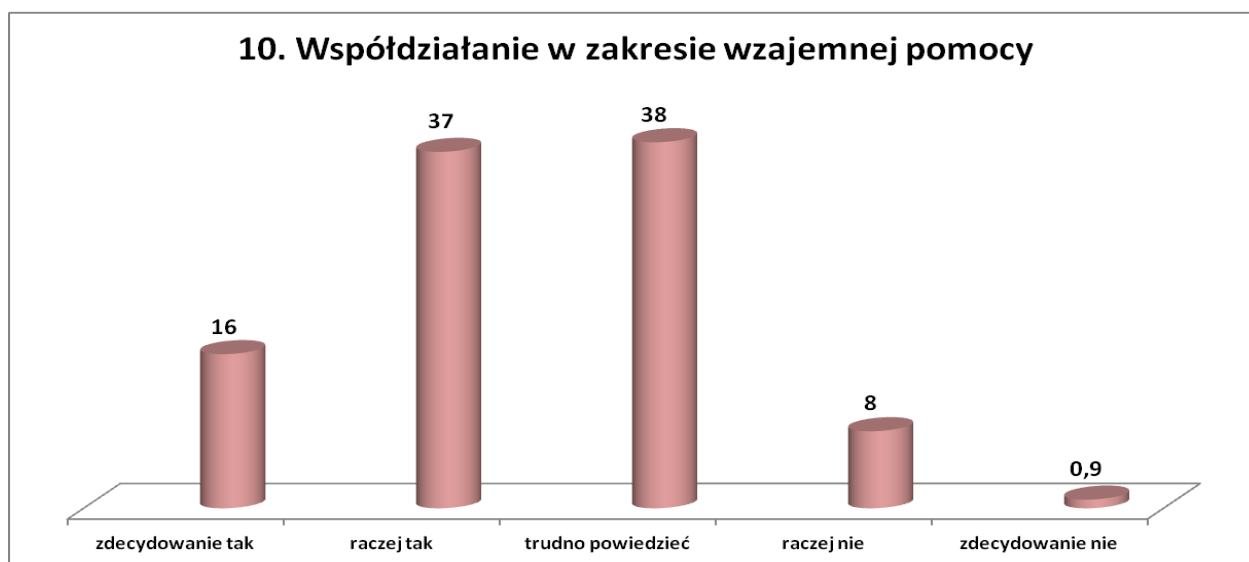


Opracowanie własne:

E.Manikowska

Respondenci wskazują, że główną przyczyną problemu zatrudnienia jest brak pracy oraz brak kwalifikacji zawodowych. Wpływ na tę sytuację mają też takie czynniki jak: brak możliwości przekwalifikowania się czy nie wiedzą jak zdobyć pracę oraz, że się nie opłaca się pracować legalnie lub są problemy z dojazdem do pracy.

Wykres 27 Współdziałanie w zakresie wzajemnej pomocy



Opracowanie własne:

E.Manikowska

Zapytano mieszkańców: czy widzą potrzebę wzajemnej pomocy - zdecydowana większość nie umiała określić takich zachowań, ale dobrym symptomem jest też fakt, że nie wiele mniej respondentów widzi potrzebę wspierania się.

Wykres 28 Przekonanie o wzroście jakości życia w gminie

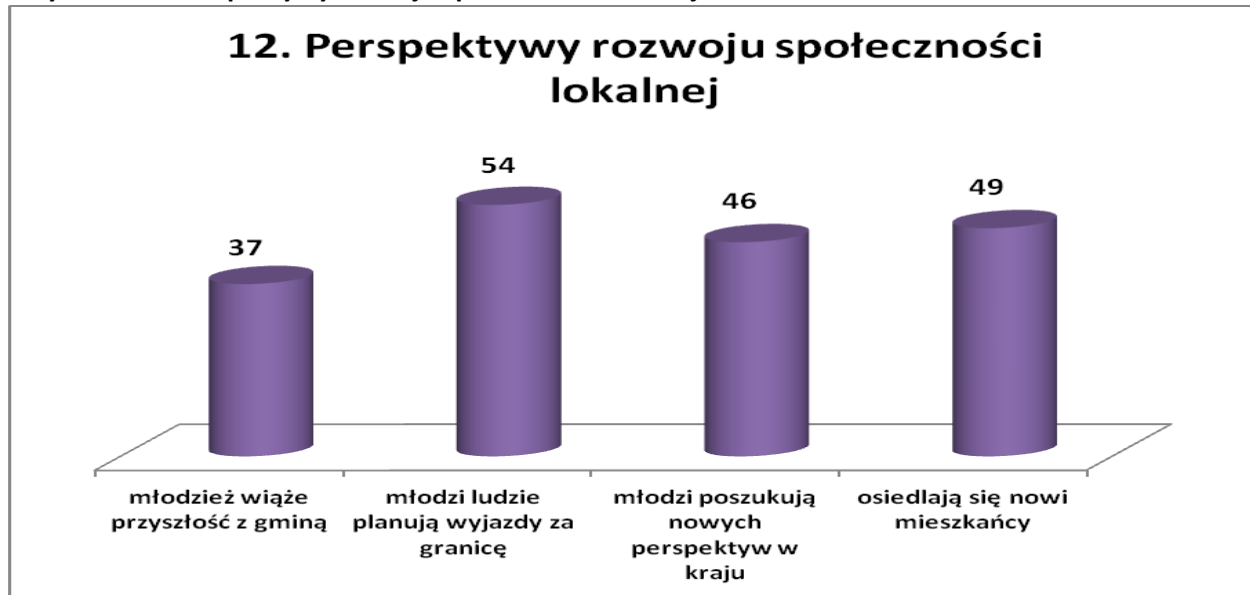


Opracowanie własne:

E.Manikowska

Z relacji respondentów wynika, że większość uważa iż jakość życia w naszej gminie się poprawiła, z czego większość uważa, że raczej tak, a zdecydowanie tak w tym przedziale ma najniższą wartość. Jest też duża grupa osób, która nie ma na ten temat zdania. W mniejszości są opinie, że nie ma wzrostu jakości życia w naszej gminie.

Wykres 29 Perspektywy rozwoju społeczności lokalnej



Opracowanie własne:

E.Manikowska

Z powyższych danych wynika, że są w naszej gminie warunki do osiedlania się, jednak młodzi ludzie raczej nie widzą możliwości rozwoju w naszej gminie, gdyż większość z respondentów planuje wyjazd za granicę kraju lub poszukiwania nowych perspektyw życiowych na terenie całej Polski.

2.Sprawy gospodarcze

Gmina Łysomice usytuowana jest w bardzo dobrym miejscu dla rozwoju gospodarczego, stąd można podejmować wszelkie działania, by jeszcze bardziej uatrakcyjnić ten rynek.

Należy:

- *szeroko promować gminę pod względem posiadania infrastruktury przygotowanej do zakładania i rozwoju różnorodnych firm
- *tworzyć warunki do rozwoju inkubatora przedsiębiorczości (głównie dla młodych)
- *promować tworzenie i współdziałania rolniczych grup producenckich oraz tworzenie zakładów przetwórstwa własnych produktów rolnych

2.1.Rynek pracy

Zauważyć należy, że jeszcze do niedawna Gmina Łysomice – to typowe obszary rolnicze, bez tradycji przedsiębiorstw poza rolniczych. Dopiero ostatnie 10-lecie przyniosło duże zmiany w infrastrukturze gospodarczej, gdzie powstały zakłady produkcyjne nie związane zupełnie z rolnictwem – w powołanej Pomorskiej Strefie Ekonomicznej. Dzięki tym zakładom, znacząco pomniejszyło się bezrobocie nie tylko w naszej gminie, ale również w całym powiecie i mikroregionie. Niestety, sytuacja ekonomiczna na świecie, jak też kalkulacje ekonomiczne właścicieli firm – spowodowało, że wiele z nich zamknęło lub ograniczyło swoją działalność po upływie korzystnych umów związanych z ulgami podatkowymi. Przełożyło się to z kolei na ograniczenie zatrudnienia i zwiększenia bezrobocia. Aktualnie rynek pracy w gminie nie jest najlepszy, jednak sytuacja stopniowo się poprawia w związku z wzrostem działalności Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Tworzenie odpowiednich warunków do zakładania przedsiębiorstw na terenie gminy, wpłynie pozytywnie na lokalny rynek pracy. Trudności firm w utrzymaniu się na odpowiednim poziomie ekonomicznym, ma pewien wpływ na poziom zatrudnienia. Sytuacja ta jednak stopniowo się poprawia, gdyż zmienia się sytuacja gospodarcza na świecie i w kraju, a w „Strefie” powstają nowe firmy zatrudniające pracowników. Otrzymujemy też bezpośrednie informacje o poszukiwaniu osób chcących podjąć pracę w nowo powstałych zakładach pracy w Strefie jak i innych na terenie gminy oraz poza nią.

Wskazać należy również na fakt, że nasza gmina z rolniczej zaczęła funkcjonować jako rolniczo-przemysłowa, nie tylko ze względu na „Strefę”, ale również ze względu na fakt, że powstało wiele innych firm, które mają wpływ na rozwój gminy i jej wzbogacanie się.

Należy też podkreślić, że położenie gminy w obrębie dużego miasta Torunia, bliskość takich miast jak Bydgoszcz czy Grudziądz, jak również usytuowanie w „trójkącie” węzłów komunikacyjnych już istniejących, jak i planowanych – ma i będzie miało pozytywny wpływ na wszechstronny rozwój. Komunikacja drogowa i kolejowa daje możliwości rozwoju firm, gdyż transport jest podstawą prawidłowego ich funkcjonowania. Dzięki rozwojowi przemysłu na naszym terenie, nie zabraknie pracy dla chcących pracować i zmieniać swoje życie. Również rozwój rolnictwa, a szczególnie przetwórstwa rolno-warzywnego może mieć wpływ na zwiększanie miejsc pracy. Rozwiązywanie problemów bezrobocia w gminie będzie możliwe za pomocą następujących czynników:

- *stwarzanie warunków do zakładania firm na terenie naszej gminy (ulgi podatkowe, uzbrojone tereny do zabudowy itp.)
- *szeroka autopromocja gminy, zachęcająca do zakładania firm na naszym terenie

*otwieranie się samorządu i firm na szeroka współpracę w zakresie zatrudniania mieszkańców naszej gminy

2.2.Bezrobocie

Źródłem bezrobocia w naszej gminie, jest między innymi - trudna sytuacja gospodarcza na Świecie i Europie, która ma przełożenie na nasz krajowy rynek gospodarczy. Należy jednak też podkreślić, że często przyczyną bezrobocia jest brak przygotowania zawodowego albo niechęć do przekwalifikowania się i zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych. Jest też grupa osób, która nie angażuje się w poszukiwanie pracy, bo „uważa, że nie ma pracy i nie będzie się wysilać”, woli pracować dorywczo itp. Czynniki poprawy tej sytuacji (poza zmianą sytuacji gospodarczej w kraju) to:

- *zaangażowanie Urzędu Pracy w szerszej ofercie pracy
- *szerokie informowanie społeczności przez PUP o deficytowych zawodach
- *szkolenia bezrobotnych w nowych, poszukiwanych zawodach
- *współpraca PUP z zakładami pracy, w celu szkoleń pracowników w uzgodnionych zawodach im potrzebnych
- *promowanie w szkołach (starszych klasach) pracy jako podstawowej wartości w życiu człowieka, gdyż od tego zależy ich przyszłość
- *przygotowywanie młodego pokolenia do podejmowania inicjatyw tworzenia własnych zakładów pracy (min. rozwój rzemiosłniczości)
- *negowanie złych postaw społecznych, „że praca się nie opłaci”.
- *rewitalizację społeczną obszarów kryzysowych poprzez aktywizację zawodową mieszkańców, w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych, promowanie samo zatrudnienia, wsparcie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizowanych.

2.3.Mieszkalnictwo

Jest to jedno z poważniejszych i trudnych zadań własnych gminy. W każdej społeczności jest grupa osób, które nie potrafią, ale też nie mają możliwości zabezpieczenia jednej z podstawowych potrzeb życiowych jakim jest mieszkanie. Najczęściej są to osoby, które wywodzą się z ubogich rodzin i nie mogły, czy nadal nie mogą liczyć na wsparcie z ich strony. Rozwiązywanie problemów mieszkaniowych dla tej grupy społecznej, znajdującej się w najtrudniejszej sytuacji materialno-bytowej może nastąpić poprzez:

- *rozwój budownictwa komunalnego
- *rozwój budownictwa socjalnego
- *tworzenie warunków infrastruktury do budownictwa jednorodzinnego
- *wsparcie państwa odpowiednimi przepisami i programami ułatwiającymi młodym ludziom posiadania własnego mieszkania.

3. Problemy społeczne

3.1. Oświata

3.1.1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Gmina Łysomice należy do niewielu, gdzie na jej terenie działa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która jest ogromnym wsparciem dla dzieci z dysfunkcjami. Działalność Poradni

ułatwia rodzicom tych dzieci konsultować/diagnozować problemy oraz podejmować kroki w celu pomniejszania ich skutków. Dzieci otrzymujące Orzeczenia, mają ułatwiony program nauczania w szkołach, dzięki czemu nie zawsze muszą być przenoszone do szkół specjalnych na terenie Torunia. Jednak, by jednostka mogła w pełni realizować swoje zadania i ułatwiać dzieciom rozwój społeczny, a rodziców wspierać w ich działaniach dla dobra dzieci – winny być spełnione następujące potrzeby:

- *zwiększenie zadań statutowych jednostki dotyczących porad dla dorosłych - rodziców dzieci diagnozowanych przez Poradnię – jako kompleksowe wsparcie rodziny
- *zwiększenie etatyzacji do pełnych etatów dla specjalistów
- *udoskonalanie i poszerzanie różnorodnych form pracy z dziećmi zaburzonymi
- *poprawa warunków lokalowych poprzez zwiększenie liczby gabinetów diagnostycznych oraz ich nowoczesne wyposażenie
- *kontynuacja współpracy z jednostkami gminnymi (szkoły, GOPS) w celu poprawiania trudnej sytuacji rodzin z dziećmi zaburzonymi
- *dzielenie się w lokalnym środowisku dobrymi praktykami i doświadczeniami, w celu poszerzania wiedzy na temat występowania dysfunkcji i sposobu radzenia sobie z tymi problemami (poszukiwanie rozwiązań u specjalistów)
- *tworzenie grup wsparcia dla osób/rodzin potrzebujących.

3.1.2. Szkoły

Na terenie gminy funkcjonują dwa zespoły szkół (podstawowa i gimnazjum) w Łysomicach i w Turznie oraz dwie szkoły podstawowe w Ostaszewie oraz Świerczynkach. W Turznie Zespół Szkół Nr 2 został wybudowany od podstaw, stąd szkoła posiada bardzo dobrą bazę dydaktyczno-sportową. Zespół Szkół Nr 1 w Łysomicach częściowo funkcjonuje na starej bazie, ale w ostatnich latach dokonano rozbudowę szkoły, jak też zaplecza sportowego. Aktualnie trwa dalsza rozbudowa szkoły – co znacząco poprawi warunki kształcenia dzieci. Szkoła Podstawowa w Ostaszewie funkcjonuje na dotychczasowej bazie budynków, które jednak były w ostatnich latach modernizowane, poprawiając warunki do kształcenia dzieci. Największym problemem tej szkoły (oprócz bazy lokalowej) jest brak sali gimnastycznej, natomiast szkoła ma dobre warunki do uprawiania sportu – gdyż w jej obrębie znajduje się tzw. Orlik.

Szkoła Podstawowa w Świerczynkach jest po gruntownej modernizacji, posiadając dobre warunki dydaktyczno-sportowe.

Podsumowując sytuację szkół na terenie naszej gminy i warunki kształcenia dzieci, należy z uznaniem podkreślić, że są one ogólnie jak nie bardzo dobre to na pewno dobre. Ponadto jest też dobry klimat, który sprzyja dalszemu rozwojowi naszych szkół i poprawianiu warunków kształcenia dzieci. Do najbardziej oczekiwanych zmian należy zaliczyć:

- *wybudowanie Sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Ostaszewie
- *w dalszym ciągu wyposażanie szkół w nowoczesne gabinety dydaktyczne
- *złamanie barier architektonicznych dla niepełnosprawnych uczniów
- *zwiększenie etatyzacji dla specjalistów z zakresu trenerów pedagogicznych do zajęć ZKK
- *wybudowanie basenu na terenie gminy
- *tworzenie grup wolontariackich

3.2. Ochrona zdrowia

3.2.1. Warunki instytucjonalne Ośrodków Zdrowia

W gminie funkcjonują trzy Ośrodki Zdrowia w ramach NZOZ, jednak warunki lokalowe nie są najlepsze – szczególnie w miejscowości Łysomice, gdzie w dwóch odrębnych budynkach instytucja posiada swoje gabinety. Budynki te nie spełniają norm, dla tego typu instytucji, gdyż nie są przystosowane dla osób niepełnosprawnych, starszych i matek z dziećmi. Ponadto ponoszone są koszty na utrzymanie dwóch budynków – dla dzieci (bez wydzielenia gabinetów dla dzieci zdrowych i dla dzieci chorych oraz drugiej przychodni – ogólnej. Warunkiem zmiany tej sytuacji byłoby:

- *wybudowanie w Łysomicach jednego, nowego Ośrodka Zdrowia, na miarę XXI wieku – dostosowanego dla potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych i z małymi dziećmi
- *uwzględnienie przy budowie nowej Przychodni zdrowia – gabinetów dla Ośrodka rehabilitacji
- *dostosowanie Ośrodka Zdrowia w Turznie dla osób niepełnosprawnych, starszych i matek z dziećmi
- *rozbudowa Ośrodka Zdrowia w Turznie w celu oddzielenia gabinetów przychodni ogólnej od gabinetów dla dzieci zdrowych i z małymi dziećmi.

3.2.2. Profilaktyka zdrowotna

Mówi się, że profilaktyka – to najtańszy sposób leczenia, stąd poszerzanie programów profilaktycznych będzie dobrą metodą na ograniczanie chorób, które często pojawiają się w wyniku niewiedzy i zaniedbania. Dobrymi przykładami na wdrażanie sposobu szerokiej informacji pro-zdrowotnych, będą:

- *akcje i kampanie informacyjne na temat różnego typu chorób i sposobów ich uniknięcia lub pomniejszenia ich skutków
- *wdrażanie różnego typu programów profilaktycznych
- *zwiększenie środków budżetowych gminy na profilaktykę zdrowotną.

3.3. Sprawy społeczne

3.3.1. Problemy społeczne z punktu ujęcia pomocy społecznej

W każdym społeczeństwie znajduje się grupa ludzi, którzy nie potrafią czy nie chcą funkcjonować wg określonych norm społecznych. Przyczyn jest zawsze wiele, ale najczęściej są to nawyki wyniesione z domu rodzinnego, gdzie nie było właściwych wzorców, stąd mówi się często, że jest to: „powielanie biedy”. Jest też grupa osób, które mając okazję „łatwego zdobycia pieniędzy i się nie napracować”, podejmuje kroki by to „państwo go utrzymywało, bo musi”? Tak też jest i w naszej gminie, jednak działania jednostki GOPS w kierunku eliminowania niepożądanych zjawisk patologicznych, przynosi efekty. Niestety, działaniom GOPS – nie do końca pomaga prawo, w tym Ustawa o pomocy społecznej, która nie jest dostosowana do aktualnych warunków życia w naszym kraju. Nie da się pomóc osobom, które ukierunkowały się na pasożytniczy tryb życia, jeśli prawo w swoich zapisach nie będzie konsekwentne, a paragrafy ustawy na wzajem się wykluczają. Do największych problemów społecznych naszej gminy zaliczyć należy: nadużywanie alkoholu (w tym przez coraz młodsze społeczeństwo) – niestety statystycznie nie jest to tak bardzo widoczne, gdyż nie wiele osób poddaje się leczeniu. Jest też coraz więcej samotnych matek, które borykają się

z trudnościami finansowymi i lokalowymi. Występuje coraz więcej chorób nowotworowych, zawałów, które pogarszają sytuację materialną rodzin – gdyż leczenie i rehabilitacja (dojazdy do Torunia czy Chełmży) znacząco obciążają budżet osoby czy rodziny. Jest też (mimo Strefy Ekonomicznej) problem z bezrobociem, gdyż nadal nie ma odpowiedniej ilości i rodzaju ofert pracy. Pomniejszanie powyższych problemów należy rozwiązywać za pomocą:

- *pracy socjalnej GOPS
- *zatrudnieniu co najmniej dwóch asystentów rodzin
- *podjęcia współpracy lokalnych organizacji pozarządowych na rzecz ludzi z problemami
- *włączenie się instytucji kościelnych i Stowarzyszeń - w szerszą działalność na rzecz wykluczonych lub będących na skraju wykluczenia społecznego
- *promowanie kulturalnego i sportowego spędzania wolnego czasu np. poprzez lokalne imprezy integracyjne.

3.3.2. Problemy społeczne wybranych grup lokalnej społeczności:

DZIECI I MŁODZIEŻ

Problem: niedoskonały system opieki edukacyjno – wychowawczej dzieci i młodzieży

Przyczyny:

- *niewystarczająca baza specjalistyczna oraz brak specjalistycznego sprzętu i specjalistów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka
- *niepełne wykorzystanie istniejących bazy sportowych, mało atrakcyjnych oferty zajęć popołudniowych dla dzieci i młodzieży
- *brak Instruktorów K-O w świetlicach wiejskich oraz instruktorów sportowych
- *brak opieki socjoterapeutycznej dla młodzieży gimnazjalnej i brak funduszy na zatrudnienie specjalistów dla tej grupy młodzieży
- *niewystarczająca w stosunku do potrzeb ofert zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży
- *niska świadomość wychowawcza części rodziców, delegowanie odpowiedzialności za wychowanie dziecka/dzieci na instytucje
- *nieumiejętność czerpania wiedzy od autorytetów przez rodziców i młode pokolenie

Skutki:

- >niski poziom kompetencji społecznych dzieci i młodzieży
- >zagrożenie dzieci i młodzieży uzależnieniem od alkoholu i narkotyków
- >małe zaangażowanie dzieci i młodzieży w życie społeczności lokalnej
- >nuda, bierność, niskie aspiracje życiowe
- >wzrastanie zagrożenia niedostosowaniem społecznym wśród młodzieży (zagrożenie wzrostu różnego typu uzależnień przez dzieci i młodzież)
- >przestępczość wśród dzieci i młodzieży
- >relatywizacja wartości, zasad i norm społecznych

OSOBY STARSZE:

Problem: niedostateczny system wsparcia dla osób starszych

Przyczyny:

- *brak instytucji opieki i wsparcia dla osób starszych (np.: ośrodka dziennego pobytu),
- *brak pomocy specjalistycznej (np.: geriatrów, punktu rehabilitacyjnego, itp.)

- *bariery komunikacyjne
- *brak wolontariatu
- *brak dostatecznej wiedzy w lokalnym środowisku, dotyczącej potrzeb osób starszych i samotnych

Skutki:

- >wykluczenie społeczne osób starszych
- >mała aktywność społeczna
- >mała integracja z lokalną społecznością
- >ograniczone możliwości włączenia osób starszych w życie społeczności lokalnej
- >brak możliwości udzielenia wsparcia adekwatnego do potrzeb
- >większa zachorowalność i potrzeba zwiększonych potrzeb w zakresie pomocy medycznej i socjalnej

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Problem: brak lokalnych rozwiązań poprawy funkcjonowania w środowisku

Przyczyny:

- *brak środowiskowego domu dla osób niepełnosprawnych, warsztatów terapii zajęciowej itp
- *brak przedszkola integracyjnego
- *brak klas integracyjnych w placówkach oświatowych
- *brak środków na zatrudnienie nauczycieli wspomagających i specjalistów dla zespołu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka
- *problemy komunikacyjne – bariery architektoniczne
- *problemy z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych
- *brak wolontariuszy

Skutki:

- >wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych
- >zbyt mała aktywność społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych
- >brak możliwości poprawy sytuacji materialnej osób niepełnosprawnych
- >samoizolacja osób niepełnosprawnych
- >pogłębianie się problemów zdrowotnych
- >opóźniony rozwój dzieci niepełnosprawnych w wieku 0 - 7

3.3.3.RODZINA

Problem: niedostateczny system wsparcia dla rodzin

Przyczyny:

- *uzależnienia – głównie od alkoholu, innych używek
- *ubóstwo
- *przemoc w rodzinie
- *niedostateczna specjalistyczna opieka zdrowotna
- *niedostateczne wsparcie specjalistyczne (psycholog, psychiatra, pedagog) w trudnych sytuacjach życiowych
- *brak mieszkań socjalnych i komunalnych

Skutki:

- >wykluczenie społeczne rodzin
- >słabe więzi między mieszkańcami

- >złe warunki materialne rodzin, pogłębieniem zagrożeń wykluczeniem społecznym
- >pogłębianie się problemów i zagrożeń zjawisk patologicznych
- >ograniczona możliwość powrotu do pracy lub podjęcia pracy zawodowej po urodzeniu dziecka w rodzinie (obniżenie statusu materialnego rodzin, gdyż nie stać ich na prywatne zatrudnienie opiekunki do dzieci w wieku od 0 - 6 lat).

Należy podkreślić, że na terenie gminy występują obszary znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich, jak: bezrobocie, ubóstwo, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W związku z powyższym konieczne jest objęcie ww. obszarów kompleksowymi działaniami rewitalizacyjnymi w celu ich ożywienia społeczno-gospodarczego. *Rewitalizacja stanowi bowiem proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji*¹. Jedynie podjęcie kompleksowych działań w rewitalizacyjnych w odniesieniu do ww. obszarów może przyczynić się do ograniczenia występowania zjawisk kryzysowych oraz ich ożywienia społeczno-gospodarczego. To z kolei przyczyni się do ograniczenia zjawisk patologicznych, marginalizacji części społeczeństwa, dzięki czemu gmina jeszcze bardziej zyska miano przyjaznej społeczności

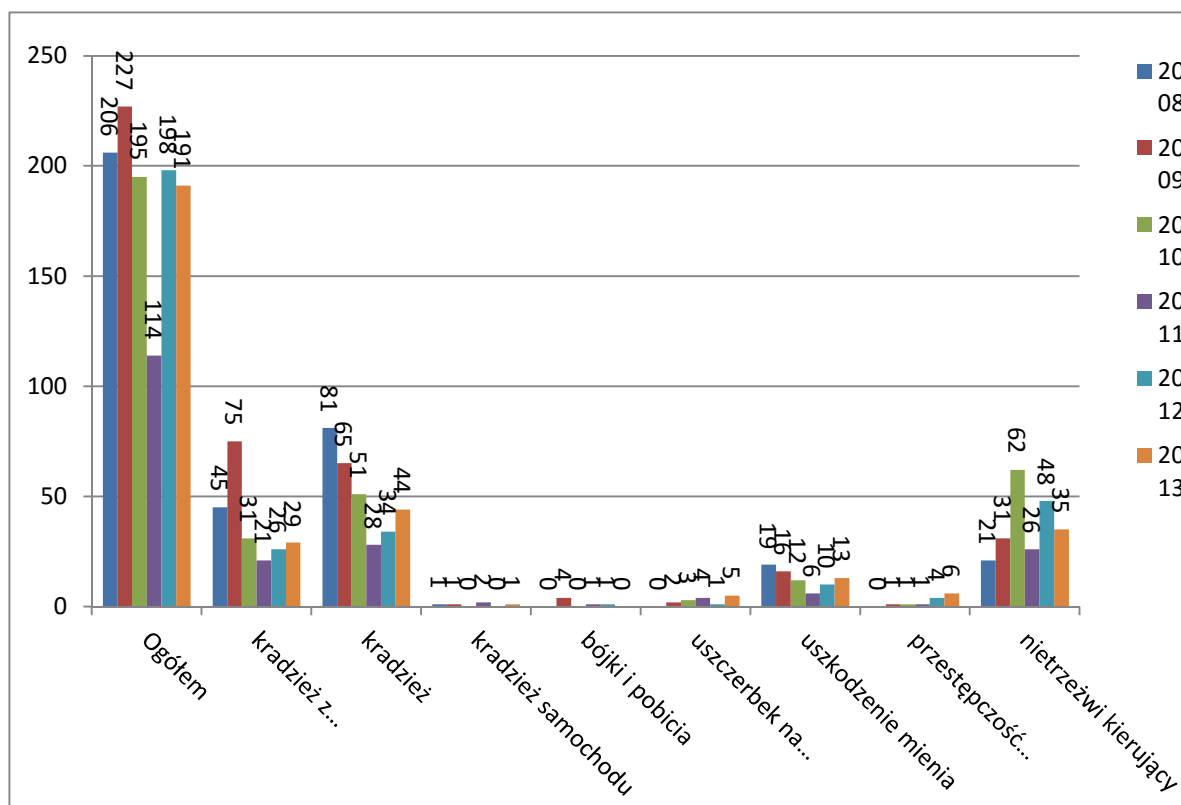
3.4. Bezpieczeństwo publiczne

Doskonałym narzędziem diagnostycznym w kontekście bezpieczeństwa publicznego, opracowanym przy współpracy Policji jest mapa zagrożeń. Mapa zagrożeń to zbiór map poszczególnych miejscowości z terenu Gminy Łysomice ze wskazaniem miejsc szczególnie niebezpiecznych. Teren gminy Łysomice znajduje się na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Toruniu oraz Komisariatu Policji w Chełmży. Do 2011 roku za bezpieczeństwo publiczne na terenie naszej gminy odpowiadał Posterunek Policji w Łysomicach. Jednakże czynniki takie jak: rozwój ekonomiczny poszczególnych gmin powiatu toruńskiego, a w szczególności znaczny rozwój terenów bezpośrednio przyległych do miasta Torunia, rozwój strefy ekonomicznej i duża liczba zakładów pracy w gminie Łysomice, powstająca autostrada, duże natężenie ruchu na trasach komunikacyjnych z północy na południe, związane z przebiegiem tych tras niebezpieczeństwa w ruchu drogowym, mają wpływ na rosnące zagrożenie przestępczością występujące na w/w terenie. Wobec znacznego obciążenia Posterunku Policji w Łysomicach, braku stałej całodobowej służby patrolowej oraz etatowych policjantów pionu operacyjno-rozpoznawczego, następował systematyczny spadek wykrywalności przestępstw w rejonie jego działania. Jednocześnie z przeprowadzonych analiz wynika, iż dalsze funkcjonowanie Posterunków Policji na terenie gmin, jako komórek organizacyjnych, nie zapewniało należytego poziomu bezpieczeństwa oraz nie prowadziło do skrócenia czasu reakcji Policji na zgłoszenia mieszkańców. Uwzględniając powyższe okoliczności w 2011 roku likwidacji uległ Posterunek Policji w Łysomicach, a podległy mu rejon włączony został do Komisariatu Policji w Chełmży. W związku z powyższym wprowadzenie w rejony wiejskie całodobowej służby patrolowej

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777).

i dyżurnej powinno pozytywnie wpłynęło na ograniczenie przestępczości, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, zwiększyło społeczne zaufanie do Policji. Stan zagrożenia przestępczością na terenie gminy Łysomice za okres ostatnich pięciu lat przedstawiał się następująco:

Wykres 30 Statystyka przestępczości na terenie Gminy Łysomice w okresie pięciu ostatnich lat

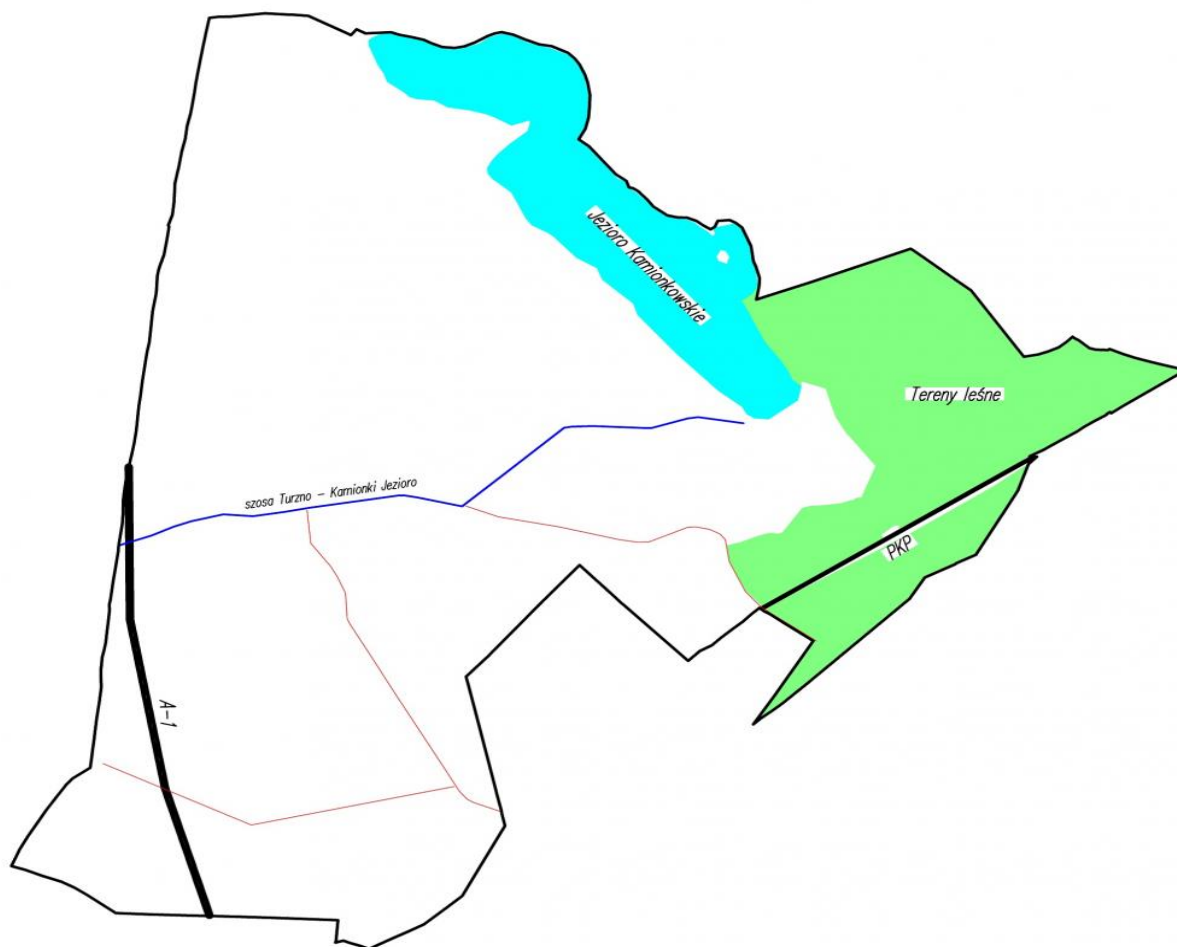


Źródło: opracowanie własne Policji J.Czyżniewski

Z przedstawionego powyżej wykresu wynika, iż następuje sukcesywny spadek ilości przestępstw popełnianych na terenie gminy, a w szczególności kradzieży z włamaniem i kradzieży, gdzie odnotowywane są największe spadki. Nadal na terenie gminy zatrzymywana jest duża ilość kierujących pojazdami mechanicznymi pod wpływem alkoholu. W pozostałych kategoriach ilość przestępstw utrzymuje się na tym samym poziomie. W ogóle na terenie gminy nie odnotowano przestępstw rozbójniczych jak i seksualnych.

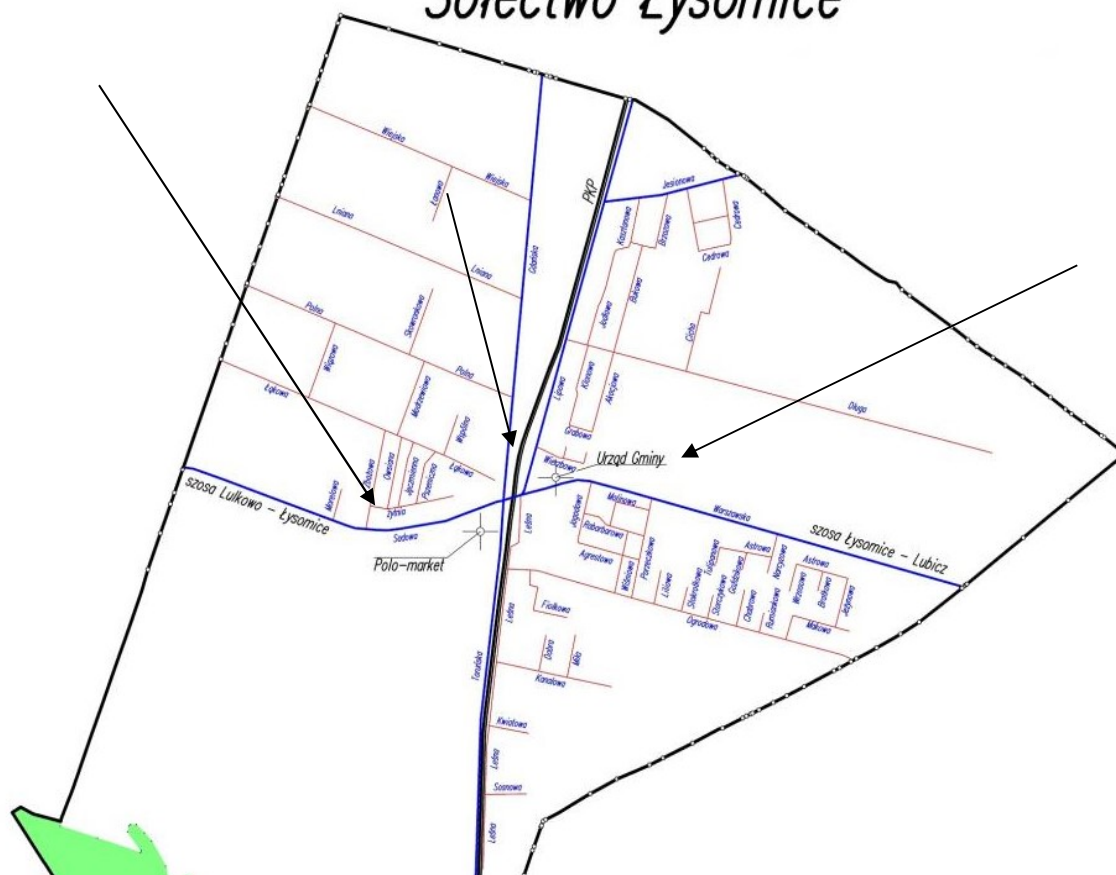
Mapa 3

Sołectwo Kamionki Małe



Rejon Ośrodka Wypoczynkowego w Kamionkach Małych w okresie zimowym kradzieże z włamaniem do domków letniskowych. W okresie letnim – wakacyjnym funkcjonowanie ośrodka i zagrożenia związane z wypoczynkiem osób przebywających na jego terenie – interwencje, bójki i pobicia , zakłócenia ładu i porządku publicznego, gromadzenie się kibiców Elany Toruń.

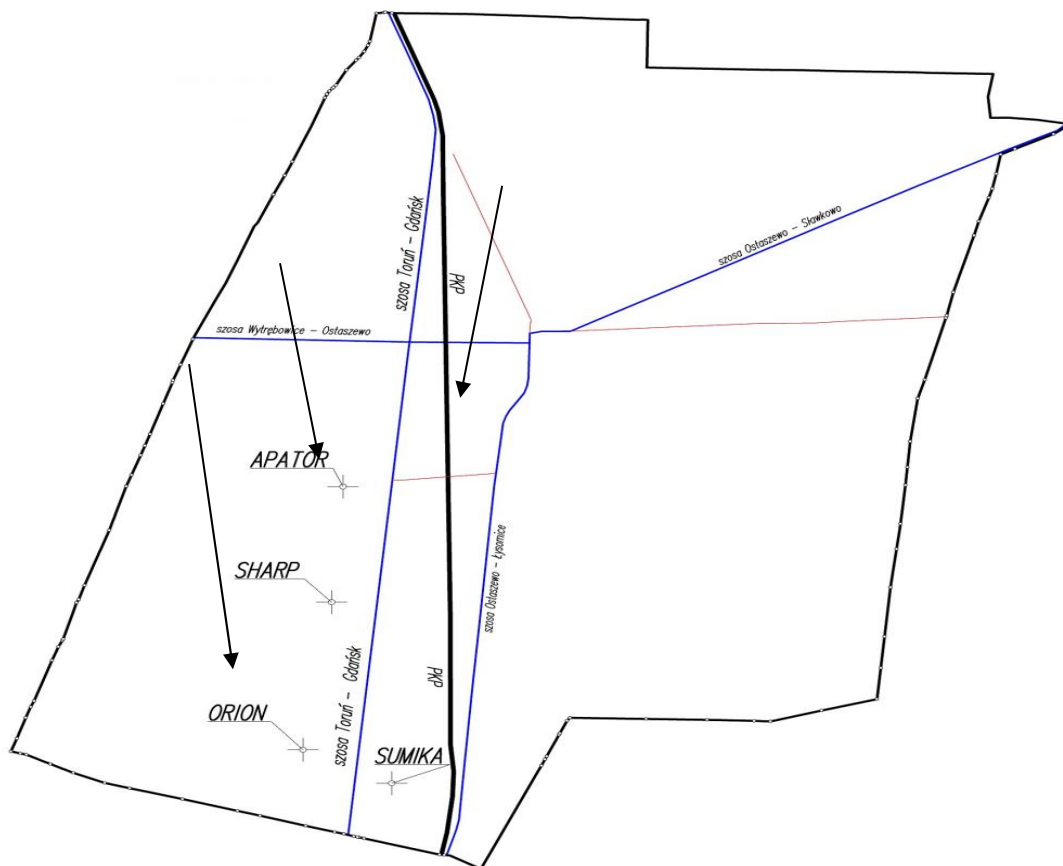
Solectwo Łysomice



Najbardziej zagrożony jest rejon sklepu Polo Market, skrzyżowania dróg 91 i 552 oraz parku, gdzie występuje duże natężenie ruchu drogowego, kradzieże sklepowe oraz gromadząca się młodzież w parku spożywająca alkohol. Duże niebezpieczeństwo występuje również w rejonie szkoły w Łysomicach związane z przemieszczaniem się uczniów przez drogę o dużym natężeniu ruchu. Ponadto w rejonie Łysomic dochodzi często do kradzieży z włamaniem i kradzieży z domów, budynków w budowie i pomieszczeń gospodarczych, kradzieży paliwa na stacji paliw.

Mapa 5

Sołectwo – Ostaszewo



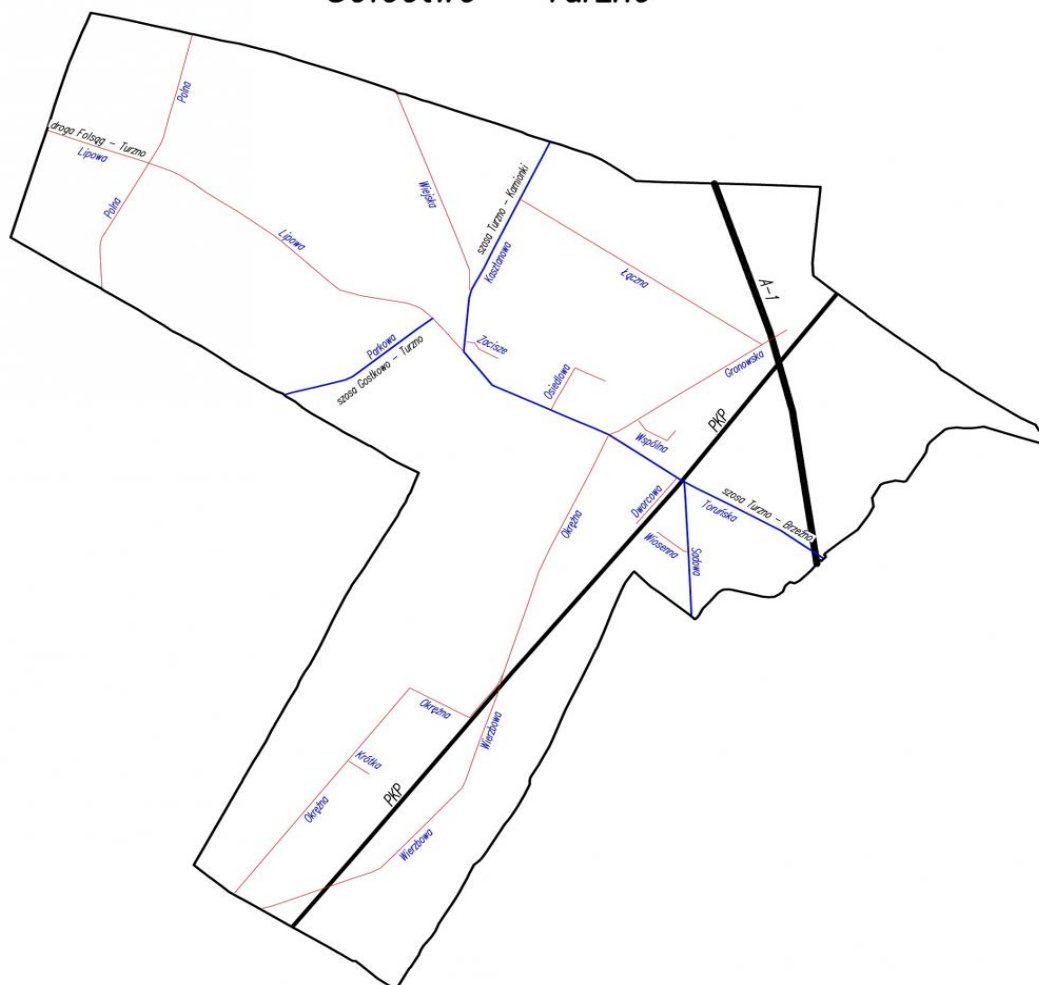
Rejon bloków mieszkalnych i sklepu w Ostaszewie – gromadzenie się osób spożywających alkohol, zakłócających ład i porządek publiczny. Gromadzenie się kibiców Elany Toruń zamieszkujących w blokach oraz przyjeżdżających z Torunia. Droga krajowa Nr 91 duże natężenie ruchu drogowego co powoduje zwiększenie zagrożenia wypadkami, kolizjami i innymi zdarzeniami. Drogi wewnętrzne strefy ekonomicznej gromadzenie się osób urządzających wyścigi motocyklami i samochodami.

[illegible]

66

Mapa 7

Sołectwo – Turzno



Rejon miejscowości zagrożony jest kradzieżami z włamaniem oraz kradzieżami mienia z pomieszczeń gospodarczych, domów i budynków w budowie. Kradzieże infrastruktury kolejowej oraz linii telekomunikacyjnych.

Duże zagrożenie występuje również na nowo oddanych odcinkach dróg gminnych, gdzie kierujący niejednokrotnie naruszają przepisy ruchu drogowego – nadmierna prędkość.

W pozostałych rejonach gminy nie odnotowuje się dużego zagrożenia, a tylko występują pojedyncze przypadki popełniania przestępstw i naruszeń prawa.

3.5. Kultura

Jako szeroko rozumiana dziedzina naszego codziennego życia, odpowiadająca za kształtowanie się społeczeństwa. Dlatego tak ważnym jest aby tak ją postrzegać i kłaść nacisk na jej rozwój oraz zwiększanie mechanizmów przyczyniających się do wzbogacania lokalnego społeczeństwa. Oszczędzanie na tej dziedzinie życia społecznego gminy, przynosi pogłębianie się różnego typu patologii, a przez to ponoszenie różnego typu niepożądanych skutków.

Rozwój społeczny gminy, pomniejszanie patologii i przyjazna gmina społeczeństwu, może odbywać się poprzez:

- *utworzenie Gminnego Centrum Kultury (wybudowanie GCK z uwzględnieniem miejsca na: już istniejącą w budynku prywatnym - Regionalną Izbę Pamięci)
- *zatrudnienie instruktorów K-O w GCK
- *zatrudnienie instruktorów K-O w świetlicach wiejskich
- *opracowanie i wprowadzanie programów działania świetlic wiejskich (z uwzględnieniem podziału na: dzieci, młodzież, osoby starsze)
- *promowanie powszechnie przyjętych wartości.

3.6. Sport

Sport jest źródłem szeroko rozumianego określenia – zdrowie – stąd niezwykle ważne jest, by były miejsca do jego uprawiania. Sport, to też rodzaj rozrywki, mile spędzonego czasu, realizacji własnych potrzeb w tym zakresie. W naszej gminie w ostatnich latach, znacząco poprawiła się sytuacja w tej dziedzinie. Powstały orliki, wybudowano dwie sale gimnastyczne przy zespołach szkół oraz zamontowano w sołectwach mini siłownie. Aktualne potrzeby w tym zakresie to:

- *wybudowanie sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych w Ostaszewie i Świerczynkach
- *prowadzenie zajęć sportowych na orlikach i salach gimnastycznych przez instruktorów sportowych
- *aktywowanie zajęć sportowych dla ludzi starszych.

3.7. Instytucje kościelne

W naszej kulturze narodowej, instytucje kościelne i stowarzyszenia identyfikujące się z tego typu wartościami, są sprawą powszechną. Odgrywają one ważną rolę społeczną, stąd ich włączanie się w funkcjonowanie społeczeństwa lokalnego, przynosi pozytywne rezultaty. Włączenie się kościoła i stowarzyszeń w życie społeczne gminy poprzez:

- *promowanie właściwych postaw społecznych
- *negowanie szerzeniu się różnego typu używek, zagrażających zdrowiu i życiu
- *promowanie zdrowego trybu życia
- *uświadamianie, że praca jest wartością samą w sobie i źródłem właściwego funkcjonowania dorosłego człowieka w życiu
- *festyny rodzinne jako integracja lokalnego środowiska i pomniejszanie wykluczenia społecznego

3.8. Organizacje pozarządowe

Od kilku lat zmienia się na lepsze, sytuacja w zakresie powstawania i funkcjonowania organizacji pozarządowych na terenie gminy. Organizacje te odgrywają bardzo ważną rolę w lokalnym środowisku, gdyż są źródłem wnoszenia w życie społeczne różnego typu inicjatyw, promujących wartości powszechnie przyjęte, szeroko rozumianą kulturę, sport, edukację pro-zdrowotną itp. Dzięki różnorodnym działaniom organizacji NGO – można zmieniać społeczeństwo na lepsze, pomaga się różnym grupom społecznym realizować swoje marzenia, spełniać się w życiu poza rodzinnym i zawodowym. Organizacje te przyczyniają się też do pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł (instytucji powiatowych,

wojewódzkich, krajowych, jak też Europejskich) - na wiele inwestycji społecznych, odciążając budżety gminy.

Mimo to występują problemy, które ograniczają rozwój tych instytucji społecznych, w związku z tym należy:

- *wspomagać liderów przy zakładaniu i rozpoczynaniu działalności stowarzyszeń
- *wspierać osoby niepełnosprawne, by tworzyły własne stowarzyszenia - pomagające w pokonywaniu codziennych trudności życiowych
- *wspierać w doposażanie świetlic w sprzęt elektroniczny i muzyczny, itp.
- *promować działalność stowarzyszeń na rzecz lokalnej społeczności
- *tworzyć lokalne marki promujące naszą gminie

4. ANALIZA SWOT

Tabela 18 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SZKOŁY: *twórcza i kreatywna kadra pedagogiczna, *wysokie kwalifikacje nauczycieli, *wiodąca rola szkół w integrowaniu środowiska lokalnego, organizacja imprez środowiskowych, *wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez tworzenie i realizację nowoczesnych programów wychowawczych i profilaktycznych *bogata oferta zajęć pozalekcyjnych *wyposażenie klas w nowoczesny sprzęt metodyczny *dobre zaplecze sportowe-w Z.Sz. Nr 1 w Łysomicach i Nr 2 w Turznie	SZKOŁY: *niewystarczający w stosunku do potrzeb zakres pomocy psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych do zajęć ZKK, *bariery architektoniczne dla uczniów niepełnosprawnych, *brak sal gimnastycznych w Sz.P. w Ostaszewie i Świerczynkach *brak basenu wodnego *brak tablic interaktywnych w starszych klasach *stara baza komputerowa *brak wyodrębnionego – samodzielnego pomieszczenia na świetlice
PRZEDSZKOLA: *gminne przedszkole z filiami *wolne miejsca w przedszkolu *zaplecze kadrowe dla przedszkola	PRZEDSZKOLA: *brak odpowiedniej ilości dzieci do przygotowanych miejsc w przedszkolach
PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA: *istnienie na terenie gminy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej *odpowiednio przygotowana kadra *sprzyjające warunki do pracy z dziećmi *otwarcie się społeczeństwa na współpracę z tą Instytucją – szczególnie rodziców z małymi dziećmi do 3 lat *dostępność dofinansowania na różnorodne programy wspomagające *łatwość dostępu do Poradni	PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA: *niewystarczająca liczba godzin pracy zawodowej specjalistów w stosunku do potrzeb *brak środków finansowych na zwiększenie kadrowe *brak specjalistów do pracy z rodzicami

*Znacząca poprawa warunków lokalowych	
GOPS: *przygotowanie zawodowe i doświadczenie pracowników *rozpoznanie środowisk i ich problemów *współpraca z Instytucjami lokalnymi i regionalnymi *poprawne warunki lokalowe *działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	GOPS: *niepełna obsada kadrowa - brak pracownika socjalnego - brak kancelisty i archiwisty - brak asystenta rodziny *brak likwidacji barier architektonicznych *brak 1 pomieszczenia biurowego *brak zrozumienia co do istoty zadań tej instytucji
GKP i RPA: *wieloletnie jej funkcjonowanie *doświadczenie Koordynatora i części jej członków *prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych *wspieranie rodzin z problemami *kierowanie na leczenie odwykowe *współdziałanie z wszystkimi jednostkami gminnymi *wieloletnia działalność instytucji - porad prawnych (w siedzibie GOPS)	GKP i RPA: *brak zrozumienia co do istoty zadań tej instytucji *niechęć osób zagrożonych uzależnieniami w zakresie współpracy, w celu rozwiązywania swoich problemów *ograniczanie środków na realizację zadań
OCHRONA ZDROWIA: *kadra medyczna *ilość ośrodków na terenie gminy	OCHRONA ZDROWIA: *siedziby ośrodków – w Łysomicach: niedostosowanie budynku do funkcji (brak likwidacji barier architektonicznych, zbyt małe gabinety) *brak szerokiej gamy specjalistycznych usług medycznych *brak ośrodka/centrum rehabilitacji
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE: *stopniowe otwieranie się i uczestniczenie w życiu społecznym *sąsiedzka pomoc	OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE: *brak klubów, stowarzyszeń umożliwiających angażowanie się osób niepełnosprawnych *brak lokalu na działalność NGO *bariery architektoniczne w ważnych instytucjach na terenie gminy *brak odpowiedniej komunikacji - dojazdy do siedziby gminy i Torunia do ośrodków rehabilitacji *brak centrum rehabilitacji z warsztatami terapii zajęciowej *brak odpowiednich miejsc pracy *brak odpowiedniej ewidencji osób niepełnosprawnych do celów stwarzania programów wsparcia *stosunkowo duża liczba korzystających

	z wsparcia GOPS *pogłębiające się znaczenie rodziny, jej roli w społeczeństwie i zauważalny problem opieki nad osobami niepełnosprawnymi *brak wolontariatu
OSOBY STARSZE: *liderzy - chęć działania i uczestnictwa w życiu społecznym gminy *zwiększanie się propozycji różnorodnych programów dla osób starszych	OSOBY STARSZE: *niezrozumienie władz lokalnych i części społeczeństwa dla chęci działań tych osób w środowisku *zbyt małe zrozumienie problemu wśród części społeczeństwa i władz gminy w sprawie potrzeb budowy lokali socjalnych *zubożenie osób starszych i brak chęci do uczestnictwa w życiu społecznym *zanikanie rodzin wielopokoleniowych, pogłębiające się znaczenie rodziny, jej roli w społeczeństwie i zauważalny problem opieki nad osobami starszymi *brak wsparcia rehabilitacyjnego *brak dziennego domu pomocy społecznej
MŁODZIEŻ: *liderzy *pewne zaplecze lokalowe do działalności młodych osób *otwieranie się uczestnictwo w życiu gminy (społeczne, polityczne, gospodarcze)	MŁODZIEŻ: *brak chęci u części młodych ludzi do zaangażowania się w lokalne życie gminy *brak odpowiednich miejsc spotkań dla młodych ludzi *brak wyposażenia w odpowiedni sprzęt elektroniczny w dostępnych miejscach lokalowych *brak szerszych działań PUP w kierunku młodych ludzi, by mogli odnaleźć się na rynku pracy (np. spotkania w gminach)
RYNEK PRACY: *wzrastający rozwój gospodarczy gminy *strefa przemysłowa *położenie gminy blisko dużej aglomeracji miejskiej *dobra współpraca z PUP *szkolenia osób bezrobotnych	RYNEK PRACY: *duże bezrobocie *brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych *wiek osób bezrobotnych (dużo młodych ludzi, jak też starszych w wieku przedemerytalnym) *małe zaangażowanie osób bez kwalifikacji w zmianę swojej sytuacji (np. poprzez szkolenie się) *wieloletnie bezrobocie tych samych osób *brak programów ze strony PUP wychodzenia z długotrwałego bezrobocia

	*brak przedsiębiorczości u osób bezrobotnych *„wycofanie się”, przyjęcie biernej postawy osób długotrwale bezrobotnych *brak zaangażowania się przedsiębiorców z terenu gminy w problemem bezrobocia
ZASOBY MIESZKANIOWE: *funkcjonowanie Spółdzielni Mieszkaniowej „Zgoda” *tereny pod zabudowę nowych domów, osiedli	ZASOBY MIESZKANIOWE: *brak mieszkań socjalnych i komunalnych *znacząca liczba osób i rodzin poszukujących mieszkań (głównie młodych ludzi) *brak infrastruktury mieszkalnej dostępnej dla młodych ludzi
BEZPIECZEŃSTWO: *wzrastająca wykrywalność przestępstw *wdrażane programy profilaktyczne *spotkania przedstawicieli Policji z młodzieżą w szkołach *współpraca z jednostkami gminnymi na rzecz poprawy bezpieczeństwa w gminie	BEZPIECZEŃSTWO: *zbyt mała obsada policjantów do potrzeb i zagrożeń *brak Posterunku Policji w gminie *narastanie problemów związanych z dystrybucją i zażywaniem środków uzależniających – szczególnie przez młodzież
KULTURA: *funkcjonowanie bibliotek - rozbudowana sieć bibliotek na terenie gminy *potencjał ludzki	KULTURA: *brak Gminnego Centrum Kultury *brak etatowych pracowników K-O *brak stałych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych (w tym dla osób niepełnosprawnych) *niewystarczająca motywacja finansowa dla pracowników bibliotek
INSTYTUCJE KOŚCIELNE: *funkcjonowanie 4 Parafii *funkcjonowanie „Caritas”	INSTYTUCJE KOŚCIELNE: *niedostateczne współdziałanie z instytucjami samorządowymi z terenu gminy
INSTYTUCJE DZIAŁALNOŚCI POZARZADOWEJ: *wzrastająca aktywność istniejących stowarzyszeń *zwiększenie ilości nowych instytucji *zasoby ludzkie – liderzy *pozyskiwanie środków na różnorodne projekty wzbogacające gminę - z różnorodnych instytucji krajowych i europejskich	INSTYTUCJE DZIAŁALNOŚCI POZARZADOWEJ: *zbyt mała aktywność niektórych stowarzyszeń już istniejących *brak współpracy na rzecz rozwiązywania problemów społecznych z instytucjami samorządowymi *zbyt małe zainteresowanie lokalnej społeczności proponowanymi ofertami ze strony stowarzyszeń

SZANSE	ZAGROŻENIA
SZKOŁY: *zrozumienie ważności i potrzeb edukacji przez władze administracji samorządowej, *poprawa bazy dydaktycznej i lokalowej w podległych placówkach *wykorzystanie wiedzy i umiejętności kadry pedagogicznej w zakresie wspomagania uczniów w rozwoju oraz rodziców w prawidłowym pełnieniu ról rodzicielskich, *zrozumienie i zaangażowanie rodziców oraz uczniów w działalność szkół	SZKOŁY: *postrzeganie edukacji przez pryzmat ekonomii *niż lub wyż demograficzny *zwiększająca się liczba uczniów z problemami dydaktycznymi i emocjonalnymi *ciągłe zmiany w prawie oświatowym *przenoszenie problemów rodzinnych, sąsiedzkich i ekonomicznych na szkołę *zmniejszające się zainteresowanie rodziców problemami dzieci, poświęcanie im coraz mniej czasu *postawa roszczeniowa wobec szkoły *zapisywanie dzieci do szkół w Toruniu
PRZEDSZKOLA: *właściwe przygotowanie dzieci do szkoły *wczesne uspołecznienie dzieci *wczesna możliwość rozpoznawania u dzieci dysfunkcji i potrzeb pomocy w tym zakresie	PRZEDSZKOLA: *możliwość likwidacji filii ze względu na brak odpowiedniej ilości dzieci w placówkach
GOPS: *samodzielne funkcjonowanie jednostki *systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez pracowników *duże zaangażowanie się kadry w zmianę postaw życiowych podopiecznych *wdrażanie aktywizujących metod pracy socjalnej *praca Asystentów rodzin *wola szerokiej współpracy z instytucjami samorządowymi i rządowymi oraz NGO *wzrastanie świadomości społecznej do ich usamodzielniania się *odpowiednie środki finansowe na realizację zadań	GOPS: *brak zrozumienia dla zadań i funkcji tej instytucji w samorządzie *brak odpowiednich środków finansowych na realizację zadań *poszerzanie się patologii społecznych *poszerzanie zadań bez wsparcia zwiększoną ilością kadry i środków *brak odpowiednich przepisów ustawy o pomocy społecznej do współczesności *pomniejszanie przez rodziców (szczególnie młodego pokolenie) ich roli w opiece i wychowywaniu dzieci *wyjazdy „za pracą” rodziców za granicę i pozostawianie dzieci w kraju (zwiększanie się zjawiska „eurosierot”) *zanikanie rodzin tradycyjnych i powszechnie przyjętych wartości *wzrastanie zjawiska wyuczonej bezradności
GKP i RPA: *działalność Klubu AA i AL ANON *wdrażanie programów profilaktycznych *coraz większe zrozumienie dla roli tej instytucji	GKP i RPA: *brak dostatecznych środków na realizację zamierzeń *wzrastanie uzależnień i niechęć do współpracy i podjęcia leczenia

OCHRONA ZDROWIA: *poprawa warunków lokalowych – wybudowanie nowoczesnego Ośrodka Zdrowia w Łysomicach *podpisanie kontraktów ze specjalistami *utworzenie ośrodka rehabilitacji *Profilaktyka prozdrowotna	OCHRONA ZDROWIA: *przenoszenie się pacjentów do placówek do miast - ze względu na łatwość dostępu do lekarzy specjalistów *wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne *brak odpowiedniej ilości kontraktów z NFZ
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE: *utworzenie ośrodka rehabilitacji *powołanie do życia stowarzyszenia działającego na rzecz tych osób	OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE: *małe zrozumienie problemu potrzeb osób niepełnosprawnych *"zamknięcie się w domu", ze swoimi problemami *nie utworzenie ośrodka rehabilitacji *brak sal gimnastycznych przy szkołach w Ostaszewie i Świerczynkach *brak informacji na temat osób niepełnosprawnych i ich potrzeb
OSOBY STARSZE: *funkcjonowanie świetlic wiejskich *reaktywowanie działalności kulturalno-oświatowej – oferty dla osób starszych *uaktywnienie się dla poprawy kondycji psycho-fizycznej osób starszych *szeroki dostęp do informacji o różnorodnych działaniach społeczno-kulturalno-sportowej na terenie gminy	OSOBY STARSZE: *zbyt małe środki na działalność K-O dla tej grupy społecznej *zanikanie rodzin wielopokoleniowych *stagnacja w ich funkcjonowaniu *brak zrozumienia środowiska i władz dla problemów starości *mało dostępne informacje dla osób starszych o działaniach na ich rzecz oraz innych imprezach kulturalno-oświatowych
MŁODZIEŻ: *lokalni liderzy i działalność na rzecz lokalnego środowiska *stwarzanie warunków do rozwoju i zamieszkania młodych ludzi w gminie *zrozumienie przez władze gminy potrzeb i wsparcie ich działań	MŁODZIEŻ: *migracja do miast i za granicę kraju *brak chęci zaangażowania się młodych ludzi do współpracy na rzecz lokalnego środowiska *bierna, roszczeniowa postawa młodych ludzi
RYNEK PRACY *powstawanie małej i średniej przedsiębiorczości – nowe miejsca pracy *kontynuowanie szkoleń dla bezrobotnych *nowelizacja przepisów PUP i GOPS *wykorzystywanie potencjału ludzkiego – osób dobrze przygotowanych do pracy w nowo powstałych przedsiębiorstwach *wykorzystanie potencjału ludzkiego 50+ do wdrażania młodego pokolenia do pracy *tworzenie odpowiednich warunków prawa lokalnego dla nowych przedsiębiorstw	RYNEK PRACY *restrykcyjne przepisy podatkowe *niechęć do zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych *umowy „śmieciowe” *przedłużający się kryzys ekonomiczny na świecie *zbyt mała ilość ofert pracy dla niektórych grup społecznych (młodzieży, matek powracających do pracy po urlopach wychowawczych, osób starszych – w wieku przedemerytalnym)

*autostrada Północ-Południe	
ZASOBY MIESZKANIOWE: *tworzenie warunków infrastruktury dla tworzenia nowych osiedli – budownictwo jednorodzinne *budowanie mieszkań socjalnych	ZASOBY MIESZKANIOWE: *zbyt małe zrozumienie problemu potrzeb budowy lokali socjalnych i komunalnych wśród części społeczeństwa i władz gminy *brak środków na budowanie mieszkań socjalnych i komunalnych
BEZPIECZEŃSTWO: *ponowne uruchomienie Posterunku Policji w Łysomicach *prowadzenie działań i akcji profilaktycznych	BEZPIECZEŃSTWO: *wzrastanie patologii wśród dzieci i młodzieży (narkotyki, alkoholizm, przestępstwa kryminalne, pobicia itp.) *poszerzanie się problemu ograniczonych kontaktów z policją – ze względu na brak komisariatu policji w gminie *wzrastanie problemu bezpieczeństwa ze strony pijanych lub odurzonych innymi środkami kierowców
KULTURA: *utworzenie Gminnego Centrum Kultury *zatrudnienie instruktorów K-O *prowadzenie szeroko pojętej działalności kulturalno-oświatowej dla różnych grup społecznych *pamięć o tradycjach i zabytkach kultury - kultywowana wśród dzieci i młodzieży *budowanie silnego, prężnego społeczeństwa lokalnego – rozwój gminy *Współpraca z partnerami *Rozbudowa lokali bibliotecznych	KULTURA: *niewystarczające środki na działalność kulturalno-oświatową *niezatrudnienie instruktorów i brak programów K-O *zbyt niskie zaangażowanie społeczeństwa w działalność kulturalno-oświatową *zmniejszenie liczby etatów w bibliotekach *mała identyfikacja części lokalnego społeczeństwa z swoją miejscowością i chęci działań na jej rzecz
INSTYTUCJE KOŚCIELNE: *poszerzanie działalności „Caritas” *zwiększenie współpracy z GOPS	INSTYTUCJE KOŚCIELNE: *niechęć do współpracy z GOPS
INSTYTUCJE DZIAŁALNOŚCI POZARZĄDOWEJ: *przekazywanie zdobytej wiedzy i doświadczenia nowym liderom *wzrost działalności na rzecz społeczności lokalnej *otwieranie się i poszerzanie współpracy stowarzyszeń z instytucjami samorządowymi *tworzenie nowych programów na rzecz rozwoju lokalnej społeczności *pozyskiwanie środków na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczo-kulturalno-sportowej gminy	INSTYTUCJE DZIAŁALNOŚCI POZARZĄDOWEJ *niechęć do szerokiej współpracy z instytucjami gminnymi w celu wspólnego rozwiązywania problemów społeczności lokalnej *trudności w pozyskiwaniu środków od sponsorów na ich działalność *zbyt małe zaangażowanie się części członków społeczności lokalnej w działalność stowarzyszeń

IV. KIERUNKI ROZWOJU - CELE :

- 4.1. Cel strategiczny
- 4.2. Cele szczegółowe
- 4.3. Określenie wskaźników i mierników

4.1 CEL STRATEGICZNY:

Przygotowując niniejszą Strategię założono, że aby przyjąć sposoby rozwiązywania problemów społecznych, winno się szczegółowo rozpoznać funkcjonowanie społeczności lokalnej, występujące problemy i potrzeby. Należało je wyszczególnić i sklasyfikować grupy zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rozpoznać zasoby jakimi dysponuje środowisko gminne.

Na podstawie prac Zespołu - po analizie różnorodnych danych oraz ankiet, doświadczeń zawodowych i praktyk życiowych jego członków jak również zasobów jakie tkwią w naszej gminie postawiono cel strategiczny jakim jest:

„ZINTEGROWANE DZIAŁANIA INSTYTUCJI LOKALNYCH ORAZ AKTYWIZACJA LOKALNEGO SPOŁECZEŃSTWA NA RZECZ ŚRODOWISKA GMINY ŁYSOMICZE”

Realizacja niniejszej Strategii będzie ściśle powiązana z rewitalizacją, tj. procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonym w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, w szczególności w zakresie: aktywizacji społeczno-gospodarczej mieszkańców rewitalizowanych obszarów (aktywną integrację osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, organizowanie społeczności lokalnej i animację społeczną), wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, poprawę jakości infrastruktury umożliwiającej poprawę warunków życia mieszkańców oraz zwiększenie ich aktywności społecznej i gospodarczej.

4.1.1. Efekty strategii:

Wynikać będą z zrealizowania celów szczegółowych, które przyniosą zakładane zamierzenia:

- * efektywne współdziałanie instytucji lokalnych i mieszkańców gminy
- * uaktywnienie społeczności lokalnych w różnych obszarach życia naszej gminy
- * stwarzanie warunków do rozwoju, podjęcia zatrudnienia i pozostania na terenie gminy młodego pokolenia naszej społeczności
- * zmniejszenie bezrobocia i ubóstwa oraz innych problemów społecznych
- * zabezpieczenie osób starszych i niepełnosprawnych
- * ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów znajdujących się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

4.2 CELE SZCZEGÓŁOWE:

CEL 1.

Edukacja, kultura i sport – źródłem budowania silnego i aktywnego społeczeństwa lokalnego

- 1) Przygotowywanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie obywatelskim
- 2) Rozwój edukacji włączającej dzieci niepełnosprawne
- 3) Wybudowanie i działalność Gminnego Ośrodka Kultury
- 4) Rozbudowa infrastruktury sportowej z szczególnym uwzględnieniem wybudowania hal sportowych dla szkół w Ostaszewie i Świerczynkach oraz krytego basenu
- 5) Wzbogacenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej dla ogółu lokalnego społeczeństwa

CEL 2.

System komunikacji między pomocą społeczną, a instytucjami i osobami współdziałającymi na rzecz wychodzenia z ubóstwa i ograniczania patologii

- 1) Podtrzymywanie wypracowanych oraz tworzenie nowych form współpracy instytucji lokalnych na rzecz wymagających wsparcia
- 2) Monitorowanie bezrobocia i innych problemów społecznych
- 3) Tworzenie i realizacja programów na rzecz wychodzenia z kręgów pomocy społecznej
- 4) Kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie funkcjonowania pomocy społecznej
- 5) Systematyczne, różnorodne działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych
- 6) Tworzenie systemu zabezpieczenia mieszkalnego najuboższym

CEL 3.

Podjęmowanie działań profilaktycznych na rzecz zdrowego i bezpiecznego społeczeństwa

- 1) Działania edukacyjne na rzecz zdrowego trybu życia
- 2) Poprawa warunków funkcjonowania NZOZ w gminie – wybudowanie nowego ośrodka zdrowia w Łysomicach
- 3) Utworzenie Gminnego Centrum Rehabilitacji
- 4) Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych z różnych obszarów zdrowia społecznego.
- 5) Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkotykom oraz innym uzależnieniom
- 6) Poprawa warunków bezpieczeństwa publicznego w różnych obszarach życia społecznego

CEL 4.

Instytucje kościelne i pozarządowe na rzecz społeczeństwa lokalnego

- 1) Wypracowanie stałych działań lokalnych na rzecz integracji społeczeństwa
- 2) Włączanie społeczności lokalnej do uczestnictwa w działalność instytucji pozarządowych
- 3) Rozwijanie świadomości społecznej w kierunku samopomocy lokalnej

4.3. Określenie wskaźników weryfikacji wskazanych celów Strategii na lata 2016 - 2021

Cel strategiczny: „Zintegrowane działania instytucji lokalnych oraz aktywizacja lokalnego społeczeństwa na rzecz środowiska Gminy Łysomice”

Tabela 19 Określenie wskaźników weryfikacji wskazanych celów Strategii na lata 2016 - 2021

Działania	Miernik/Wskaźnik	Źródło Miernika/Wskaźnika	Założenia/Zagrożenia
CEL 1 Edukacja, kultura i sport – źródłem budowania silnego i aktywnego społeczeństwa lokalnego			
*Przygotowywanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie obywatelskim *Rozwój edukacji włączającej dzieci niepełnosprawne *powstanie Gminnego Ośrodka Kultury *Rozbudowa infrastruktury sportowej z szczególnym uwzględnieniem wybudowania hal sportowych dla szkół w Ostaszewie i Świerczynkach *Wzbogacenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej mieszkańcom	*ilość programów edukacyjnych *liczba utworzonych klas integracyjnych *ilość dzieci uczestniczących w zajęciach szkolnych *zdiagnozowanie potrzeb *liczba dzieci uczestniczących w zajęciach przedszkolnych *programy działalności Ośrodka Kultury *ilość sekcji zajęć K-O *liczba uczestników *wyposażenie hal sportowych *ilość sekcji sportowych *plany zajęć sportowych *suma imprez masowych dla mieszkańców	*społeczeństwo lokalne *władze gminy *szkoły *Poradnia P-P *pracownicy K-O *działacze sportowi	Założenia: *zaangażowanie władz gminy *zaangażowanie jednostek samorządowych *zatrudnienie odpowiedniej kadry *odpowiednie środki finansowe *zaangażowanie liderów lokalnych *uaktywnienie społeczeństwa *dobre efekty pracy Zagrożenia *brak zrozumienia potrzeb *brak odpowiednich środków *małe zaangażowanie jednostek organizacyjnych gminy *małe zaangażowanie lokalnych środowisk
CEL 2 System komunikacji między pomocą społeczną, a instytucjami i osobami współdziałającymi na rzecz			

wychodzenia z ubóstwa i ograniczania patologii			
*wypracowanie form współpracy instytucji lokalnych na rzecz wymagających pomocy *monitorowanie bezrobocia i innych problemów patologicznych *tworzenie i realizacja programów na rzecz wychodzenia z kręgów pomocy społecznej *kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie funkcjonowania pomocy społecznej *systematyczne, różnorodne działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych *tworzenie systemu zabezpieczenia mieszkalnego najuboższym osobom/rodzinom	*rodzaje wypracowanych form współpracy *funkcjonalność współpracy *liczba podmiotów zaangażowanych we współpracę *ilość programów na rzecz rozwiązywania problemów *liczba uczestników w programach naprawczych *liczba osób starszych zaangażowanych w programy integracyjne *ilość utworzonych mieszkań dla najuboższego społeczeństwa	*społeczeństwo lokalne *władze gminy *szkoły *poradnia *pracownicy K-O *działacze sportowi	Założenia *zbudowanie „sieci” działań komunikacyjnych między instytucjami *systematyczna wymiana informacji i doświadczeń *opracowanie zasad pomniejszania bezrobocia *opracowanie i wdrażanie programów na rzecz zwiększania świadomości społecznej *zaufanie społeczne do instytucji wspomagających rozwiązywanie problemów społecznych *programy integracyjne dla osób starszych *rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego Zagrożenia *nie znalezienie aprobaty do wspólnych działań przez władze lokalne i instytucje lokalne *nieskuteczność programów *niskie zaangażowanie całego środowiska lokalnego *brak środków na realizację typu zadań

CEL 3 Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz zdrowego i bezpiecznego społeczeństwa			
*Działania edukacyjne na rzecz zdrowego trybu życia *Poprawa warunków funkcjonowania NZOZ w gminie – wybudowanie nowego ośrodka zdrowia w Łysomicach *Utworzenie Gminnego Centrum Rehabilitacji *Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych z różnych obszarów zdrowia społecznego. *Przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkotykom oraz innym uzależnieniom *Poprawa warunków bezpieczeństwa w różnych obszarach życia społecznego	*różnorodność informacji przekazywanych w środowisku lokalnym *liczba osób które skorzystały ze skierowań do lekarzy specjalistów *liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług rehabilitacyjnych *ilość zarejestrowanych osób podejmujących działania odwykowe *procentowy wskaźnik zgłoszonych przypadków przestępstw do ich wykrycia *ilość zarejestrowanych przypadków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu	*społeczeństwo lokalne *władze gminy *ośrodki zdrowia *szkoły *Poradnia P-P *pracownik K-O *rehabilitanci *działacze sportowi	Założenia *poprawa świadomości społecznej *egzekwowanie praw pacjenta *poprawa sytuacji zdrowotnej osób niepełnosprawnych *świadome działania społeczne na rzecz osób uzależnionych *ograniczenie narastania uzależnień (szczególnie wśród dzieci i młodzieży) *zmniejszenie przestępczości na terenie gminy *wzrost poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej *poprawa świadomości społecznej na linii: używanie alkoholu i narkotyków, a prowadzenie pojazdów mechanicznych *wypracowanie zasad samopomocy i współpracy z organami ścigania w celu poprawy bezpieczeństwa Zagrożenia *brak współdziałania

			jednostek gminnych w akcjach promocyjnych *niewystarczające środki na promocję *możliwość ograniczenia udzielania skierowań do przychodni specjalistycznych *nie zrozumienie problemu potrzeb osób niepełnosprawnych do utworzenia Ośrodka Rehabilitacji *brak bazy lokalowej na w/w cel *brak środków na w/w cel *niespójność działań w celu pomniejszania problemów uzależnień *niezrozumienie problemu potrzeb współpracy z organami ścigania - społeczeństwa lokalnego *tolerowanie niewłaściwych zachowań *nieskuteczność działań informacyjnych
CEL 4 Instytucje kościelne i pozarządowe na rzecz społeczeństwa lokalnego			

*Wypracowanie stałych działań lokalnych na rzecz integracji społeczeństwa *Włączanie społeczności lokalnej do uczestnictwa w instytucjach pozarządowych *Rozwijanie świadomości społecznej w kierunku samopomocy lokalnej	*liczba stałych programów działań społecznych *różnorodność programowa *ilość imprez lokalnych na terenie sołectw, parafii *masowość imprez oraz liczba uczestników *utworzenie co najmniej jednej organizacji na rzecz osób niepełnosprawnych	* społeczeństwo lokalne * władze gminy * instytucje kościelne * instytucje pozarządowe * lokalni liderzy	Założenia *uaktywnienie społeczeństwa lokalnego *poprawa świadomości mieszkańców dotyczącej problemów społecznych naszej gminy *zaangażowanie się społeczeństwa w budowanie lokalnych programów samopomocy *uczenie społeczności lokalnej – pokonywania różnorodnych barier Zagrożenia *niezrozumienie przez część lokalnego społeczeństwa – potrzeb samopomocy *niechęć do działań społecznych *obojętność wobec problemów społecznych *brak woli do współpracy instytucji pozarządowych z instytucjami samorządowymi
---	--	--	--

Planuje się, że wszelkie działania we wskazanym okresie realizacji zadań Strategii finansowane będą z :

1. Budżetu Gminy
2. Różnego typu dotacji z różnych szczebli zarządzania przez państwo
3. Pozyskanych w drodze różnorodnych konkursów.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring będzie polegał na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawiać na przestrzeni lat funkcjonowania Strategii - poprzez zmianę regulacji prawnych.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia efektywności Strategii. Uzyskane informacje będą przydatne do wdrożenia modyfikacji aktualnie realizowanej Strategii Społecznej dla naszej Gminy.

Dla poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii będą przygotowywane odrębne programy i projekty.

Systematycznie prowadzona będzie analiza osiągniętych efektów:

*raz w roku sporządzony będzie raport dotyczący realizacji zadań wynikających z Strategii i przedstawiany władzom gminy.

Programy i realizowane projekty w ramach Strategii - będą zgodne z jej celami i przyjętymi kierunkami działań.

Cechować je będą:

- > celowość,
- > skuteczność,
- > efektywność.

Realizacja Strategii będzie uzależniona od różnych czynników, a najważniejsze z nich to:

- > sytuacja finansowa gminy,
- > zaangażowanie władz lokalnych w dążeniu do poprawy życia społeczności naszej gminy
- > stopień zaangażowania liderów i mieszkańców w sprawy środowiska lokalnego,
- > konsekwencja i rzetelność w działaniu lokalnych instytucji samorządowych i pozarządowych.

Do badań ewaluacyjnych stosowane będą następujące metody badawcze:

- * techniki ilościowe (np.: koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług itp.)
- * techniki jakościowe (ankiety, obserwacje, opinie, dyskusje, raporty).

Działania zapisane w Strategii na lata 2016 - 2021 nie mają charakteru zbioru zamkniętego, dlatego w miarę rozeznanych potrzeb możliwe będzie projektowanie nowych zadań, odpowiadających na aktualne wyzwania, w ramach sformułowanych priorytetów.

Dla analizy i aktualizacji wiedzy szczególnie na temat potrzeb społeczności lokalnej służyć będą:

- > bieżąca sprawozdawczość realizatorów działań przewidzianych w Strategii,
- > dostępne materiały statystyczne,
- > wyniki analiz realizacji Strategii.

Oprócz planów realizacji Strategii, narzędziem służącym wdrożeniu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą także programy operacyjne oraz projekty przygotowywane w ramach poszczególnych, ujętych w Strategii obszarów planowania strategicznego i priorytetów np. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkolne programy wspierania dzieci i młodzieży, Programy realizowane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną na rzecz lokalnego środowiska, Programy Współpracy Gminy Łysomice z organizacjami pozarządowymi itp..

Wskaźniki oraz rezultaty, które przyjęte zostaną w programach zadaniowych oraz różnorodnych projektach, będą musiały wpisywać się w obszary wyznaczone przez priorytety Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

- 1) Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Strategii będzie sprawował Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łysomicach.
- 2) Nadzór merytoryczny nad realizacją poszczególnych zadań będzie należał do zarządzających jednostkami odpowiedzialnymi za ich wykonanie oraz lokalnych organizacji pozarządowych.
- 3) Sukcesywnie do głównego dokumentu Strategii załączane będą programy i projekty dotyczące realizacji poszczególnych zadań.

VI. PODSUMOWANIE

W związku z zakończeniem funkcjonowania pierwszej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wystąpiła potrzeba jej podsumowania oraz kontynuacji lub zbudowania nowego dokumentu.

Bardzo trudnego zadania podjęła się Zofia Karpa – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łysomicach, zapraszając do współpracy szefów instytucji lokalnych, liderów wiejskich, władze kościelne. Na pierwszym spotkaniu omówiono zapisy i realizację dotychczasowej Strategii, po czym ustalono, że po modyfikacji będziemy kontynuować ją w kolejnych latach. Dokonano podziału na zespoły zadaniowe, które szczegółowo zajęły się poszczególną tematyką nowej Strategii. Opracowano – pod kierunkiem śp. Eli Manikowskiej ANKIETY, celem przeprowadzenia diagnozy społecznej. Liczono, że społeczeństwo naszej gminy chętnie wypowie się na zadane pytania, wskazując problemy i potrzeby. Niestety, tak jak w pierwszej diagnozie społecznej w 2006 roku, tak również i w 2014 roku – społeczeństwo nie wzięło udziału w odpowiedziach anonimowej ankiety na bardzo ważne problemy naszej gminy. Jednak dzięki ogromnemu zaangażowaniu Dyrekcji Zespołu Szkół Nr 1 w Łysomicach, a szczególnie Pani śp. Elżbiety Manikowskiej, uzyskaliśmy dane, niezbędne do diagnozy społecznej, które je następnie opracowała. Dało to nam jednocześnie podstawy do stwierdzenia, jak bardzo jeszcze nasze społeczeństwo nie potrafi otwarcie rozmawiać o swoich sprawach.

Na podstawie powyższej diagnozy, doświadczenia członków Zespołu oraz danych statystycznych różnych jednostek gminnych i powiatowych, udało się zewaluować poprzednią Strategię Społeczną i dokonać nowych zapisów, które będą źródłem do podejmowania działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. Jest to program otwarty, który daje ramy do rozwiązywania problemów społecznych, a szerokie i wszechstronne działania należą już do podmiotów, które zechcą z nich skorzystać.

Słowa podziękowania kieruję do wszystkich członków Zespołu ds. ewaluacji i budowania Strategii na lata 2016 – 2021 za pracę i poświęcony czas. Szczególne podziękowania dla Pani śp. Elżbiety Manikowskiej – pedagoga Zespołu Szkół Nr 1 w Łysomicach za ogromny wkład pracy w ewaluowaniu poprzedniej Strategii i budowaniu nowej oraz dla Pana Jana Czyżniewskiego podinspektora Komisariatu Policji w Chełmży za zaangażowanie się w budowanie naszej Strategii.

VII. Spis Tabel, Wykresów i Map.

Spis Tabel

Tabela 1	Przyrost naturalny ludności w latach 2011-2014 z podziałem na płeć	11
Tabela 2	Podział wiekowy ludności w latach 2011-2014 (z podziałem na płeć)	11
Tabela 3	Migracje ludności w latach 2011-2014 (z podziałem na płeć)	12
Tabela 4	Podmioty gospodarcze zarejestrowane w gminie w latach 2011-2014 – wpisanych do Rejestru REGON.....	13
Tabela 5	Statystyka z PUP dla Gminy Łysomice.....	15
Tabela 6	Opinie społeczne na temat warunków życia w naszej gminie	17
Tabela 7	Budżet dla oświaty w naszej gminie	18
Tabela 8	Zasoby poszczególnych szkół	19
Tabela 9	Etatyzacja w szkołach.....	20
Tabela 10	Orzeczenia wydane przez Poradnię w latach 2010-2015	22
Tabela 11	Informacja o stanie realizacji wybranych zadań oświatowych przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Łysomicach.....	23
Tabela 12	Dane statystyczne na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy wg stanu na 31.12.2014. 25	
Tabela 13	Dane statystyczne w zakresie profilaktyki - mieszkańców gminy wg stanu na 31.12.2014r26	
Tabela 14	Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łysomicach.....	28
Tabela 15	Ilość osób objętych pomocą społeczną w latach 2011 – 2015 wg przyczyn trudnej sytuacji	30
Tabela 16	Wykaz założonych kart w gminie w ostatnich latach:.....	38
Tabela 17	Problemy związane z nadużywaniem alkoholu	41
Tabela 18	Analiza SWOT	69
Tabela 19	Określenie wskaźników weryfikacji wskazanych celów Strategii na lata 2016 - 2021	78

Spis wykresów

Wykres 1	Stopa i poziom bezrobocia	15
Wykres 2	Liczba uczniów w szkołach w latach 2009-2014	18
Wykres 3	Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną	20
Wykres 4	Powody przyznania pomocy	30
Wykres 5	Analiza rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą w latach 2010-2015.....	32
Wykres 6	Zasiłek celowy i pomoc w naturze w latach 2010-2015	33
Wykres 7	Liczba świadczeń zasiłku okresowego w latach 2010-2015.....	33
Wykres 8	Zasiłek okresowy wydatek w latach 2010-2015	34
Wykres 9	Kwota wypłaconych prac społecznie użytecznych w latach 2010-2015.....	34
Wykres 10	Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2010-2015	35
Wykres 11	Kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2010-2015.....	35
Wykres 12	Liczba świadczeń zasiłków rodzinnych oraz dodatków w latach 2010-2015	42
Wykres 13	Kwoty wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2010-2015	43
Wykres 14	Liczba uczniów objętych pomocą w formie stypendium i zasiłków szkolnych latach 2010-2015.....	43
Wykres 15	Kwota wypłaconych stypendiów i zasiłków szkolnych w latach 2010-2015	44
Wykres 16	Liczba świadczeń "becikowe" w latach 2010-2015	44
Wykres 17	Kwota wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka w latach 2010-2015.....	45
Wykres 18	Liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2015	45
Wykres 19	Kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2015.....	46
Wykres 20	Problemy społeczne występujące w gminie	49
Wykres 21	Czynniki decydujące o udziale mieszkańców w życiu społecznym	50
Wykres 23	Problemy stanowiące zagrożenie dla bezpieczeństwa w gminie	51
Wykres 22	Warunki określające jakość życia mieszkańców Gminy Łysomice.....	51
Wykres 24	Mocne strony gminy.....	52

Wykres 25	Słabości gminy	52
Wykres 26	Problemy powodujące, że osoby bezrobotne nie znajdują zatrudnienia	53
Wykres 27	Współdziałanie w zakresie wzajemnej pomocy	53
Wykres 28	Przekonanie o wzroście jakości życia w gminie	54
Wykres 29	Perspektywy rozwoju społeczności lokalnej.....	54
Wykres 30	Statystyka przestępczości na terenie Gminy Łysomice w okresie pięciu ostatnich lat	62

Spis map

Mapa 1.....	10
Mapa 2.....	10
Mapa 3.....	63
Mapa 4.....	64
Mapa 5.....	65
Mapa 6.....	66
Mapa 7.....	67

